

AHMET AVNİ KONUK'UN HÂNENDE MECMÛASI
OSMANLICA'DAN TÜRKÇEYE ÇEVİRİSİ
(MUKADDİME VE 84/217 SAHİFELERİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceyhan TOZ

404960008011

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 31 Mayıs 1999

Tezin Savunulduğu Tarih : 15 Haziran 1999

Tez Danışmanı:

Doç. Cahit ATASÖY

Diğer Jüri Üyeleri:

Prof. Dr. Selâhattin İÇLİ

Prof. Dr. Nevzat ATLIĞ

T 92573
Dr. Selâhattin İÇLİ
Dr. Nevzat ATLIĞ

**TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DERS MANTAVİYON BİRİMİ**

MAYIS 1999

ÖNSÖZ

Bu araştırma, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Güzel Sanatlar Anasanat Dalı, Türk Sanat Müziği Alanı, Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Ahmet Avni Konuk'a ait 1899 yılında yayınlanan Hânende Mecmûası bu araştırmanın konusunu teşkil etmektedir. Söz konusu mecmûanın önemli bir bölümü Osmanlıcadan günümüz Türkçesine çevrilerek, Türk Musikîsi hakkında çeşitli nazari bilgilerin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır.

Yüksek Lisans tezinin hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Doç. Cahit ATASOY'a, Dr. Recep USLU'ya, Öğr. Gör. Mehmet BİTMEZ'e, ağabeylerim Erhan ve Ender TOZ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Mayıs 1999

Ceyhan TOZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
SUMMARY	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. Giriş ve Çalışmanın Amacı	1
2. AHMET AVNİ KONUK'UN HAYATI	2
2.1. Musıkî Hayatı	2
3. HÂNENDE MECMÛASI	6
3.1. Mukaddime	20
3.2. Târihçe-i Musıkî	21
3.3. Notaya Dâir Bir Kaç Söz	23
3.4. Musıkînin Ta'rif ve Taksîmi	25
3.5. Makamât-ı Musıkîyye	25
3.5.1. Makamât-ı Ma'rûzanın Dâire-i Seyirleri	26
3.5.2. Dügâh Perdesinde Karar Eden Makamât	27
3.5.3. Buselik Takımı	29
3.5.4. Segâh Perdesinde Karar Eden Makamât	30
3.5.5. Irak Perdesinde Karar Eden Makamât	30
3.5.6. Acem Aşîrân Perdesinde Karar Eden Makamât	31
3.5.7. Hüseyinî Aşîrân Perdesinde Karar Edenler	31
3.5.8. Yegâh Perdesinde Karar Edenler	32
3.5.9. Makamâtın Şed Yolunda İsti'mâli	33
3.6. Usûlât-ı Musıkîyye	34
3.6.1. Darb-ı Hafif-i Evvel İctimâ'ından Husule Gelen Usûller	36
3.6.2. Hafif-i Sâni'den Olan Durûbun İctimâ'ından Husule Gelen Usûlât	38
3.6.3. Durûb-ı Sakîlenin İctimâ'ından Hâsil Olan Usûller	42
3.7. Bestekârî	43
3.8. Bestelenecek Âsârın Envâ'ı	45
3.8.1. Kâr-ı Nâtık	45
3.8.2. Kâr	46
3.8.3. Nakış	46
3.8.4. Beste	46
3.8.5. Nakış Semâi	46
3.8.6. Semâi	47
3.8.7. Şarkı	47
3.8.8. Âyîn-i Şerîf	47
3.8.9. İlâhi	47
3.8.10. Durak	48
3.9. Üçüncü Bölümün Değerlendirmesi	49

4. HÂNENDE MECMÛASI'NDAKİ ONBİR FASLIN DÖKÜMÜ VE GÜFTELERİNİN GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE ÇEVİRİSİ	55
4.1. Hânende Mecmûsı'ndaki Onbir Faslın Dökümü	55
4.1.1. Nihâvend Fashı	55
4.1.2. Nev-eser Fashı	58
4.1.3. Sûznâk Fashı	59
4.1.4. Pesendîde Fashı	62
4.1.5. Büzürg Fashı	63
4.1.6. Zavîl Fashı	63
4.1.7. Mahur Fashı	64
4.1.8. Şevk-î Dil Fashı	66
4.1.9. Tarz-ı Nevîn Fashı	66
4.1.10. Hicazkâr Fashı	67
4.1.11. Kürdili hicazkâr Fashı	71
4.2. Hânende Mecmûası'ndaki Onbir Faslın Güftelerinin Günümüz Türkçesine Çevirisi	73
5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA	258
KAYNAKLAR	261
ÖZGEÇMİŞ	262

ÖZET

Ahmet Avni Konuk'un, "Hânende Mecmûası"nın, nazariyat kısmı ile Rast perdesinde karar veren 11 makamda bestelenmiş eserlerin bugünkü dile çevrilmesi konu olarak ele alınmıştır.

1-24 sahifeleri arasında; Mukaddime ile başlayan nazari kısımla birlikte, 84-102, 108-111, 114-134, 140-143, 145-147, 150-152, 154-169, 172-173, 176-179, 182-207, 211-217 sahifeleri arasındaki; Nihâvend, Nev-eser, Sûznâk, Pesendîde, Büzürg, Kürdili hicazkâr makamlarında yer alan 493 eser bugünkü dile çevrilmiştir.

Giriş bölümünde, yapılan çalışmalar ve amaç belirtilmiştir. II.bölümde Hânende Mecmûası'nı tertip eden Ahmet Avni Konuk'un hayatı, musikî hayatı ve eserlerine değinilmiştir.

III.bölümde, "Hânende Mecmûası"nın içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca mecmûada, eserleri olan bestekârların listesi de yer almıştır. Mecmûa hakkında verilen bilgilerden sonra, nazari kısmın bugünkü dile çevirisi yapılmıştır. Bölüm sonunda, Ahmet Avni Konuk'un, nazariyat, musikî tarihi, usûl, bestekârlık ve Türk Musikîsi formları konularındaki bilgilerin değerlendirilmesi de yer almıştır.

IV.bölümde, Rast perdesinde yer alan 11 makam faslının dökümü yapılmış ve 493 eser günümüz Türkçesine çevrilmiştir.

Bu mecmûadan elde edilen bilgiler, günümüzdeki Türk Musikîsi Nazariyatı bilgileri ile karşılaştırılmış, sonuç bölümünde farklılıkları belirtilmiştir.

"Hânende Mecmûası", güfte mecmûalarının en kapsamlısı ve en büyüğü olarak bilinir. Bünyesinde, 218 bestekârın bestelemiş olduğu 95 makama ait fasıl yer alır. Toplam eser sayısı 2784 adettir. Mecmûada, güftelerin yanısıra nazari bilgiler de yer alır. Bu eser, bilinen Türk Musikîsi Nazariyatı ve Usûl bilgilerinin, Türk Musikîsi Repertuarının kaynağı halindedir.

"Hânende Mecmûası", yukarıda da belirtildiği gibi, "Ahmet Avni Konuk'un bestecilik alanındaki çalışmaları, yaşadığı dönem içerisinde feyz aldığı hocası ve diğer bestecilerden istifade ettiği, bu itibarla da, kendi çalışmalarına yansıyan hususiyetleri, yine bestekârın ilmi olarak nazariyat alanında yaptığı önemli çalışmaları ve bazı makamlar üzerinde bestelemiş olduğu eserlerin geniş anlamda incelenmesi ve bugünkü Türkçeye çevrilerek, gelecekte de icracılara, bestekârlara ve araştırmacılara faydalı olacağı düşüncesiyle geniş ve kapsamlı olarak incelenmiştir.

SUMMARY

In this thesis “Hânende Mecmûası” an Ahmet Avni Konuk’s periodical, is chosen as a matter. In this study, that old Turkish magazine’s theoretical structure and it’s works-compositioned by way of Rast pitch are translated into today’s Turkish language.

Between 1 and 24 pages theoretical section beginning with Mukaddime is translated into today’s Turkish language. And in the pages of 84-102, 108-111, 114-134, 140-143, 145-147, 150-152, 154-169, 172-173, 176-179, 182-207, 211-217; Nihâvend, Nev-eser, Sûznâk, Pesendîde, Büzürg, Zavıl, Mahur, Şevk-î Dil, Tarz-ı Nevîn, Hicazkâr, Kürdili hicazkâr modes are also translated-total 493 works.

In the introduction section studies and goal are explained. In the second section Ahmet Avni Konuk’s biography is detailed his life, his musical achievements and his works.

In the third section it is informed about the content of “Hânende Mecmuası”. Besides, the composers who are found in that periodical and their works are also listed. After informing about the periodical, theoretical section is translated into today’s language. At the end of the section Ahmet Avni Konuk’s opinions about theoretical, the history of music, rhythm, compositorship and Turkish music forms are appraised.

In the fourth section 11 modes which are all in Rast pitch, are listed. And, 493 works are translated in to modern Turkish language.

The information which gained from that periodical are compared with contemporary Turkish Music Theoretical information. The differences are submitted in the section of conclusions.

“Hânende Mecmûası” is known as the most comprehensive and the biggest lyrics periodical. It consists fasıl relating to 95 modes which was compositioned by 28 composers. Total works are 2784. In the periodical not only lyrics but theoretical information are exist. That work is the basic source of known Turkish Music theoretical rithym know ledge and Turkish Music repertory.

As it is declared above; when we examine “Hanende Mecmûası” of Ahmet Avni Konuk we understand that on his works in the field of composing he utilized his master who enlightened him and the other composers who live during his lifetime. Therefore he was very well examined on his works which reflect his own characteristics, and also his important works on scientific theory and works on some concept of melodic performances which are widely researched. By translating these researches into contemporary Turkish in an enormous and extent way it was thought that it will be very useful for the performers, composers and researchers in the future.

1. GİRİŞ

1.1. Giriş ve Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, Ahmet Avni Konuk'un Hânende Mecmûasının, Mukaddime-Nazariyat kısmı ile Rast perdesinde karar veren 84/217 sahifeleri arasındaki makam fasıllarının, güfte çevirisi konu olarak ele alınmıştır.

Mecmûanın ilk 24 sahifesinde, nazari kısımla ilgili bilgiler anlatılmaktadır. Mukaddime ile başlayan nazari bölümde sırasıyla; musıkî tarihi, nota, musıkî tarifi, makam bilgisi, usûl, bestekârlık ve Türk Musıkîsi formlarından bahsedilmiştir. Bu kısmın ayrıca bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Mecmûada, 29/217 sahifeleri arasında, Rast perdesinde karar veren 18 makam yer almıştır. Bu çalışmada, 11 makamın (Nihâvend, Nev-eser, Sûz-nâk, Pesendîde, Büzürg, Zavîl, Mahur, Şevk-î Dil, Tarz-ı Nevîn, Hicazkâr, Kürdilihicazkâr) güftelerinin çevirisi ele alınmıştır. Diğer 7 makam (Rast, Rehâvî, Sazkâr, Sûz-i dilârâ, Rast-ı Cedîd, Pençgâh, Nikriz) fasılları, 1994 yılında Doğan Dikmen tarafından Yüksek Lisans tezi olarak inceleme konusu yapılmıştır.

Çalışmanın bölümlerinde sırasıyla; Ahmet Avni Konuk'un hayatı, müziğe yapmış olduğu hizmetler anlatılmıştır. Kendisine ait olan Hânende Mecmûasının bölümleri, Osmanlıcadan günümüz Türkçesine çevrilerek, Türk Musıkîsi bibliyografyasına katkıda bulunulmuştur.

Sosyal Bilimler bünyesinde yapılan gerek Yüksek Lisans, gerekse Sanatta Yeterlilik çalışmaları ile Türk Musıkîsine ait çeşitli dökümanlar, yayınlar... ele alınarak, araştırılıp ortaya çıkartılmalı, hem Türk Musıkîsine hem de konuya ilgi duyan genç araştırmacılara faydalı olunmalıdır.

2. AHMET AVNİ KONUK'UN HAYATI (1871-1938)

1871 İstanbul'da doğdu. Kadı Alizâde İbrahim Efendi'nin oğlu balmumu taciri Mûsâ Kâzım Efendi ile tacir Buhârâlı Hâfız Mustafa Efendi'nin kızı Fatma Zehrâ Hanım'ın oğludur. Küçük yaşta iken babasını ve annesini kaybetti. Galata rüşdîyesine devam etti. 1884'de Dârüşşafaka'ya girdi. 19 yaşında Galata İttihad Postahanesi'ne müdürlük katibi olarak girdi. Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne'yi 1898'de birincilikle bitirdi. 1909'da Posta Nezâreti'nde kalem müdürü oldu. 1922'de İstanbul'da kalmak şartıyla, Ankara hükümetinin Posta umum müdür muavini oldu ve 8 yıl bu görevde kaldı. 1930'da umum müdürlük hukuk müşaviri oldu. 1933'de 62 yaşında, 43 yıllık bir postacılık hizmetinden sonra emekli oldu. Posta ve Telgraf Yüksek Mektebi ile Yüksek Mühendis Mektebi (Teknik Üniversite)'nde uzun yıllar postacılık kürsüsünü işgal etti. 67 yaşında vefat etti. Merkez Efendi'ye gömüldü.

2.1. Müzik Hayatı

Ahmet Avni Bey, Zekâi Dede Efendi'nin yetiştirdiği çıraklarının en başında gelenlerindedir. Üstadının vefatına kadar hiç yanından ayrılmamıştır. Selânikli Es'ad Dede Efendi'den Mesnevî okumuş, farsça öğrenip, icâzet almıştır. Kirâmî Efendi'den meşk etmiş, yakın arkadaşları Dr. Suphi Ezgi ve Rauf Yektâ Bey'le beraber çalışmıştır.^[1]

Dilkeşîde ve Bend-i hisar ismiyle iki makam ihtirâ eylemiştir. Üç Âyîn-i Şerîf bestelemiştir. Buselik Aşiran, Dilkeşîde ve Rûy-i Irak. Tedkik-ü Tahkik'deki tarifi okuyarak, elimizde hiç bir misâl olmayan Rûy-i Irak'tan bestelediği bu eser, düzinelerle usûl geçkisini havi ve pek san'atkârânedir. Kâr-ı Nâtıkların en büyüğünü de o bestelemiştir: 119 makamdan müteşekkil olan bu eserin, 119 beytinin her biri ayrı bir makam ve usûl ile bestelenmiş ve adet olduğu üzere, o beyitte makamın ismi bir edebî münasebet düşürülerek zikredilmiştir.^[2]

Nota bilmemesine ve saz çalmamasına rağmen iyi bir hânende idi. Mesud Cemil Bey, onu Klasik Türk Sanat Müziğinin makamlar şampiyonu olarak nitelendirmiştir. Ahmet Avni Konuk, ilk olarak 1888 tarihinde, Karcıgar makamından çifte sofyan usûlünde “Ey dilber-i şen” güftesiyle başlayan şarkısını bestelemiştir. Hocası Zekâi Dede Efendi'nin vefatı üzerine yazdığı;

Ey bülbül-i hoş-nevâ hâmuş ol,
Vey kalb-i hazin zehr-nûş ol!
Üstâd-ı hüner Zekâi gitti,
Ey bang-i adem sürûd-gûş ol!
Avni dil-i zâre tesliyet yok,
Ey eşk-i dü dîde pür-hürûş ol!

şiiiri, Sûz-i dil makamından, hafif usûlü ile kâr olarak bestelenmiştir.

1964 tarihinde Konya'da yapılan “Şeb-i Arûs” ihtifâlinde “Rûy-i Irak” âyîni okunmuş ve Unesco tarafından banda alınmış; daha sonra plak halinde çoğaltılarak, dünya ilim merkezlerine dağıtılmıştır.

En iyi güfte mecmûası olan “Hânende” adlı eseri, 28 yaşında iken yayımlanmıştır.^[3]

Ahmet Avni Konuk'un bilinen müzik eserleri kırk parçadır. Üç Âyin dışında din dışı 37 parça şöyle tasnif edilebilir: 1 Kâr-ı Nâtık, 3 Kâr, 8 beste, 5 Ağır ve 5 Yürük Semâi ile 15 şarkı, Dilkeşîde ve Râhatu'l-Ervâh'tan birer fasıl yapmıştır. Kâr-ı Natık ve Hicaz Kâr ihtiyarlık eseridir. Diğerlerinin hemen hepsini 19-30 yaşlarında bestelemiştir:

- 1- Buselik Aşîrân
- 2- Dilkeşîde
- 3- Rûy-i Irak Mevlevî Âyinleri
- 4- 119 makamlı ve beyitli Rast Kâr-ı Nâtık
- 5- Hicaz Kâr-ı Şevk-ı Hayâl
- 6- Sûz-i Dil Hafif Kâr (Ey bülbül-i hoş-nevâ, hamûş ol)
- 7- Şehnâz Hezec Kâr-ı Murassâ

Dilkeşîde Fası:

- 8- I. Zencîr Beste (Cemâl-i dil-keşîni, âftâba benzetdim.)
- 9- Lenkfahte Beste (Dil, zülfüne bend oldu ey gonca-dehânım gel)

- 10- Aksak Semâi (Yine bir âh ederek gülşeni hâşâk etdim)
11- Nakış Yürük Semâi (Âh-i seherim nâle-i' bülbül gibi dil-sûz)

Rahatu'l-Ervâh Faslı:

- 12- I. Hezec Beste (Fikrimde hayâlin güzelim, şîve-nümâdır.)
13- II. Darb-ı Türkî Beste (Nûr-i hattın sevdiğim her bir hayâle can verir.)
14- Aksak Semâi
15- Yürük Semâi
16- Acem-Aşîrân Berefşân Beste (Ey nihâl-i işve, meftûn-i cemâlidir gönül)
17- Aksak Semâi (Gönül fikr-i visâlinle neş'eden kaldı.)
18- Nakış Yürük Semâi (Ey gonca senin derdin ile âh ederim ben)
19- Dilkeş-hâverân Beste
20- Sengin Semâi (Aşkınla gönül bülbül-i şûrîdeser oldu.)
21- Arâban Lenkfâhte Nakış II.Beste (Ey nev-nihâl-i işve, aşkınla kârım efgan)
22- Yürük Semâi (Uşşâka nâzı ol güzelin bir edâsıdır.)
23- Bayati Arabân Buselik Lenkfahte II. Nakış Beste (Gönülde şevk-i nihânım, tenimde cânımsın.)
24- Yürük semâi (Şîve-kârım gözlerini bûsa bedel)
25- Kürdî'li Hicazkâr Aksak Semâi (Aman ey sâkı-î gül-çehre, derdim var, bana mey sun.)

Şarkılar:

- 26- Bestenigâr Ağır Aksak (Nev-bahâr oldu, hırâm eyler nihâlân-i çemen)
27- Bestenigâr Aksak (Bakma mahzûnâne rûy-i zerdime)
28- Bestenigâr Sofyan (Dil meyl ederek zülf-i perîşânına cânâ)
29- Muhayyer Sengin Semâi (Dil hânesini yıkdı o mestâne nigâhın)
30- Muhayyer Düyek (Firkat-i hicrinle sînem dağlarım)
31- Arabân Yürük Aksak (Elimde sâgar ah pertev-nisârım),
32- Arazbâr Ağır Düyek (Senin aşkınla çâk oldum)
33- Dilkeşîde Ağır Aksak (Sevdiğim lutfunla oldum haste-dil)
34- Hüzzam Orta Aksak (Neş'e-i zevk-i dilim, ah câm-ı ihsânındadır)
35- Karcığâr Yürük Aksak (Ey dilber-i şen, sevdim seni ben)

- 36- Sipihr Düyek (Bilmem seni cânâ nesin)
- 37- Sûz-i Dil Devr-i Hindî (Mest-i nâzım, serzenişlerdir gamım efsûn eden)
- 38- Sûznâk Curcuna (Gönül Ferhad gibi efkâra daldı)
- 39- Şehnâz Buselik Aksak (Ey gül-i nev-restem üzme bendeni bin nâz ile)
- 40- Şevk-i Dîl Aksak (Oldu gönülüm şimdi şem'-i hüsnünün pervânesi)^[1]

Diğer Eserleri:

- 1- Mesnevî-i Şerîf Şerhi
- 2- Fusûsu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi
- 3- Kitâbu Tedbîrâti'l-Îlâhiyye fi Islâhi Memleketi'l-İnsâniyye
- 4- Tercüme-i Risâle-i Vahdet-i Vücûd
- 5- Kitâbu Lemeât Tercümesi
- 6- Fîhi Mâfih Tercümesi
- 7- Menâkıb-ı Hazret-i Mevlânâ Celâleddin Rûmî
- 8- Esrâr-ı Salât
- 9- Hz. Meryem ve İsâ'ya ait Risâle
- 10- Aziz b. Muhammed en-Nesefî'nin yazdığı yirmi risâlenin tercümesi
- 11- Hânende
- 12- Şerh-i Gazel
- 13- Vahdet-i Vücûd ve Vahdet-i Şuhûd ile ilgili risâle
- 14- Envâru'r-Rahmân'ın Mesnevî bahsinin tercümesi
- 15- Mahmud Şebüsterî'nin "Gülşen-i Râz" adlı manzum eserinin tercüme ve şerhi
- 16- Muhyiddin İbn. Arabî'nin Ahadiyye adındaki risâlesinin şerhi.^[3]

3. HÂNENDE MECMÛASI

Hânende Mecmûası, güfte mecmûalarının en büyüğü ve en kapsamlısı olarak kabul edilir. Mecmûa, 1317/1899'da İstanbul'da Mahmud Bey Matbaası'nda basılmıştır. 720 sayfadır. Ayrıca eserin başında 38 sayfalık bir fihrist bölümü yer almaktadır. Mecmûanın ihtar kısmında, 8 sayfalık bestekâr resimlerinin bulunduğu yazılmıştır. Ancak, resimler mecmûada yer almamaktadır.

Hânende Mecmûası, mukaddime ile başlar. İlk 24 sayfasında nazariyatla ilgili bir bölüm yer alır. Bu bölümde musıkî tarihi, nota, musıkî tarifi, makam bilgisi, usûl, bestekârlık ve Türk Musıkîsi formları hakkında açıklamalar bulunmaktadır.

Mecmûada güfteleri verilen eserlerin sayısı 2784 olarak tespit edilmiştir. Eserde, toplam 95 makama ait fasıl yer almaktadır. Bu makam fasılları sırasıyla; Rast, Rehâvî, Sazkâr, Sûz-i dilârâ, Rast-ı Cedîd, Pençgâh, Nikriz, Nihâvend, Nev-eser, Sûz-nâk, Pesendîde, Büzürg, Zavîl, Mahur, Şevk-î dil, Tarz-ı Nevîn, Hicazkâr, Kürdili hicazkâr, Dügâh, Sabâ, Uşşâk, Beyâti, Karcıgar, İsfahan, İsfahanek, Hicaz, Hümayûn, Nişabur, Araban, Nişaburek, Nevâ, Sultan-i Irak, Hüseyni, Hisar, Gülizar, Acem, Kûçek, Arazbar, Gerdaniye, Tâhir, Sipihr, Şehnâz, Beyâti Araban, Muhayyer, Zengüle, Muhayyer Sünbüle, Buselik, Sabâ Buselik, Hicaz Buselik, Nevâ Buselik, Hisar Buselik, Acem Buselik, Evc Buselik, Arazbar Buselik, Mahur Buselik, Beyâti Buselik, Gerdaniye Buselik, Şehnâz Buselik, Tâhir Buselik, Beyâti Araban Buselik, Muhayyer Buselik, Kürdi, Sabâ Zemzeme, Nevâ Kürdi, Acem Kürdi, Muhayyer Kürdi, Zevk-u Tarab, Segâh, Müsteâr, Hüzzam, Mâye, Vech-i Arazbar, Irak, Bestenigâr, Revnaknümâ, Beste İsfahan, Râhat-ül Ervâh, Dilkeş-hâverân, Evc, Evcârâ, Ferahnâk, Buselik Aşîrân, Hüseyni Aşîrân, Nühüft, Acem Aşîrân, Hicaz Aşîrân, Şevk-u Tarab, Tarz-ı Cedîd, Şevk-âver, Şevkefzâ, Sûzidil, Şed Araban, Ferahfezâ, Dilkeşide, Yegâh fasıllarıdır.

Konuk, 218 bestekârın eserlerini toplayarak bu mecmûayı bir araya getirmiştir. Mecmûada güftelerine yer verilen bestekârların isimleri aşağıda alfabetik olarak sunulmuştur. Ayrıca mecmûada, bestekârlara ait olan eserlerin sayfa numaraları da verilmiştir.

Mecmûada Yer Alan Bestekârların Listesi

- 1- Abdülkâdir Meragi- 30, 31, 33, 34, 35, 52, 73, 74, 75, 84, 154, 228, 229, 249, 320, 372, 381, 383, 406, 407, 415, 557, 597, 598, 601, 626.
- 2- Şah Abbas- 411.
- 3- Abdi Efendi- 47, 101, 160, 177, 504, 566, 603, 627, 665.
- 4- Tulum Abdi- 230, 232, 252, 308.
- 5- Hâfız Abdullah Ağa- 141, 172, 317, 318, 429, 464, 474, 492, 495, 511, 532, 537, 552, 556, 575, 583, 680, 681, 683.
- 6- Tosun-zâde Abdullah Efendi- 372.
- 7- Abdülali Efendi- 624.
- 8- Abdülaziz Han- 688.
- 9- Abdülhalim Ağa- 323, 367, 379, 563, 695.
- 10- Abdülkâdir Bey- 608.
- 11- Acemler- 34, 74, 84, 86, 229, 230, 250, 279, 479, 600.
- 12- Na'ti Ahmet Efendi- 74, 85, 157, 231, 313, 326, 336, 494.
- 13- Vardakosta Ahmet Ağa- 318, 475, 595, 642, 644, 691, 694.
- 14- Kanunî Ahmet Bey- 607, 611.
- 15- Ahmet Ârifî Bey- 129, 351, 612, 684, 690.
- 16- Ahmet Rasim Bey- 119, 120, 214, 589.
- 17- Kız Ahmet- 574.
- 18- Ahmet Ağa- 114, 156, 453, 472, 476, 514.
- 19- Ahmet Şah Efendi- 501.
- 20- Ahmet Avni Efendi- 92, 133, 173, 211, 363, 437, 465, 528, 533, 604, 606, 612, 622, 666, 693, 700, 703, 710, 711.
- 21- Notacı Aleksan Ağa- 506.

22- Tanburî Ali Efendi- 45, 87, 90, 118, 123, 243, 246, 254, 271, 272, 326, 334, 340, 347, 360, 368, 386, 387, 395, 434, 435, 436, 450, 467, 471, 472, 513, 560, 572, 583, 625, 627, 628, 637, 694, 699, 718.

23- Kemanî Ali Ağa- 118, 147, 235, 238, 265, 270, 314, 344, 364, 376, 507, 515, 516, 547, 607, 610, 636, 657, 687, 704.

24- Ali Bey- 127, 192, 193, 199, 268, 271, 272, 296, 301, 303, 344, 387, 389, 467, 552, 645.

25- Denizoğlu Ali Efendi- 124, 245, 246, 500, 529, 647, 655, 657, 703.

26- Kaptan-zâde Ali Rıza Bey- 52, 53, 716.

27- Nâli-zâde Ali Dede- 35, 86.

28- İmam Ali Efendi- 183.

29- Ali Paşa- 233.

30- Ali Rıf'at Bey- 343.

31- Yüzükçü Ali- 644.

32- Hacı Ârif Bey- 41, 43, 44, 45, 46, 87, 89, 92, 93, 94, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 110, 118, 120, 121, 122, 123, 128, 130, 132, 133, 134, 160, 161, 164, 166, 168, 186, 187, 189, 190, 197, 199, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 211, 213, 214, 215, 216, 236, 241, 242, 243, 244, 246, 254, 255, 257, 258, 262, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 273, 274, 275, 289, 291, 296, 297, 300, 301, 302, 303, 304, 311, 315, 326, 330, 331, 339, 340, 342, 343, 345, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 354, 386, 390, 393, 394, 395, 397, 440, 443, 445, 451, 455, 457, 461, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 474, 476, 485, 487, 503, 542, 547, 561, 571, 576, 578, 579, 585, 586, 587, 588, 590, 604, 607, 608, 634, 638, 668, 685, 688, 697, 698, 699, 708.

33- Kanunî Hacı Ârif Bey- 711.

34- Enderûni Ârif Bey- 509.

- 35- Ârif Galip Atabekir- 585.
- 36- Asadur- 618.
- 37- Asdik Ağa- 201, 211, 216, 296, 325, 396, 448, 591.
- 38- Âsım bey- 37, 43, 261, 274, 329, 331, 338, 387, 388, 453, 586, 631, 644.
- 39- Âşir Efendi- 124.
- 40- Atâ Bey- 578, 670, 717.
- 41- Hâfız Aynî Efendi- 312.
- 42- Medenî Aziz Efendi- 271, 284, 327, 335, 343, 345, 346, 348, 390, 391, 566, 686, 690.
- 43- Aziz Efendi- 124, 134, 151, 267, 279, 328, 329, 342, 486, 519, 524, 525, 568, 569, 571, 586, 637, 658, 687, 689.
- 44- Aziz Mahmud bey- 590.
- 45- Azmi Bey- 243, 686.
- 46- Ekmekçi Bağdasar- 109, 159, 186, 238, 284, 342, 350, 391, 419, 451, 499, 502, 506, 577, 586.
- 47- Baha Bey- 612, 645, 697, 701.
- 48- Bimen Efendi- 715.
- 49- Boncukcu- 558.
- 50- Cemâl Efendi- 580.
- 51- Tanbûri Cemil Bey- 46, 125, 307, 308, 580, 638, 684.
- 52- Hâfız Cemil Efendi- 187, 200, 331, 611.
- 53- Civan Ağa- 41, 97, 120, 199, 215, 273, 332, 389.
- 54- Kemanî Corci- 33, 69, 86, 309, 568.
- 55- Çorlulu- 197, 200, 203, 246, 298, 432.
- 56- Çuhacı-zâde- 251.
- 57- Dâniş Bey- 508.

- 58- Devlet Efendi- 574.
- 59- Hâfız Dilâver Efendi- 167.
- 60- Dil-hayat Kalfa- 155, 231, 625.
- 61- Durbin oğlu- 416.
- 62- Dürri- 124.
- 63- Ebubekir Ağa- 35, 154, 155, 156, 157, 231, 233, 251, 252, 381, 384, 412, 421, 439, 559, 563, 568, 617, 624, 625, 626, 659, 660, 661, 712, 713.
- 64- Santurî Edhem Efendi- 87, 88, 91, 133, 222, 224, 272, 274, 327, 328, 578, 579.
- 65- Edhem Dede Efendi- 650.
- 66- Kanunî Edhem Efendi- 241, 388.
- 67- Edhem Efendi- 37, 94, 96, 97, 129, 130, 256, 257, 303, 325, 334, 590.
- 68- Kemanî Edhem- 514, 635.
- 69- Emin Bey- 89, 393, 584.
- 70- Enver Bey- 59.
- 71- Es'ad Efendi- 220, 221, 250, 421, 628.
- 72- Hacı Fâik Bey- 38, 39, 42, 87, 89, 90, 91, 102, 116, 118, 119, 128, 133, 150, 151, 200, 201, 206, 219, 222, 223, 224, 243, 298, 300, 322, 325, 328, 345, 346, 349, 351, 352, 391, 396, 407, 411, 421, 422, 423, 425, 450, 459, 530, 539, 550, 560, 561, 569, 572, 573, 575, 587, 589, 602, 606, 607, 610, 634, 636, 642, 656, 664, 678, 714, 715.
- 73- Fâiz Kapanıcı- 257.
- 74- Fethi Paşa- 583.
- 75- Galib Bey- 45, 98, 101, 186, 275, 314, 347, 396, 397, 690.
- 76- Gavatelli Paşa- 36.

- 77- Gulam Şâdî- 52.
- 78- Haçik Efendi- 260.
- 79- Haham- 79, 86, 428, 536.
- 80- Hakki Bey- 117, 214, 264, 297, 302, 329, 574, 629, 662, 677, 683, 704, 717.
- 81- Halil Efendi- 309, 322, 592.
- 82- Hâfız Hamdi Efendi- 694.
- 83- Baba Hamparsum- 220, 221, 277, 278, 446, 600.
- 84- Hasan Bey- 194, 608, 636, 642.
- 85- Enderûni Hâfız Hasan Efendi- 39, 78, 133.
- 86- Enfî Hasan Ağa- 156, 617, 407, 421, 558, 617, 650, 660.
- 87- Hâşim Bey- 78, 95, 96, 110, 141, 158, 176, 179, 185, 190, 194, 235, 294, 310,
341, 344, 367, 385, 408, 448, 456, 463, 474, 499, 500, 501, 504,
515, 519, 537, 547, 548, 552, 565, 603, 606, 610, 613, 614, 634,
661, 683, 691, 696, 700, 703, 709.
- 88- Hilmi Bey- 95, 350, 389, 455, 467, 485, 579, 584.
- 89- Hristaki- 42, 44, 121, 131, 213, 216, 269, 299, 304, 311, 343, 588.
- 90- Hüseyin Paşa- 645.
- 91- Hüseyin Efendi- 361, 381.
- 92- Kıbtî Hüsnü- 553, 643.
- 93- Enderûni Hâfız Hüsnü Efendi- 167, 207, 568, 609, 610, 612.
- 94- Buhûrî-zâde Mustafa İtrî Efendi- 33, 53, 74, 79, 156, 157, 219, 308, 372, 373,
399, 400, 406, 414, 478, 480, 558, 559, 598,
600, 620, 659, 665.
- 95- Kıbtî İbrahim- 93, 329, 337, 341, 365, 500.
- 96- İbrahim Paşa- 356.
- 97- Şerbetçi İbrahim Ağa- 127, 152, 158, 190, 245, 321, 323.

- 98- İbrahim Efendi- 185, 195, 610, 611, 689, 716.
- 99- Kürkçü-zâde İbrahim Efendi- 382, 415.
- 100- İlya- 58.
- 101- Tanburî İsak- 307, 309, 312, 314, 402, 419, 483, 621, 702.
- 102- Hammâmî-zâde İsmail Dede Efendi- 31, 39, 40, 42, 43, 46, 52, 54, 68, 69, 85, 108, 115, 140, 141, 154, 155, 160, 166, 229, 230, 239, 240, 245, 249, 263, 278, 282, 288, 289, 290, 292, 298, 307, 308, 310, 321, 324, 336, 338, 339, 345, 353, 358, 368, 372, 373, 375, 400, 404, 415, 425, 434, 438, 439, 443, 450, 456, 464, 467, 478, 479, 481, 482, 489, 491, 497, 510, 521, 524, 526, 528, 531, 534, 548, 555, 565, 568, 571, 581, 589, 592, 593, 594, 597, 599, 601, 602, 605, 611, 618, 627, 629, 631, 635, 636, 638, 640, 647, 648, 661, 663, 664, 665, 666, 678, 682, 691, 700, 704, 706, 707, 709, 719.
- 103- Dellâl-zâde İsmail Efendi- 38, 146, 156, 162, 164, 182, 219, 222, 275, 294, 295, 308, 312, 340, 444, 462, 478, 481, 485, 494, 512, 514, 517, 528, 535, 552, 560, 562, 563, 593, 613, 640, 643, 648, 660, 665, 698, 699, 713, 714, 715.
- 104- Kara İsmail Ağa- 230, 233, 250, 253, 261, 323, 384, 438, 479, 480, 650.
- 105- İsmail Hakkı Bey- 540.
- 106- İsmet Ağa- 54, 99, 110, 142, 164, 178, 191, 196, 198, 341, 387, 394, 429, 474, 486, 576, 605, 609, 618, 630, 644, 655, 663, 670, 697, 707, 709.
- 107- İstavri Usta- 54, 375, 661.
- 108- İzzet Ağa- 240, 670.

- 109- **Kadri Bey-** 32, 79, 98, 295, 353, 373, 406, 578.
- 110- **Karakız-zâde-** 33.
- 111- **Kirkor Efendi-** 608, 687.
- 112- **Kömürcü-zâde Hâfız Efendi-** 234, 250, 289, 381.
- 113- **Kürt Dilber-** 457.
- 114- **Latîf Ağa-** 109, 110, 128, 160, 163, 236, 327, 330, 403, 452, 501, 566, 576.
- 115- **Latîf Efendi-** 126, 165, 189, 190, 191, 201, 206, 266, 332, 441, 442, 453, 454,
462, 466, 529, 564, 634, 636, 638, 662, 685, 686, 688, 689,
690, 696, 716.
- 116- **Lem'i Bey-** 305, 333.
- 117- **Leon Efendi-** 132, 184, 338.
- 118- **Sultan 2.Mahmud-** 166, 282, 338, 418, 443, 481, 499, 506, 508, 511, 527,
537, 565, 581, 651, 668, 676, 704, 707, 708.
- 119- **Mahmud Paşa-** 97, 130, 267, 268, 302, 315, 388.
- 120- **Mahmud Efendi-** 68, 114, 236, 277.
- 121- **Mahmud Çelebi-** 593.
- 122- **Hânende Manol-** 647.
- 123- **Manuk-** 64, 151, 166, 204.
- 124- **Markar Ağa-** 93, 238, 283, 290, 292, 368, 418, 431, 511, 537, 566, 631.
- 125- **Mehmed Ağa-** 114, 115, 150, 317, 379, 399, 434, 438, 472, 490, 492, 504,
505, 522, 530, 541, 558, 621, 630, 633, 675, 683, 685.
- 126- **Âyintabî Mehmed Bey-** 34, 117, 554.
- 127- **Eyyûbi Mehmed Bey-** 155, 195, 277, 281, 291, 604, 656, 693, 696, 706.
- 128- **Neyzen Mehmed Efendi-** 41, 303, 343, 353, 631.
- 129- **Hâfız Mehmed Efendi-** 37, 40, 64, 85, 108, 125, 126, 140, 142, 146, 159,
191, 198, 311, 318, 339, 418, 440, 448, 449, 452,
482, 483, 484, 494, 507, 512, 515, 519, 523, 526,

555, 567, 573, 576, 583, 596, 643, 646, 651, 667,
682, 688.

- 130- Kassâm-zâde Mehmed Efendi- 78.
- 131- Ketânî Hâfız Mehmed Efendi- 36, 222.
- 132- Tesbihçi Mehmed Efendi- 539.
- 133- Hâfız Kumral Mehmed Efendi- 382.
- 134- Küçük Müezzîn Mehmed Efendi- 428.
- 135- Melekzet Efendi- 45, 648.
- 136- Merkel Efendi- 580.
- 137- Mesud Efendi- 585.
- 138- Miskali- 163.
- 139- Molla Efendi- 406.
- 140- Muhyiddin Ağa- 375.
- 141- Şeştari Murad Ağa- 79.
- 142- Tanburî Mustafa Çavuş- 80, 93, 123, 162, 166, 194, 237, 244, 252, 262, 263,
285, 286, 311, 312, 313, 315, 376, 377, 381, 408,
409, 419, 420, 430, 441, 442, 443, 465, 484, 487,
495, 501, 502, 523, 575, 577, 582.
- 143- Kemanî Mustafa Ağa- 285, 356, 416, 417, 430, 526, 528, 534, 563, 603, 681.
- 144- Mustafa Bey- 317.
- 145- Kazasker Mustafa Efendi- 182, 234, 534, 571, 603, 605, 628, 629, 648, 684,
696.
- 146- Tab'î Mustafa Efendi- 32, 58, 220, 278, 323, 371, 383, 524, 539, 620, 660,
712.
- 147- Musallî Mustafa Efendi- 277, 296, 593, 594.
- 148- Mustafa İzzet Efendi- 603.
- 149- Çorbacı-zâde Mustafa Efendi- 250.

- 150- Nalça-zâde- 277, 360.
- 151- Nazîm- 278, 279, 280, 281, 373, 384, 400, 407, 415, 438, 459, 478.
- 152- Necîb Paşa- 126, 574.
- 153- Neşet Bey- 132, 575.
- 154- Nevres Bey- 307.
- 155- Nevres Paşa- 344.
- 156- Nikoğos Ağa- 120, 121, 125, 186, 195, 197, 198, 199, 200, 203, 235, 241, 242, 271, 299, 325, 339, 341, 342, 385, 386, 388, 390, 391, 392, 393, 451, 454, 514, 529, 548, 533, 572, 582, 646, 647, 649, 667, 668, 671, 698.
- 157- Nikoli- 198, 205, 443, 647, 667.
- 158- Numân Ağa- 64, 69, 127, 143, 163, 167, 193, 235, 237, 244, 270, 283, 310, 364, 377, 418, 441, 448, 476, 477, 500, 502, 512, 514, 515, 519, 526, 532, 552, 553, 609, 646, 656, 658, 662, 667, 668, 687, 714.
- 159- Nûri Bey- 54, 58, 80, 86, 91, 123, 159, 183, 189, 200, 203, 223, 224, 231, 232, 241, 242, 253, 255, 256, 264, 268, 269, 276, 280, 282, 385, 495, 582, 644, 645, 714.
- 160- Osep Ağa- 96, 250, 254, 261, 265, 342, 358, 408, 545, 546, 549, 599, 677.
- 161- Osman Bey- 46, 95, 161, 178, 196, 207, 499, 507, 547, 614, 663.
- 162- Osman Ağa- 221, 626.
- 163- Koca Osman- 253.
- 164- Hâtib-zâde Osman Dede Efendi- 29, 384, 480, 617.
- 165- Kanunî Ömer Efendi- 152.
- 166- Petraki- 598.
- 167- Nâyi Hacı Pityoz- 54.
- 168- Hâfız Post- 32, 52, 233, 372, 382, 399, 459.

- 169- **Rahmi Bey-** 44, 223, 283, 352, 585, 718.
- 170- **Rauf Yekta Bey-** 363, 437, 533, 601, 605, 608, 711.
- 171- **Receb Efendi-** 32, 157, 230, 231, 252, 280, 281, 479.
- 172- **Refik Bey-** 130.
- 173- **Neyzen Rıza Bey-** 283.
- 174- **Kemanî Rıza Efendi-** 37, 64, 99, 100, 168, 265, 284, 313, 330, 340, 364, 375,
390, 403, 417, 440, 441, 483, 494, 519, 572, 663, 669,
689, 697, 716.
- 175- **Rif'at Bey-** 36, 37, 41, 42, 43, 45, 47, 78, 87, 89, 94, 96, 98, 99, 100, 109,
110, 117, 128, 129, 130, 131, 132, 142, 147, 158, 162, 167, 168,
169, 177, 185, 187, 188, 189, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 202,
204, 205, 206, 224, 233, 234, 237, 238, 239, 240, 245, 246, 251,
252, 255, 256, 258, 260, 264, 265, 266, 267, 269, 271, 272, 275,
281, 282, 290, 291, 298, 301, 302, 314, 327, 328, 330, 331, 332,
333, 339, 344, 347, 350, 352, 365, 376, 377, 385, 386, 392, 394,
395, 403, 429, 430, 444, 448, 449, 452, 453, 454, 455, 456, 457,
464, 465, 469, 470, 475, 477, 485, 486, 487, 502, 503, 507, 536,
538, 539, 543, 547, 548, 553, 554, 556, 575, 587, 594, 605, 607,
628, 630, 635, 637, 642, 649, 655, 657, 661, 663, 669, 670, 671,
676, 688, 691, 697, 700, 707, 708, 709, 717.
- 176- **Sabri Bey-** 91, 649, 685.
- 177- **Sadık Ağa-** 145, 382, 419, 598.
- 178- **Sadullah Ağa-** 182, 185, 192, 193, 249, 323, 356, 414, 446, 447, 459, 473,
484, 508, 512, 513, 531, 541, 630, 653, 679, 690, 695, 702,
707.
- 179- **Said Efendi-** 147, 523, 555.
- 180- **Salih Bey-** 146.
- 181- **Suyolcu-zâde Salih Efendi-** 119, 125, 158, 159, 182, 233, 236, 280, 283, 305,
449, 463, 494, 586, 599, 629, 683, 701.

- 182- Salih Dede- 332.
- 183- Zenci Salih Efendi- 322, 346, 354, 423, 452, 512, 578, 670.
- 184- Salih Ağa- 367.
- 185- Hâfız Sâlis Efendi- 611.
- 186- Kemanî Sebuḥ Efendi- 189, 191, 196, 241, 329, 391, 500.
- 187- Sultan 3.Selim- 63, 68, 90, 140, 145, 150, 156, 159, 161, 165, 172, 241, 416,
440, 472, 476, 483, 495, 527, 532, 576, 674, 675, 676, 685.
- 188- Selim Bey- 599.
- 189- Serkis Efendi- 130, 481.
- 190- Seyyid Âkil- 356.
- 191- Seyyid Nûḥ- 356, 427, 438.
- 192- Sinan Mikail- 278.
- 193- Süleyman Paşa- 127.
- 194- Şâkir Ağa- 36, 38, 39, 122, 146, 161, 165, 193, 310, 314, 327, 377.
- 195- Tanburî Şâkir Bey- 267, 548.
- 196- Şâkir Efendi- 284, 429, 431, 432, 449, 450, 484, 485, 486, 543, 555, 564,
585, 594, 604, 627, 634, 642, 651, 676.
- 197- Şâkir Bey- 185, 606, 609.
- 198- Eyyûbi Şemsi Bey- 197.
- 199- Şevket Bey- 95, 98, 270.
- 200- Şevki Bey- 46, 95, 119, 186, 192, 201, 213, 214, 215, 222, 234, 238, 247, 254,
256, 257, 258, 259, 261, 262, 263, 273, 303, 305, 325, 330, 331,
332, 333, 334, 335, 336, 346, 349, 350, 352, 358, 386, 394, 395,
397, 461, 462, 468, 469, 470, 560, 561, 588, 684, 713, 714, 715,
717, 718.
- 201- Hâfız Şeydâ- 33, 231, 252, 324, 567, 568.
- 202- Nûri Şeydâ Bey- 461.

- 203- Tâhir Ağa-** 188, 191, 193, 200, 202, 232, 251, 280, 368, 382, 399, 430, 475, 481, 515, 528.
- 204- Kemanî Tatyos Efendi-** 92, 131, 302, 396, 580.
- 205- Udî Tayyib Efendi-** 554.
- 206- Tevfik Bey-** 38, 311, 387.
- 207- Todovraki-** 326, 662, 699.
- 208- Yahya Ağa-** 614.
- 209- Usta Yâni-** 141, 142, 160, 369, 452, 486, 502, 506, 573, 668.
- 210- Yorgaki-** 234, 358, 385, 618.
- 211- Yusuf Bey-** 91, 93, 124, 161, 163, 164, 189, 237, 242, 244, 333, 396, 442, 454, 583, 669, 686.
- 212- Yusuf Çelebi-** 78.
- 213- Yusuf Paşa-** 690, 709.
- 214- Hâfız Yusuf Efendi-** 100, 121, 129, 244, 296, 304, 352, 354, 588, 590, 638, 645.
- 215- Zaharya-** 32, 230, 251, 307, 321, 322, 382, 383, 384, 558.
- 216- Zekâi Efendi-** 34, 35, 36, 58, 90, 114, 115, 116, 117, 118, 131, 132, 165, 182, 183, 228, 229, 253, 277, 295, 324, 378, 422, 427, 428, 436, 460, 474, 492, 493, 497, 529, 544, 545, 550, 551, 563, 569, 570, 571, 621, 622, 623, 626, 641, 653, 654, 658, 662, 666, 669, 671, 673, 693, 699, 704.
- 217- Tanburî Zeki Mehmed Ağa-** 122.
- 218- Zîver Paşa-** 444.

HÂNENDE

Müntehâb ü Mükemmel Şarkı Mecmû'ası

Birinci cüz

Câmi'ü Müntehâbı:

Ahmet Avni

Mârif nezâreti celflesinin 248 numara ve 10 Temmuz sene 316 tarihli ruhsatnâmesiyle
tab' olunmuştur.

İstanbul

Mahmud Bey Matbaası

1317

3.1.Mukaddime

'Alemdede medeniyet tekemmül ettikçe havâyicin dahi o nisbette tezâyüd ve tekessür edeceği ma'lûmdur. Bina'en'aleyh bir kavmin havâyici ne kadar basit ise tarîk-ı temeddünde kat' ettiği merâhil dahi o nisbette azdır. Şu mukaddimât-ı nazardan dür tutulmayarak, bugün sükkân-ı arzın kısm-ı kesirinin ahvâli tedkîk olunsa, esbâb-ı ma'îşetlerinden ta vesait-i zevkiyelerine kadar olan ihtiyâcâtın kâffesinin tezâyüdiyle beraber bir kava'id-i mukannene ve mu'ayyene dairesine vaz' edilmiş olduğu görülür ki, bu da envâr-ı medeniyetin 'ale't-tedric arzımızın her köşesini izâe etmekte olduğuna bera'at-i istihlâldir.

İnsan bidâyet-i hilkatte me'kûlât ve melbûsâtını kaba bir surette tedârik eder idi; bugün nefis me'kûlâtı bulmadıkça kendisini 'ala vechi'l-kemal tagdiyye edemiyor; müzeyyen ve mutantan melbûsât olmadıkça setr-i vücûd eyleyemiyor, evvelce ahvâl-i ruhiyeden bî-haber olan insan, bugün ruhunu tezvîk ve telziz için gûna-gûn esbâb-ı tarab taharri ediyor.^[4] İşte insanlar medeniyete ilk hatvelerini vaz' edeliden beri meftun-ı mehasin olmağa başlamışlardır ki, bunun neticesi olarak sanâyi-i nefise vücuda gelmiştir. Sanâyi-i nefisenin biri ise fenn-i bedî-'i musikîdir.

İnsan bidâyet-i hilkatte me'kûlât ve melbûsâtını nasıl kaba bir surette tedârik ve isti'mâl eder idiyse, şüphe yok ki, ilk negamâtını da her türlü kâide ve letâfetten 'ârî olarak icrâ eyler idi; bugün her şey tekemmül ettiği gibi o negamat dahi şîrâze-i intizama çekilerek ervâhu tagdiyye ve tatrib için vasıta-i yegâne hemen her kavim arasında musikî 'adedile gelmiştir. Evet, bir sabah baharda nesim-i sabâ hafif hafif goncaları tahrik ettiği ve bülbüllerin elhân-ı vecd-âveri etrafı muhît olan samt u sükuneti yırtarak tâ kalbin a'mâkında eser bıraktığı esnada, hanendenin, hazin bir Sabâ taksimi, sazendenin bir Hüseyini veya Bestenigâr pîşrevi 'umman-ı 'aşkın emvâcını sahil-i kalbe çarpa çarpa insanı vecde getirir. Ruh çırpına çırpına gaşyolur. İşte musikî böyle bir tercüman-ı hissiyâttır. Beyan-ı hissiyât için musikîden eblağ ne vardır? Şu halde ahvâl-i kalbiye ve ruhiyeye te'siri aşikâr olan musikînin terakkisine hizmet etmemek nasıl tecviz olunur! Bu san'at-i nefise ile velev cüz'î olsun meşgul olmamak lâayık mıdır? Görülmez mi ki, insan bir inkıbâz-ı kalp esnasında hançeresinden doğup gelen negamatın ezhârından kendini men' edemez. Bazı kimseler vardır ki, ta'lim-i musikîyeyi mevhibe-i Hudâ olan sedânın vücudiyle tev'em addederler.^[5] Fakat bu hiç bir vakit de doğru bir mütala'a olmaz. Zîrâ güzel sedaya mâlik olmayan bir takım zevâtın bestelemiş oldukları ruh-nevâz âsârı zamanımıza kadar vâsıl olmuştur. Meselâ Buhurîzâde 'Itrî lâkabıyla meşhur olan Mustafa Efendi'nin dinlenmez bir sese mâlik olduğuna halde isti'dâd ve iktidar-ı musikîyesini pek güzel isti'mâl ederek, Nevâ

makamından nice emsâline fâik ve 'inde'l-esâti de imtihan bestesi denmekle müte'â-rif olan şu "Piyâle ki o ruhsâr-ı âle ter getirir" bestesini ve bunun gibi daha pek çok âsâr vücuda getirmesi iddi'âmıza güzel bir beyyinedir. Bin'aen'aleyh matlub olan sedâ olmayıp, her şeyde olduğu gibi isti'dâddır. Ma'mafih hoş sedânın te'siri de inkâr olunamazsa da terbiye-i musikî görmemiş olan bir sedâdan dahi 'alâ vecih'l-ikmal te'sir-i hizmetini beklemek 'abestir.

Ahvâl-i mebsûta pîş-i mütâla'aya alındıkda herkesin 'alâ kadri'l-istita'a ta'lim-i musikî ile tevaggülü lüzumu tezâhür eder. Bu bâb da tatvil-i makale ne hâcet minarelerde, cami'i şeriflerde tekyelerde ve bilcümle milel-i muhtelifâ ibâdet-hânelerinde velhasıl ahvâl-i ruhiyenin meydan-ı ma'neviyyâta vaz'ı hengâmında terennümât ve teganniyâtın, o fenn-i bedi'i musikînin vesaid-i vecd-âverine mürâca'at olunmuyor mu? Zannederiz ki, şu kadcılık bir ifade insanlara musikînin lüzum u fâidesini pek vâzih bir surette irâ'e eder.

Osmanlı kavm-i necîbinin sabahü'l-hayr mesa'deti olan cülûs-ı meyâmin me'nûs-u hazret-i şehin-şahiden beri bir sür'at-i bârika peymâ ile 'ulum u ma'ârifin terakkisi sırasında halkımızın musikîye olan rağbet ve temayülü dahi günden güne tezâyüd etmekte ve erbâb-ı ihtisâs taraflarından pey-der-pey yeni yeni bir takım âsâr bestelenerek, vaz'-ı saha-i teganni olunmakta olması ve bir taraftan notanın gereği gibi lüzumu anlaşılacak, eski ve yeni âsârın kâffesinin notaya alınmalarına i'tina edilmesi ve buna günden güne te'ammüm etmekte olan fonografin da inzimâmı bu âsârın güftelerini câmi' bir mecmû'anın vücudunu istilzâm etmekte bulunmuş olmağla bin def'a tekrar etmekte olduğumuz 'acze bakılmıyarak, biraz musikîyi şifâhîye dâir ta'rifât ile beraber zamanımızda havâss u 'avâm arasında ma'lûm olan fihristte münderic makamâtta kâr ve nakış ve beste ve usûl sırasıyla, eski ve yeni şarkların, fasıl fasıl cem' ü tertibine sa'y ü gayret olunacaktır. Ancak mukırr olduğumuz 'acdden dolayı vuku'a gelecek hati'âtın erbâb-ı ma'rifet taraflarından hüsn-ü niyetimize bağışlanarak, dâmen-i afv ile setr edileceği hakkındaki ümidimiz ber-kemâldir.

3.2. Târihçe-i Musikî

Musikînin mebd'e ve târihi hakkında bir kayd-ı sariyhe dest-res olunamamakta ise de, hilkât-i ademle beraber olduğuna şüphe olmayıp, ancak musikînin kava'id-i basite-i ibtidâiyyesinin ne zamandan beri başladığı -pek de etrafiyla değilse de- biraz ta'yin edilebilmektedir.^[5] Meselâ akvâm-ı mısriyyenin düğün ve cenâze alaylarında vasıta-i gınaya mürâca'at ettikleri târihçe mazbut olmakla beraber taşlarda görülen mahkûkât ile dahi teyyüd etmekte ve Hintlilerin ahvâline nazar olunsa, zerdüş

mezhebine sâlik olan ateşperestlerin esnâ-yı âyinlerinde bir nev'i zemzemeler icrâ ettikleri yolunda rivâyete tesadüf edilmekte ve fars-ı kadim pîş-i nazara alınsa, Nigîsâ-yı çengî nâmında bir üstâdın "râh-ı camederân" nâmıyla bestelemiş olduğu vecd-i âver bir eserin vücud-u pezîr olduğu anlaşılmakta ve târihe 'atf-ı lihâza olursa Benî İsrailin, Bâbililere esareti zamanında harpa "çeng" denilen bir saz ile onları eğlendirmekte oldukları hîz-i sübûta vâsıl olmaktadır; ahvâl-i mesrûdeden beşerde fenn ü şi'ir ile ihsâs-ı hissiyât fikri uyandıdığı zamanlar musıkîye dahi fûnûn-u sâire derecesinde hasr-ı himmet eylediği müstebân olmaktadır. Fakat Yunaniler zamanında fûnûn-u sâire ve felsefe terakki etmekle beraber musıkî hakkında dahi bir nazariye, bir kâide-i mazbûta ittihâz edilip, hattâ hakîm Fisagoras tarafından perdelerin yek diğerine olan nisbetleri ta'yin olunarak bir gam teşkil olunmuştur ki, el'an kendi nâmına nisbetle yâd edilmektedir. Ondan sonra bu nazariye esas ittihâz olunarak, 'Araplar tarafından tavsî' edilmiş ve 'ale't-tedric sazlar dahi ta'addüd ve tekemmül ederek, musıkî bir esas metin ve kava'id-i müstebine üzerine vaz' olunmuştur. 'Araplar beyinde musıkînin tekemmülüne hizmet eden ve nazariyesi hakkında hâmeran-ı himmet olan zevâtın en meşhurları hâkim-i şehir Fârâbî ve İbn-i Sina ve Safiyüddin 'Abdülmü'mindir. Bunlardan sonra musıkî fars'a ve müte'akiben Türklere geçtiği esnada nazariyat cihetine o kadar ehemmiyet verilmeyerek yalnız 'ameliyyat ile iktifâ edilmiş ve bu esnada mükemmel olarak nazariyattan bahseden 'Abdülkâdir-i Meragi ile onun mahdûm ve hafidi olmuştur.

Gerçi bunlardan sonra edvâr ismi tahtında musıkîye dâir bir takım risaleler yazılmış ise de, bunların kısm-ı ekseri makamâtı insanın a'zasına ve hâk, âb, bâd, nâra nisbet etmekle iktifâ etmeyerek, tâ bürûc ve eflâke kadar çıkarmaktan çekinmemişler ve bunu da gûnâ-gun efsanelerle isbat ve te'yide çalışmışlardır. Diğer taraftan Avrupa da dahi İtalyalı rahip "Guvi Dareço" tarafından nisbetleri Fisagores gamından biraz farklı olmak üzere teşkil edilip, el'an da isti'mâl edilmekte olan bir gam esas tutularak, negamat-ı musıkîye icrâ edilmekle başlanılmış ve fakat buna mukabil şarkda da nazariyat-ı musıkî büsbütün mensî hükmüne girmiştir. Zamanımızda ise, şark musıkîsinin bi-hakkın nazariyatına vâkıf Galata Mevlevihanesi Postneşini fâzıl-ı bî-medani reşadetli 'Ataullah Efendi hazretleriyle Rauf Yekta beğefendi vesaireye münhasır olup, onların himmet-i 'aliyyeleriyle mecma'-ı kemâlât olan 'asr-ı ma'arif hasr-ı hazret-i şehin-şahi de inşallah nazariyat-ı musıkîye dâir mükemmel bir eseri güzünün dahi sâhâ-i matbuâta çıktığını görerek, karar-ü'l'ayn-ı şükrân olacağımızı ümid eyleriz.^[5]

3.3. Notaya Dâir Bir Kaç Söz

İnsanlar yekdiğerine ifhâm-ı merâm ve kendi hissiyâtını diğerlerine ihsâs edebilmek için Cenab-ı Hakkın bir mevhibe-i ‘uzmansı olan vasıta-i kelâma mürâca‘at ederler ki, bu kelâmın rikkat-i ma‘ânisi ve dikkat-i mâhiyeti her kavmin derece-i medeniyetiyle mebsûtan mütenâsibtir. Her kavim kendi lisanını ta‘dil ve bir mertebe-i letâfete is‘âd için haylice himmetler sarf etmişler ve bunun neticesi olarak kelâmı nesr ü şiir nâmıyla iki suretle edâ eylemişlerdir.

Fakat ‘indel muvâcehe insanların yekdiğerine ihsâs-ı hissiyât edebilmesi, kifâyet edemeyip, gıyaben dahi muhâtaba hizmetini ifâ edebilecek vesâitin taharrisine başlamışlar ve kelimâtın terkiib eden her mahrecin verdiği savta birer işaret vaz‘ına karar vererek, hurûfâtı meydana getirmişlerdir. İşte bununla güzel bir ifade zabt olunabildiği gibi gıyaben dahi ifhâm-ı makasid ve merâm mümkün olagelmektedir. Hâl-bu-ki musikî dahi bugün bir lisan-ı hissiyât makamına geçmiştir; söz gibi insanı güldürür, ağlatır, uyutur, şevk verir. Elhasıl hissiyât-ı beşeriyenin tercümanı olur. Bina‘en‘aleyh lisanda gıyaben muhâtaba makamına kâim olan mükâtebe olduğu gibi musikî de dahi perdelere delâlet etmek üzere bir takım işaret vaz‘ ve ittihâz edilmiş ve bugün bu ihtiyaç dahi nota denilen kitabet-i musikîyye ile ber-teraf edilmiştir.

Milel-i muhtelifeden her birisi kendisi lisanını vücuda getiren kelimâtın telaffuzu esnasında meharicden çıkan esvâtın her birerlerine dâll olmak üzere isti‘mâl ettikleri esvât-ı meharic ‘adedince işaret yâni harf vaz‘ etmekle bunların ‘adedi beynel-minel mütefâvit bulunmakta ise de, negamat-ı musikîyyeyi teşkil edip, meomû‘u yedi ‘adede baliğ olan esvâtın yâni perdelerin ‘adedinde bil cümle milel ittihâz ederek, elif ba-yı musikîyi bu sıra ve ‘aded üzerine tertib eylemekte bulunmuştur. Fakat evvelce dahi bil münasebe beyan olunduğu üzere Avrupa‘da müsta‘mel gamlar ile şarkda müsta‘mel gamlar beyninde bi‘n-nazariyye fark-ı nisbet mevcuttur. Nota kırâatinde her perdeye i‘tâ edilen isimler her yerde ‘aynen kabul edilmiştir ki, onlarda şunlardır: Do-re-mi-fa-sol-la-si.

Şu elfâzın gam ma‘nasını ihsâs eden (Der-i mafsal)’ı terkiib eyleyen heceden ahz edilmiş olduğu mervidir.

İşte bu tertibin hey‘et-i mecmû‘asına gam yani “silsile-i esvât-ı musikîyye” denir.^[5] Bu gamlar aşağıya doğru yâni pest olarak teselsül edebildiği gibi yukarıya yâni pest olarak teselsül edebildiği gibi yukarıya yâni tize doğru dahi ‘alâ vechi‘t-teselsül gidebilir. Fakat ma‘lûm olduğu üzere şark musikîsinde öteden beri en ziyade revâc bulan kısım, kısım ‘amelî olup, sadâ-yı insanînin ne pek pest derekede ve ne de tiz derecede dolaşamaması ve hânendegânın mutavassıt sedâlarda okumaları hâlinde,

teganniden matlûb olan fâidenin husule gelmesi ve sazların suret-i teşekkülünün dahi ahvâl-i mesrudeye tevâfuk eylemesi tam ve nim çeyrek sedâların ancak ‘aded-i mahdûduna ayrı ayrı isimler vaz’ını intac eylemiştir ki, âtî de musikîmizin nazariyatına muvaffak surette irâ’e edilir.

Nevâ	Tiz Nevâ
Nerîme	Tiz Nerîme
Sabâ	Tiz Sabâ
Hicaz	Tiz Hicaz
Çargâh	Tiz Çargâh
Buselik	Tiz Buselik
Segâh	Tiz Segâh
Uzzal	Tiz Uzzal
Kürdi	Sünbüle
Dügâh	Muhayyer
Büzürg	Şûfî
Zengûle	Müberkaa
Rehâvî	Şehnâz
Rast	Gerdaniye
Geveşt	Mahur
‘Irak	Evc
Sûzidil	Nevruz
‘Acem‘aşîrân	‘Acem
‘Aşîrân	Hüseyni
Pes Hisarek	Hisarek
Pes Hisar	Hisar
Pes Beyâti	Beyâti
Yegâh	Nevâ ^[5]

İş bu gamları teşkîl eden perdelerden her birerlerinin arasında ib‘âd-ı mu‘ayyene ve nisbet-i muntazama mevcut olup, cümlesi birer ka‘ide tahtında husule gelmekte ve nota denilen elif bâ-yı musikîde cümlesinin birer şekilleri mevcut bulunmakta ise de, bunların burada ‘ariz ü ‘amik beyanına mübâşeret olunması bu mecmû‘anın esasıyla kâbil-i tevfiik olmadığından sarf-ı nazar olunarak, maksada hâdim olacak cihetlere sevk-i hâme edilmiştir.

3.4. Musıkînin Ta'rif ve Taksîmi

Musıkî, esvât-ı mevzûneden ve onun hâsıl ettiği negamatın ahvâl ü kava'idinden bah-seden bir fendir.

Bu da, ya şifâhî ve yahut âlet-i gına vasıtasıyla olur. Şark musıkîsinde fasıl icrâ olunurken, kısmeyn dâima iştirâk eder; alafranga musıkî de ise yalnız âlet-i gına ile dahi fasıl icrâ olunur. Musıkîyi şifâhî de negamatın vezni hanendeler tarafından mahallinde beyan edilen usulât ile idare olunup, âlet-i gına ile icrâ edilen musıkîde bu hizmet-i dâireye yâni defe mevdû'dur.

3.5. Makamât-ı Musıkîyye

Nota hakkında bast edilen ma'lûmat-ı mücmele sırasında zikir ve beyan edilen perdelerin tertîb-i tabi'ileri hâlinde bulunmaları hiç bir neticeyi müntec olmayıp ancak bunların evza' ve terkîbât-ı muhtelifesinden mütevellid negamat ile matlûb hâsıl olur. Meselâ Sûznâk makamının dâire-i seyrini nazar-ı dikkate alsak, câmi' olduğu perdelerin âti de tezbîr olunan perdelerden 'ibaret olduğunu görürüz:

Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, evc, şurî, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, rast. Bunun gibi her makamın dahi ayrı ayrı birer dâire-i seyri vardır.

Fakat bu mecmû'a da, nazariyat kitaplarında münderic makamât dâirelerinden ve bunların uzun uzadıya şerâit-i teşkiliyye ve kava'id-i mahsûsalarından bahs olunmayıp ancak her makamı terkîp eden perdelerin irâ'esiyle iktifâ edilecektir ki, bu da hânendegân-ı perde-şinasan için kâfidir. Zannediriz, her makamın bir mebde' ve müntehâsı vardır. Müntehâsı birer perdeye münhasır kalır ise de, mebde'i o makamın seyrine hâlel getirmemek şartıyla, bestekârın hüsn-i tabi'atına muallâktır.^[5] Meselâ Hicaz makamına nevâ'dan girildiği gibi, hüseyinî'den, rast'tan, gerdaniye'den, dügâh'tan dahi girilebilir. Fakat hiç bir vakitte çargâh ve buselikten girilemez. Her makama mebde' olabilen perdeler âti de münderic seyir cetvellerinde üzerlerine birer çizgi vaz' edilmek suretiyle irâ'e edilmiştir. Müntehâ mes'elesine gelince bunlar her makamda birdir; iki olamaz. Karargâh olan perdeler ikisi nim olmak üzere dokuz perdeden 'ibaret olup, isimleri âti de irâ'e edilir.

Nevâ, Çargâh, Buselik, Segâh, Dügâh, Rast, ‘Irak, ‘Acem ‘aşîrân, Hüseyni ‘aşîrân, Yegâh. Bunlardan nevâ’da yalnız ‘Araban ve Çargâhta yalnız Çargâh ve Buselikte dahi Nişabur makamları karar edip, başka makam yoktur.

Makamâtan başka câlib-i dikkat olan bir cihet vardır ki, bu da çeşnidir.

Bina’en’aleyh makamâtın te’sirâtı çeşni ‘itibarıyla mütefâvittir. Istilâh-ı musıkîyyede bir makamın diğer makama benzememesi ve istima’ı ile kararı beklenmeksizin derhal hangi makam olduğunun bilinmesi hâline çeşni ta’bir olunur. Meselâ hânendenin birisi bir Hicaz veya Sabâ taksîmine başlasa, kendileri hiç bir makama benzemediği için karargâhlarının ne olduğuna intizâr edilmeyip, derhal Hicaz veya Sabâ idüğüne hükm olunur. Başlıca çeşni sahibi olan makamât âtfi de ta’dad u zikrolunur.

Rast, Nihâvend, Sûznâk, Mahur, Hicazkâr, Sabâ, ‘Uşşâk, Isfahan, Hicaz, Hüseyni, Muhayyer, Segâh, Evc.

İş bu irâ’e edilen makamâtan hariç kalanlarının ekserisi terkip ve bir kısımda her ne kadar kendisini terkip eden perdeler başka ise de, şed ‘itibarıyla çeşnileri bâlâ daki makamların çeşnilerine mümâsildir. Meselâ “Şehnâz, Evcârâ, Sûzidil, Şed‘Araban” Hicazkâr makamının çeşnisine benzediği gibi, ‘Acem‘aşîrân, Mahura ve Hüseyni‘aşîrân ile Tâhir, Muhayyere ve Buselik ile Nev-eser Nihâvende, Nevâ ve Beyâti ‘Uşşâka benzer. Gerçi bunlar beyninde tavır ve nağme ve ihsâs-ı hissiyât-ı mahsusa cihetiyle farklar var ise de, bunları tefrîk etmek pek çok mümâreseye muhtaçtır.

3.5.1.Makamât-ı Ma‘rûzanın Dâire-i Seyirleri

Rast { Gerdaniye, evc, acem, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, rast.

Sazkâr { Acem, hüseyni, nevâ, çargâh, buselik, segâh, dügâh, rast.^[5]

Nikriz { Gerdaniye, ‘acem, hüseyni, nevâ, hicaz, kürdi, dügâh, rast.

Büzürg { Gerdaniye, evc, hüseyni, nevâ, çargâh, buselik, segâh, dügâh rast.

Sûznâk { Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, evc, şurî, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, rast.

Nev-eser { Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, evc, şurî, nevâ, hicaz, segâh, kürdi, dügâh, rast.

Hicazkâr { Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, evc, şurî, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, zengüle, rast.

Nihâvend { Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, evc, ‘acem, hüseyini, şurî, nevâ, hicaz, çargâh, kürdi, dügâh, rast.

Pençgâh { Muhayyer, gerdaniye, ‘acem, hüseyini, nevâ, hicaz, segâh, kürdi, rast.

Sûz-i dilârâ { Muhayyer, gerdaniye, evc, hüseyini, nevâ, buselik, segâh, dügâh, rast.

Pesendîde { Tiz segâh, sünbüle, muhayyer, gerdaniye, evc, acem, hüseyini, nevâ, hicaz, çargâh, segâh, kürdi, rast.

Zâvil { Gerdaniye, mahur, evc, hüseyini, nevâ, hicaz, kürdi, dügâh, rast.

Mahur { Gerdaniye, mahur, evc, hüseyini, nevâ, çargâh, buselik, dügâh, rast.

Şevk-î Dil { Gerdaniye, mahur, evc, şurî, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, rast.

3.5.2. Dügâh Perdesinde Karar Eden Makamât

Dügâh { Hüseyini, sabâ, çargâh, segâh, zengüle, dügâh.

Sabâ { Şehnâz, gerdaniye, ‘acem, hüseyini, sabâ, çargâh, segâh, dügâh.

‘Uşşâk { Muhayyer, gerdaniye, hüseyini, nevâ, çargâh, segâh, dügâh.

- Beyâti** { Gerdaniye, ‘acem, hüseyni, neva, çargâh, segâh, dügâh.
- Isfahan** { Muhayyer, gerdaniye, evc, ‘acem, hüseyni, nevâ, hicaz, segâh, dügâh.
- Hicaz** { Muhayyer, şehnâz, gerdaniye, evc, hüseyni, nevâ, hicaz, kürdi, dügâh.
- Nevâ** { Muhayyer, gerdaniye, evc, ‘acem, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, dügâh.
- Hüseyni** { Muhayyer, gerdaniye, evc, hüseyni, nevâ, sabâ, çargâh, segâh, dügâh.
- Hisar** { Muhayyer, şehnâz, gerdaniye, ‘acem, hüseyni, hisar, nevâ, çargâh, segâh, dügâh.
- ‘Acem** { Muhayyer, gerdaniye, acem, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, dügâh.
- Gül‘izar** { Tiz çargah, tiz segâh, muhayyer, gerdaniye, evc, ‘acem, hüseyni, şurî, nevâ, çargâh, segâh, dügâh^[5].
- Küçek** { Gerdaniye, evc, hüseyni, sabâ, çargâh, segâh, dügâh.
- Gerdaniye** { Muhayyer, gerdaniye, evc, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, dügâh.
- ‘Arazbar** { Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, ‘acem, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, dügâh.
- Şehnâz** { Muhayyer, şehnâz, gerdaniye, evc, ‘acem, hüseyni, nevâ, hicaz, kürdi, dügâh.
- Tâhir** { Muhayyer, gerdaniye, evc, ‘acem, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, dügâh.
- Muhayyer** { Muhayyer, gerdaniye, hüseyni, sabâ, çargâh, segâh, dügâh.

Sipih { Muhayyer, şehnâz, gerdaniye, evc, 'acem, hüseyini, hisar, nevâ, çargâh, segâh, dügâh.

Beyâti 'Araban { Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, 'acem, hüseyini, sabâ, çargâh, segâh, dügâh.

Muhayyer Sünbüle { Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, 'acem, hüseyini, sabâ, çargâh, segâh, dügâh.

Buselik { Gerdaniye, 'acem, hüseyini, nevâ, çargâh, buselik, segâh, zengüle, dügâh.

Nişabur { Muhayyer, gerdaniye, 'acem, hüseyini, nevâ, hicaz, buselik.

3.5.3. Buselik Takımı

Sabâ Buselik, Hicaz Buselik, Nevâ Buselik, Hisar Buselik, 'Acem Buselik, Evc Buselik, 'Arazbar Buselik, Gerdaniye Buselik, Mahur Buselik, Tâhir Buselik, Muhayyer Buselik, Beyâti Buselik, Şehnâz Buselik, Beyâti 'Araban Buselik.

İş bu makamlar Sabâ ve Hicaz ve Nevâ ve ... ilh. makamlarıyla Buselik makamından mürekkeb bulunmuş ve bunların seyirleri bâlâda birer birer gösterilmiş olduğundan ayrıca ta 'rif ve irâ'esine hâcet görülmedi.

Kürdi { Muhayyer, gerdaniye, 'acem, hüseyini, nevâ, çargâh, segâh, kürdi, dügâh.

Sabâ zemzeme { Gerdaniye, 'acem, hüseyini, nevâ, sabâ, çargâh, segâh, kürdi, dügâh.

Nevâ kürdi, 'Acem kürdi, Muhayyer kürdi, esasen Nevâ ve 'Acem ve Muhayyer ile Kürdi makamından mürekkeb olmakla bunların seyirlerinin irâ'esine dahi hâcet görülmedi.

Zevk-u tarab { Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, evc, 'acem, hüseyini, şurî, nevâ, hicaz, çargâh, segâh, kürdi, dügâh.

3.5.4. Segâh Perdesinde Karar Eden Makamât

Segâh { Gerdaniye, evc, hüseyini, nevâ, çargâh, kürdi, segâh.^[5]

Müste'ar { Gerdaniye, evc, hüseyini, nevâ, hicaz, kürdi, segâh.

Mâye { Gerdaniye, 'acem, hüseyini, nevâ, çargâh, segâh.

Hüzzam { Sünbüle, muhayyer, gerdaniye, evc, şurî, nevâ, çargâh, segâh.

3.5.5. 'Irak Perdesinde Karar Eden Makamât

'Irak { nevâ, çargâh, segâh, dügâh, rast, irak.

Bestenigâr { Hüseyini, sabâ, çargâh, segâh, dügâh, rast, 'irak.

Râhat-ül ervâh { Evc, hüseyini, nevâ, hicaz, kürdi, dügâh, rast, 'irak.

Dilkeş-hâverân { Muhayyer, gerdaniye, evc, hüseyini, nevâ, sabâ, çargâh, segâh, dügâh, rast, 'irak.

Evc { Evc, 'acem, hüseyini, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, rast, 'irak.

Evcârâ { Muhayyer, şehnâz, gerdaniye, evc, 'acem, nevâ, hicaz, segâh, kürdi, rast, 'irak.

Ferahnâk { Tiz çargâh, tiz segâh, muhayyer, gerdaniye, evc, 'acem, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, rast, 'irak, 'aşîrân, yegâh, 'irak.

Revnaq-nümâ { Gerdaniye, evc, hüseyni, nevâ, hicaz, segâh, rast, 'irak.

3.5.6. 'Acem 'Aşîrân Perdesinde Karar Eden Makamât

Şevk-efzâ { Sünbüle, muhayyer, şehnâz, gerdaniye, 'acem, hüseyni, sabâ, çargâh, kürdi, dügâh, rast, 'acem 'aşîrân

Şevk-u tarab { Gerdaniye, 'acem, hüseyni, sabâ, çargâh, kürdi, dügâh, rast, 'acem 'aşîrân.

'Acem 'Aşîrân { Gerdaniye, acem, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, kürdi, rast, 'acem 'aşîrân.

3.5.7. Hüseyni 'Aşîrân Perdesinde Karar Edenler

Hüseyni 'Aşîrân { Hüseyni, nevâ, sabâ, çargâh, segâh, dügâh, rast, hüseyni 'aşîrân.

Buselik 'Aşîrân { Hüseyni, nevâ, çargâh, buselik, segâh, dügâh, rast, hüseyni 'aşîrân.

Sûzidil { Muhayyer, şehnâz, gerdaniye, 'acem, hüseyni, hisar, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, zengüle, hüseyni 'aşîrân^[5]

Nühüft { Muhayyer, gerdaniye, evc, 'acem, hüseyni, nevâ, hicaz, segâh, dügâh, rast, 'irak, 'aşîrân, yegâh, hüseyni 'aşîrân.

3.5.8. Yegâh Perdesinde Karar Edenler

Ferahfezâ	{	Gerdaniye, ‘acem, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, kürdi, dügâh, rast, ‘acem ‘aşîrân, yegâh.
Yegâh	{	Muhayyer, gerdaniye, evc, ‘acem, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, rast, ‘irak, hüseyni ‘aşîrân, yegâh.
Şed ‘arabân	{	Muhayyer, gerdaniye, evc, şurî, nevâ, çargâh, kürdi, dügâh, rast, ‘irak, hüseyni ‘aşîrân, yegâh.

Bunlardan başka bir çok makamât daha var ise de, mütedâvil ve bazılarında bestelenmiş âsâr mensî idüğünden, burada seyirlerinin beyanından sarf-ı nazar olunmuştur.

Zaten makamâtı mezkurenin pek çoğu, bir iki makamın bir yere ictimâ‘ından hâsıl idüğünden mevcut makamâttan başka daha bir çok makam hudûs edilebilir. Meselâ Sabâ makamını ‘irak kalınca Bestenigâr ve Hicaz makamını ‘irak kalınca Râhat-ül ervâh, ve Müste‘arı ‘irak kalınca Revnak-nümâ ve Hüseyniyi ‘irak kalınca Dilkeş-hâverân husule geldiği gibi, Beyâti ve Hüzzam ve Muhayyer Sünbüle ve buna mümâsil makamları ‘irak perdesinde kalınca dahi, yeni bir takım terâkib zuhur eder.

Bâlâ da gösterilen makamât, nazariyat kitaplarında irâ‘e edilen kava‘id dâiresinde tahrîr edilmemiş ise de, her makamda vücudu mutlak olan bir takım perdeler irâ‘e edilmiş fi zamanına fenn-i musıkî müntesibînin kâffesi de bu suretle peydâ-yı ülfet ve ünsiyet etmiş olduklarından, şu suret kâfi görülmüş ve bina‘en‘aleyh bu mecmû‘aya derc edilerek âsâr dahi bu tertîb dâiresinde cem‘ ve telfik edileceğinden, nazariyat kitaplarında gösterilen şu‘be ve âğâze ve makam ve terâkipten bahs olunmamıştır.

3.5.9.Makamâtın Şed Yolunda İsti'mâli

Her makam kendisine tahsîs edilen perdeler üzerinde icrâ edildiği gibi, tiz ve pestden kendi perdelerinin mülâyimi olan bazı perdeler üzerinde dahi seyredebilir.^[5] Bu da icrâ edilecek perdelerin, kendi perdelerinin mülâyimi olması şartıyla mukayedir. Şu hâlde bir hânende, saz ile beraber meselâ Muhayyer makamını asıl perdesinde okurken, zahmet çekecek olur ise, sâzende olan kimse şed usûlüne mürâca'atla hânendeyi zahmetten halâs edebilir.

Muhayyer makamı şed yolunda şu vecihle icrâ olunur:

Asıl Muhayyer	{	Muhayyer, gerdaniye, hüseyni, sabâ, çargâh, segâh, dügâh.
Birinci Şed	{	Hüseyni, nevâ, buselik, zengüle, rast, 'irak, hüseyni 'aşîrân.
İkinci Şed	{	Nevâ, çargâh, dügâh, geveşt, 'acem 'aşîrân, pest hisar, yegâh.

Rast makamı dahi şed yolunda şu suretle okunur:

Asıl Rast	{	Gerdaniye, 'acem, hüseyni, nevâ, çargâh, segâh, dügâh, rast.
Birinci Şed	{	Nevâ, çargâh, buselik, dügâh, rast, 'irak, hüseyni 'aşîrân, yegâh
İkinci Şed	{	'Acem, hüseyni, nevâ, çargâh, buselik, kürdi, rast, 'acem 'aşîrân.
Üçüncü Şed	{	Tiz nevâ, tiz çargâh, tiz buselik, muhayyer, gerdaniye, evc, hüseyni, nevâ.

Makamâtın cümlesi hakkında şu suret kâbil-i tatbîktir. Esasen şed usûlü hânendelerden ziyade sâzendelere 'ait bir vazifedir. Zîrâ sedâ insanı bir makamın her suretle okunabilmesine müsâ'ittir. Ancak, sâzendenin bu bâb da, rüsûh ve melekesi olmayacak olursa, fasıl esnasında perdeyi derhal bulamaması yüzünden, bir çok

falsolar zuhur ederek, âzân-ı sâmi'ini bî-huzur eyler. Ma'mafih hânendegân dahi taksîm esnasında şed yolunda bir çok makamlar icrâsıyla ibrâz-ı iktidar ve san'at eder. Bu gibi sanayi'a esatize-i sâlifenin âsârında pek çok tesadûf edilir. Elhasıl bu usûlün mükemmelen icrâ edilebilmesi rûsûh ve melekeye muhtaçtır.

3.6.Usûlât-ı Musıkîyye

Negamatı istenilen miktarda cem' etmek ve medd ü kasrını ezmine-i mahdûde ve matlûbeye hasr ederek, bir aheng-i mahsus tahtına vaz' eylemek için, fenn-i musıkîye de bir vasıtaya mürâca'at edilmiştir ki, buna "Darb" denir. Bu da, Hafif-i Evvel ve Hafif-i Sâni ve Sakil olarak tenevvü' etmiştir. Hafif-i Evvel, müteharrik ve sakin iki harfin telaffuzu esnasında geçen müddeti irâ'e eder. "Ten" gibi.

Hafif-i Sâni, Hafif-i Evvelin za'fidir. "Ten ten" gibi. Sakil dahi Hafif-i Sâninin za'fidir. "Ten ten ten ten" gibi.

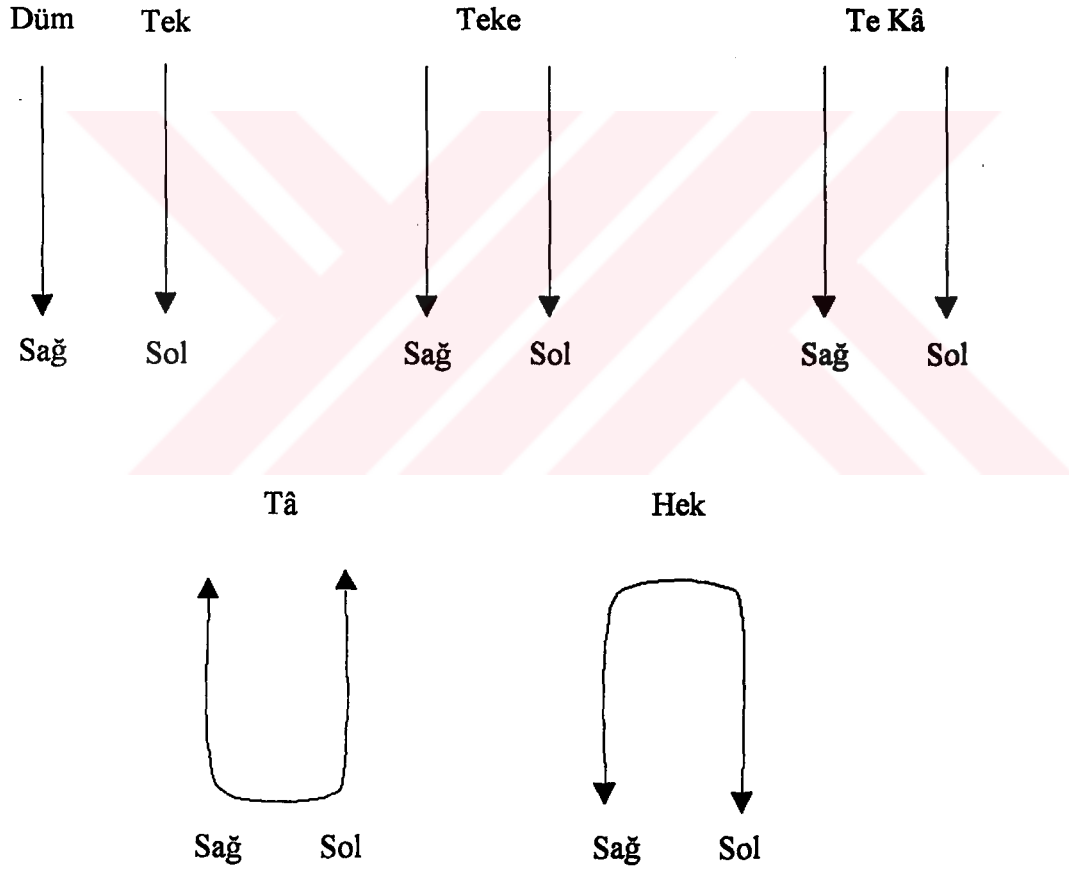
İşte negamatı ne kadar temdîd ve taksîr edilmek istenilirse de, bu darbların vasıtasına mürâca'at olunur.^[5] Şark musıkîsinde bu darblar mücerred olarak isti'mâl olunmayıp, bunların 'aded-i mahdûdları bir yere getirilip, hey'et-i mecmû'asına bir isim verilerek isti'mâl olunur ve bunlara "Usûl" denir. Fakat bir eserin notası tahrîr olduğu surette herhangi usûlden olursa olsun, darb esası nazar-ı i'tibara alınıp, usûlün nihâyet bulunduğu mahallere dahi işaret-i mahsusa verilir.

Bazı kimseler usûllerin durub-ı mahdûdenin ictimâ'ından hasıl olmasına mebni esası darb demek olduğundan âsârda dahi mücerred darb nazar-ı dikkate alınıp, bir takım usûller teşkil olunarak, müşkilât ika'ından ve ta'lim-i musıkîyi tas'ibâta düşürmekten ise, bu usûl mes'elesinin basit bir hale irca'ı lazım geleceğini beyan ederek, i'tiraz ederler. Ve bu i'tiraz dahi vehleten mühikk gibi görünür ise de, pek çok âsâr meşk ederek, mümârese-i kâmile husuliyle anlaşılacağı üzere âsâr-ı ber-güzideye usûlün bahş etmekte olduğu etvâr ve refât-ı mahsûsayı darbın verememekte olduğu dâima müşahede edilmekte olduğundan, biraz mahiyeti tedkik olunursa, bu i'tiraz pek de vârid olamaz; zîrâ nazariyat-ı musıkîden bahseden hoca 'Abdülkâdir'e varıncaya kadar mütekaddimîn ve müte'ahhirin esas-ı usûl olan durubu ve mahiyetini ve hizmetini pek âlâ bildikleri hâlde yine müte'addid usûllerin vücudunu inkâr etmeyip, bil'akis yeniden ihtira'a himmet etmişler ve bunun 'aleyhinde asla bir fikir beyan etmemişlerdir. Esatize-i mezkurenin vücuda getirmiş oldukları enafis-i âsâra nazaran

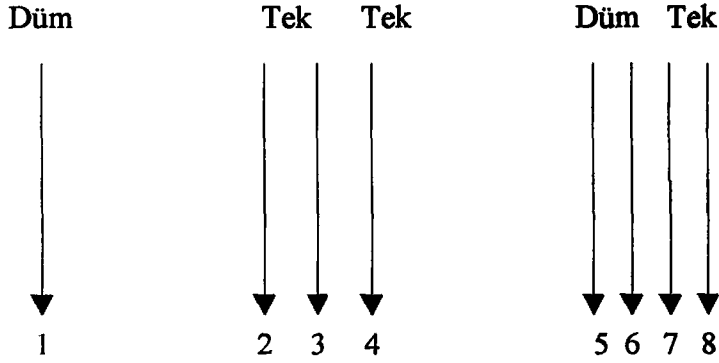

'abesle iştigalleri teslim olunur. Ahvâlden olmamasına ve zaten âsâra bahsettikleri ahenk ve refâtârın te'sirat-ı matlubeyi husule getirmekte olmasına mebni musıkîmizin ruh u mesâbesinde olan usûller, birer birer zîrde tezbîr olunur.

Usûlde isti'mâl olunan elfâz düm, tek, te kâ, te ke, tâ hek'den 'ibaret olmak üzere beşdir. Bunlardan düm lafzı zikir olunduğu vakit, sağ el yukarıdan aşağıya doğru sağ diz üzerine ve tek lafzında sol el, sol diz üzerine vurulur ki, te kâ lafzı dahi tek ve kâ'dan mürekkebe olup, tek de, sağ el sağ diz üzerine ve kâ'da dahi sol el sol diz üzerine vaz' olunur. Teke lafzı da, te ve ke'den mürekkebe olup, "Te" de sağ el, sağ diz üzerine ve ke'de dahi sol el, sol diz üzerine vurulur. Tâ hek lafzında dahi tâ denildiği vakit, iki el birden yukarıya kaldırılıp, hek derken aynı zamanda sağ el sağ diz ve sol el sol diz üzerine vurulur.^[5]

Usûlatın darb hesabı üzere teşkil edilmiş olduğu bâlâ da tafsilen zikir edilmiş olduğu cihetle âtî de munderic usûllerdeki elfâzdan her birerlerinin kaçar darb mümted olduğu altlarına vaz' edilen erkam ile işaret edilmiştir. Düyek usûlü 8 darbdan 'ibaret olduğundan misâl olarak onu zikredelim:

3.6.1. Darb-ı Hafif-i Evvel İctimâ'ından Husule Gelen Usûller

“Düyek” $\frac{\text{darb}}{8}$

Düm Tek Tek Düm Tek
1 2 1 2 2

“Şarkı Düyeği” $\frac{\text{darb}}{7}$

Düm Tek Tek Düm Tek
1 1 1 2 2

“Yürük Semâî” $\frac{\text{darb}}{6}$

Düm Tek Tek Düm Tek
1 1 1 1 2

“Devr-i Hindî” $\frac{\text{darb}}{14}$ ^[5]

Düm Düm Tek Düm Tek Tek
2 2 2 2 2 2

“Devr-i Revan” $\frac{\text{darb}}{26}$

Düm Düm Tek Düm Tek Tek
5 4 4 5 4 4

“Katikofti” $\frac{\text{darb}}{8}$

Düm Tek Tek
3 2 3

“Şarkı Devr-i Revanî” $\frac{\text{darb}}{26}$

Düm Tek Tek Düm Tek Tek Düm Tek
2 2 2 1 2 1 2 2

“Sofyan” $\frac{\text{darb}}{4}$

Düm Tekâ
2 2

Düm Tek Tek Düm Tek Düm Tek Tek
1 2 1 2 2 1 2 1

“Süreyyâ” $\frac{\text{darb}}{5}$

Düm Tek
2 3

“Sofyan” $\frac{\text{darb}}{5}$

“Aksak” $\frac{\text{darb}}{9}$

“Aksak Semâî” $\frac{\text{darb}}{10}$

Düm Tekâ Düm Tekâ Düm Tek Tek Düm Tekâ Düm Tek Tek
2 3 2 2 2 2 1 2 3 2 2 1

“Evfer” $\frac{\text{darb}}{9}$

“Lenkfahte” $\frac{\text{darb}}{10}$

Düm Tekâ Düm Tek Tek Düm Tek Düm Tek Tekâ
2 2 2 1 2 2 3 1 2 2

“Evsat” $\frac{\text{darb}}{26}$

Teke Teke Düm Tek Düm Düm Tek Teke Düm Düm
2 3 2 2 2 2 2 3 4 4

“Hafif” $\frac{\text{darb}}{32}$

Düm Tek Tek Düm Tek Tek Düm Teke Düm Tek Tek
1 1 2 1 1 2 2 2 1 1 2

Düm Teke Düm Düm Tek Teke Düm Tek Teke Düm
2 2 1 1 1 1 1 1 1 1

Tâ Hek Teke Teke
2 1 1

“Nim Hafif” $\frac{\text{darb}}{16}$

Düm Tek Tek Düm Tek Tek Düm Tek
1 1 2 1 1 2 1 1

Düm Düm Ta Hek Teke Teke
1 1 2 1 1

3.6.2.Hafif-i Sâni'den Olan Durûbun İctimâ 'ından Husule gelen Usûlât

“Sengin Semâi” $\frac{\text{darb}}{6}$

“Çifte Düyek” $\frac{\text{darb}}{8}$ [5]

Düm Tek Tek Düm Tek
1 1 1 1 2

Düm Tek Tek Düm Düm Tek Teke
1 2 1 1 1 1 1

“Frenkçin” $\frac{\text{darb}}{12}$

Düm Düm Düm Düm Teke Teke Teke Teke
1 2 1 2 2 2 1 1

“Frenği fer' ” $\frac{\text{darb}}{14}$

Düm Düm Düm Düm Düm Tek Düm Düm Tâ Hek Teke Teke
1 2 1 2 1 1 1 1 2 1 1

“Bereşan' ” $\frac{\text{darb}}{16}$

Düm Tek Düm Tek Düm Düm Tek Düm Düm Tâ Hek Teke Teke
2 1 2 1 2 1 1 1 1 2 1 1

“ Fer’i ” $\frac{\text{darb}}{16}$

Düm Teke Düm Tek Düm Tek Teke Düm Tâ Hek Teke Teke
2 2 2 2 1 1 1 1 2 1 1

“Muhammes” $\frac{\text{darb}}{16}$

Düm Teke Düm Tek Düm Düm Tek Teke Düm Tek Teke Düm
1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

Tâ Hek Teke Teke
2 1 1

“Nim Devir” $\frac{\text{darb}}{18}$

Düm Düm Tek Düm Tek Teke Düm Tâ Hek Teke Teke
2 2 2 1 1 2 1 3 2 2

“ Devr-i Kebîr ” $\frac{\text{darb}}{24}$

Düm Düm Tek Düm Tek Teke Düm Tek Tek Düm Tâ Hek Teke Teke
2 2 2 1 1 1 1 2 2 2 4 2 2

“Hezec” $\frac{\text{darb}}{22}$

Düm Düm Düm Tek Düm Düm Tek Teke Teke
2 1 1 2 1 1 2 1 1

Düm Tek Düm Düm Tâ Hek Teke Teke
1 2 2 1 2 1 1

“Nim Sakîl” $\frac{\text{darb}}{24}$

Düm Teke Düm Teke Teke Düm Teke Düm
2 2 2 2 2 2 2 1

Tek / Teke 1 Düm / Tâ Hek 2 Teke 2 Teke 2

“Sakîl” darb
48

Düm 2 Teke 2 Düm 2 Teke 2 Teke 2 Düm 2 Teke 2 Düm 1 Tek /
Teke 1 Düm / Tek 2 Tek 2 Düm 2 Düm 2 Tek 2 Düm 2
Tek 2 Tek 2 Düm 2 Teke 2 Düm 1 Düm 1 Tek 1 Teke 1
Düm 1 Tek 1 Teke 1 Düm 1 Tâ Hek 2 Teke 1 Teke 1

“Remel” darb
28

Düm 2 Teke 2 Düm 2 Teke 2 Teke 2 Düm 2 Teke 2 Düm 1
Tek / Teke 1 Düm / Tek 2 Tek 2 Düm 1 Tek 1
Düm 1 Düm 1 Tâ Hek 2 Teke 1 Teke 1^[5]

“Zencîr” darb
60

Düm 1 Tek 2 Tek 1 Düm 1 Düm 1 Tek 1 Teke 1 (Çifte Düyek)
Düm 1 Düm 1 Düm / Tek 1 Tek 1 Tek 1 Düm 1 TâHek 2 Teke 1 Teke 1 (Fahte)
Düm 1 Teke 1 Düm 1 Düm 1 Düm / Tek 1 Tek 1 Tek 1 Düm 1 Tâ Hek 2
Teke 1 Teke 1 Çenber)

Düm Düm Tek Düm Tek Teke Düm Tek Tek
1 1 1 1 / 1 / 2 2

Düm Tâ Hek Teke Teke (Devr-i Kebir)
1 2 1 1

(Berefsan)

Düm Tek Düm Tek Düm Düm Tek Düm Düm Tâ Hek Teke Teke
2 1 2 1 2 1 1 1 1 2 1 1

“Hâvî” darb
24

Düm Teke Düm Tek Teke Düm Tek Düm
3 2 1 / 1 / 2 2

Teke Teke Düm Teke Teke Düm Tek Teke Düm
2 2 2 2 2 1 / /

Tek Düm Düm Teke Teke Düm Teke Düm Düm
2 2 2 2 2 2 2 1 1

Tek Teke Düm Tek Teke Düm Tâ Hek
1 1 1 1 1 1 2

Teke Teke Düm Tek Tek Düm Tek Tek
1 1 1 1 2 1 1 2

Düm Tek Düm Düm Tâ Hek Teke Teke
1 1 1 1 2 1 1

“Darbeyn”

Remel ile Berefşan, Devr-i Kebîr ile Berefşan, Remel ile Muhammes ve Frengi fer' ile Berefşan ve Nîm Sakîl ile Berefşan usûllerinin birleşmesinden hâsıl olur.

3.6.3. Durûb-u Sakîlenin İctimâ'ından Hâsıl Olan Usûller

“Darb-ı fetih” $\frac{\text{darb}}{88}$

Düm Tek Tek Düm Tek Tek Teke Düm
2 1 1 2 1 1 2 2

Tek Tek Düm Tek Düm Tek Düm Teke
1 1 2 2 2 2 2 2

Düm Tek Teke Düm Tek Tek Düm Teke
1 / 1 / 2 2 2 2

Teke Düm Teke Düm Tek Teke Düm Tek
2 2 2 1 / 1 / 2

Düm Düm Düm Teke Teke Düm Teke Düm
2 2 2 2 2 2 2 1

Düm Tek Teke Düm Tek Teke Düm Tâ Hek
1 1 1 1 1 1 1 2

Teke Teke Düm Tek Tek Düm Tek Tek
1 1 1 1 2 1 1 2

Düm Tek Düm Düm Tâ Hek Teke Teke
1 1 1 1 2 1 1

“Devr-i Revan” $\frac{\text{darb}}{26}$

Düm Düm Tek Düm Tek Tek
5 4 4 5 4 4

“Fahte” $\frac{\text{darb}}{24}$ ^[5]

Düm Düm Düm Tek Tek Tek Düm Tâ Hek Teke Teke
4 2 2 2 2 2 2 4 2 2

“Çenber” $\frac{\text{darb}}{26}$

Düm	Teke	Düm	Düm	Düm	Tek	Tek	Tek
4	2	4	2	2	2	2	2
Düm	Tâ Hek	Teke	Teke				
2	4	2	2				

3.7. Bestekârî

Ma'lûm olduğu üzere fenn-i musikînin nazariyat ve kava'idinden maksat esvât-ı mevzunenin ictimâ'ından hasıl olan makamâtı hüsn-i suretle isti'mâl ederek te'sirini sâmi'îne ihsâs ettirmek demek olduğu ve bu da bestekârın hüsn-i tabi'atına muhavvel bir keyfiyyet olup, bunun için de ayrıca bir kâide beyan olunamayacağı bedîhî ise de, bunda da bir dereceye kadar mürâ'ât olunacak mevâdd mevcuttur. Meselâ, bestekâr olan kimse karîhasına vârid olan güzel negamatı sevk-i tabi'attır diyerek, makamın seyrine dahil olmayan perdeler üzerinde icra edemez. Bunun gibi şark musikisinde esbâb-ı tenâfürden olan iki, üç veya daha ziyade yarım perdeyi sırasıyla isti'mâl eyleyemez. Hele negamatın ahengi usûle mutâbakatına o derece dikkat etmelidir ki, 'aksi hâl eseri ehemmiyetten iskat eder. Bunun için bestekâr besteleyeceği bir eserde, usûlü 'aynen isti'mâl ederek, negamatı onun refâtına göre rabt etmelidir. Yoksa usûlün durûbtan müştâk olduğunu iddi'â ederek, meselâ düyek usûlünden besteleyeceği bir eserde, onun yerine sekiz darb isti'mâl edemez. Bir de, besteleyeceği âsârın nev'ine göre usûllerin 'adedine dikkat etmeli. Meselâ şarkılarda her mısra'ın usûlleri yek diğerinin 'adedince olmalı. Bu ahvâle dikkat olunmayacak olursa, o eser keyfi olup, ibrâz-ı himmet edemez. Evvelce dahi zikir olunduğu üzere musikî, şifâhî ve âlî kısımlarına ayrılıp, âlet-i gına ile icra edilen musikîde güfteye hâcet yoktur. 'Ale-l-'umûm pîşrevler ve faslın nihâyetinde çalınan semâiler ve âsâr arasındaki aranağmeleri bu cümledendir. Musikî-i şifâhî de ise, bir güfteye ihtiyaç vardır, musikî-şinâsan tarafından bestelenmek üzere intihâb olunan kelâm, mutlaka şi'ir veya manzumedir. Nesrin bestelendiği şimdiye kadar ne görülmüş ve ne de işitilmiştir. Hattâ üdebâdan birisi, “Şi'ir ile musikî iki hemşiredir” demekle bunu pek güzel imâ eylemiştir. Bunun için bir bestekârın şi'ire rabt edeceği negamat o şi'irin ihsâs ettiği ma'ânîyi takviye

etmeyecek olur ise, kava'id ve nazariye-i musikiye muvâfik olsa bile Âsâr-ı mabûleden addedilemez. Meselâ:^[5]

Haclegâh-ı Husrev'i ol dem ki tezyîn ettiler

Hun-ı Ferhad'ı hınna-yı pâ-yı Şirin ettiler

neşidesi mahrumiyet-i 'âşıkaneyi bir suret-i hazînânde ihsâs etmekte olduğundan buna bend edilecek negamatın ve intihâb olunacak usûl refârının dahi bi-t-tab' hüzn-âver olması icab edip, şevk-engizâne bestelendiği surette, güfte ile beste arasında 'adem-i mutâbakat tezâhür ederek, gınadan matlub hâsıl olamaz. Kezâlik:

Meyhâneyi seyrettim 'uşşâka mutaf olmuş

Teklif ü tekellüften sükkâmı muâf olmuş

şarkısındaki bir neş'eyi, rindâneyi ifham etmekte olduğundan intihâb edilecek usûl ve makamâtın da şevk-âver olması lazım geleceğine şüphe yoktur.

Hoca 'Abdülkâdir Meragi, Hüseyini makamından bestelemiş olduğu ahvâl-i 'aşkiyyeyi tasvîr eden şu:

Leşker keşîd-i 'aşk-ı dilem terk-i cân girift

Ser zi diz-i sîne ateş-i mühret cihân girift

beytinde, ne güzel negamat isti'mal etmiştir. Velhasıl bestekâran bu dakayık nazardan dûr tutmayarak, ahvâl-i kalbiyeden olan teheyycü, tevâzu', hiddet, şiddet ve ...İlh. gibi hissiyâtı tasvîre çalışmalıdır.

Min-el-kadîm teganniyât eş'ar ve manzumata hasr edilmiş olduğundan, bestekâranın fenn-i 'aruz hakkında dahi bir fikr-i mücmel sahibi olması lazımdır. Bu evsâfi hâiz olmayan bestekâran ekser ahvâlde negamatı güfteye taksîm etmek husûsunda ziyade su'ûbet çeker, hattâ çok kere de muvaffâk olamaz. İşte bu nevâkısa fi zamanına bestelenmekte olan şarkılarda tesadüf edilmektedir. Buhûr-ı 'aruzun hangisinden hangi usûl ile bestelenmek icab edeceğinden bir nebze beyan olunur.

Bahr-i remelin vezni sâlimi olan "fâ'i lâ tün, fâ'i lâ tün, fâ'i lâ tün, fâ'i lâ tün" vezniyle evzan-ı sâ'iresi âtîdeki usûlat ile bestelenir:

Düyek, Devr-i Hindî, Şarkı Devr-i Revanî, Süreyyâ, Sofyan, Aksak, Aksak Semâi, Sengin Semâi, Yürük Semâi, Çenber, Hafif, Bereşan, Devr-i Kebîr, Muhammes, Firençin, Fahte, Nim Devir, Zencîr, Hezec.

Bahr-i hezecin vezni sâlimi olan "Mefâ'î lün, Mefâ'î lün, Mefâ'î lün, Mefâ'î lün" vezni:^[5] Aksak Semâi, Şarkı Devr-i Revanî, Düyek, Sengin Semâi, Çenber, Nim Devir, Zencîr, Evsat usûlleriyle bestelenir.

Yine bahr-i hezecin “Mef’û lü, Me fâ ‘î lün, Mef’û lü, Me fâ ‘î lün” vezni: Hafif, Aksak, Frengi Fer‘, Berefşan, Lenkfahte usûlleriyle ahenkdâr olur.

Yine bahr-i hezecin “Mef’û lü, Me fâ ‘î lü, Me fâ ‘î lü, Fe ‘û lün” vezni: Hafif, Darb-ı Fetih, Yürük Semâi, Sengin Semâi, Frengi Fer‘, Sakıl, Remel, Aksak, Aksak Semâi, Berefşan usûlleriyle bestelenir.

Bahr-i recezin “Müs tef’i lün, Müst tef’ i lün, Müs tef’ i lün, Müs tef’ i lün” vezni: Evfer, Düyek, Devr-i Hindî, Süreyyâ usûllerine muvafiktir.

Bahr-i recezin “Müfte’i lün, Müfte’i lün, Müfte’i lün, Müfte’i lün” vezni: Yürük Semâi, Düyek, Berefşan, Remel, Sakıl, Muhammes, Hafif usûlleriyle bestelenir.

“Mef’û lü, Fâ ‘i lâ tün, Mef’û lü, Fâ ‘i lâ tün” vezni de, Lenkfahte, Yürük Semâi usûllerine uyar. Bahr-i müctesin “Me fâ ‘i lün, Fe ‘i lâ tün, Me fâ ‘i lün, Fe ‘i lün” vezni:

Zencîr, Aksak Semâi, Yürük Semâi, Hâvi, Sofyan usûlleriyle bestelenir. Burada zikir olunmayan ‘aruzun buhur-ı sâ’iresinden olan evzân bâlâ da bir nebze gösterilen etvâr ve refâtara göre icab eden usûl tahtında besteleneceğinden, burada cümlesinin beyanına hâcet görülmeyip, bestekârânın fetanetine havâle edilmiştir.

3.8.Bestelenecek Âsârın Envâ’ı

Esâtize-i sâlîfe ve halîfe taraflarından bestelenen âsâr şekil hey’etlerine nazaran tenevvü’ etmiştir ki, onlarda şunlardır:

Kâr-ı Nâtık, Kâr, Nakış, Beste, Semâi, Nakış Semâi, Şarkı, Âyîn-i Şerîf, İlâhî, Durak:

3.8.1.Kâr-ı Nâtık

Bunlar birer münasebetle her mısra’da bir makam veya usûl ismi zikir edilmiş olan manzumelerden olduğu cihetle âsâr-ı hissiyeden olmayıp, ibrâz-ı san’at müntesibîn-i musıkîye her makamın seyrini öğretmek içindir;

Rast getirip fend ile seyretti nümâyı: ^[5]

Rast geldim mürgizâr içre o şûh-i dil-keşe

Bir usûl ile edip der çenber etim râm ânı.

3.8.2.Kâr

Bu nev'i âsâr "Ten ten nâ, dir dir ta na, til lil lil len, düm dere lâ dere dim" gibi... Elfâz-ı terennümiye ile eş'ardan mürekkebe olup, ya terennümle ve yahut güfte ile ibtidâ eyler.

Bunlar hissidir. Bestekâr, güftelerde huruf-u kelimâtın med ve kasrıyla tenafür hasıl olmasından ihtirazen arzusuna göre negamat icra edebilmek üzere karîhasında vasi' bir saha-i teganni teşkil eden elfâz-ı terennümiyeye mürâca'atla ibrâz-ı san'at eyler. İşte terennümâtın hikmeti budur.

Zaten eş'ar arasında elfâz-ı terennümiye isti'mâli o eseri tersi' eder. Hattâ bu gibi elfâz yalnız şark musikîsinde müsta'mel olmayıp lâl lâ lâ lâ lâ lâ lâ lâ 'lar suretinde Avrupalılar arasında dahi isti'mâl olunmaktadır.

Bu âsâr, Düyek, Devr-i Hindî, Sakîl, Nim Sakîl, Hafif, Nim Hafif, Muhammes usûlleriyle bestelendiği gibi etvârı bunlara mümâsil olan diğer usûlat ile dahi bestelenebilir.

3.8.3. Nakış

Bu da, âsâr-ı hissiyedendir. Esası eş'ar-ı murabba'adan 'ibaret olup, birinci ve ikinci mısra'ları ayrı ayrı ve yahut müsâvî negamat ile bestelenerek, bundan sonra elfâz-ı terennümiye isti'mâl olunur. Üçüncü mısra' birinci mısra'ın negamatını hâiz olur ki, "Bend-i Sâni" denir ve yahut negamatı başka olup, "Miyanhane" denir. Fakat dördüncü mısra'ın her halde ikinci mısra'ın aynı olması şartıdır. Bu âsâr da, Lenkfahte, Hafif, Fer'i, Düyek, Muhammes usûlleriyle bestelenir.

3.8.4. Beste

Bu âsâr da, hissidir. Bunlar bir takım eş'ar-ı murabba'adan 'ibaret olup, birinci ve ikinci ve dördüncü mısra'ları 'aynı negamatı hâiz olmak ve üçüncü mısra'ı da miyanhane ittihâz edilip, her mısra'ın nihâyetinde ekseriyâ birer terennüm bulunmak şartıyla bestelenir. Bu nev'i âsâr da büyük usûllerin kâffesi isti'mâl olunur.

3.8.5. Nakış Semâi

Bu nev'i âsâr dahi mecma'-i hissiyâttır. Nakış ile farkı usûllerinden 'ibarettir. Çünkü bunlar yalnız Yürük Semâi, Sengin Semâi ve Aksak Semâi usûlleriyle bestelenir.

3.8.6. Semâi

Bunlarda, fasıl nihâyetlerinde okunan bir takım âsâr olup, eş'ar-ı murabba'a mısra'larının nihâyetlerine elfâz-ı terennümiye 'ilavesiyle husule gelir, usûllerine nazaran Ağır Yürük namıyla iki kısma inkisâm edip, Sengin Semâi ve Aksak Yürük Semâi usûlleriyle bestelenir.

3.8.7. Şarkı

Bunlarda, müselles murabba'a, muhammes, müseddes, müsebba', müsemmen olup, şarkı namı verilen bir takım eş'ardan 'ibarettir. İkinci mısra'ları nakarat namıyla en nihâyetinde tekerrür eder ve yahut en son mısra'ın negamatı, ikinci mısra'ın negamatına muvâfık olur.^[5] Bunlarda küçük usûller müsta'meldir. Esasen bu gibi âsâr hissi olmağla beraber, usûl ve negamatı dahi kolay ve bina'en'leyh harc-ı 'âm olduğundan pek ziyâde revâc bulmuştur.

3.8.8. Âyîn-i Şerîf

Bunlar semâ'hane mevlevîyanda, salikin-i rah-ı Hudâya isticlab-ı vecd için vücuda getirilmiş âsâr-ı ceyyidedir. Her zemzemesi 'alem-i vahdeti ve her nağmesi bir hissi 'aşkı ihtar eder. Bunların güfteleri ekseriyyâ Hazreti Mevlânâ'nın Divan-ı Şerifiyle, Mesnevîsinden müstahrec eş'ar ile kemâlinden bazı zevat-ı kudsiyyet-sîmatın âsâr-ı ber-güzidelerinden müntehabdır. Bu âsâr içinde "selâm" ta'bir olunan dört fasıla mevcut olup, birinci selâm ya Düyek ve yahut Devr-i Hindî ve ikinci selâm mutlaka Evfer ve üçüncü selâmın ilk kısmı ekseriyyâ Devr-i Kebîr ve bazen Frenkçin ve nadiren dahi Süreyyâ ve kısmı mütebâkî dahi Yürük Semâi, dördüncü selâm dahi Evfer usûlleriyle bestelenir. Bu âsâr sanâyi-i musikîyenin kâffesini cami' olduğundan mevcut Âyîn-i Şerifler âsâr-ı sâ'irenin pek çoğuna fâikdir.

3.8.9. İlâhî

Bunlar tekâyâ ile sâ'ir mecalis-i 'ibadette okunmak üzere vücuda getirilmiş olduklarından tevhîd-i Bari ve Nâ't-ı Peygamberiyi ve münacâtı hâvî eş'ardan 'ibarettir. Usûlleri dahi, Muhammes, Fahte, Düyek, Çenber, Devr-i Hindî, Fer'i, Evsat, Sofyan, Hafif'tir.

3.8.10. Durak

Bunlar dahi tekâyâ da münferiden kırâat olunmak üzere, ilâhî de müsta'mel eş'ar nev'indedir. Türk-i Darb ve yahut Durak Evferi usûlleriyle bestelendiği mervi ise de, el-yevm mevcut olanların hiç birisi Türk-i Darb usûlünün refâtına muvâfik olmadığı gibi esâtizeden hiç birisinin bu usûl ile kırâat eylediğine fi zamanına tesadûf edilmemiştir. İşte öteden beri esâtize tarafından bestelenmekte olan âsârın enva'ı bunlardan 'ibaret ise de, evvelce bil-münasebe beyan olunduğu üzere, musıkî bir lisan-ı hissiyât makamından olduğu cihetle bu maksad muhafaza olunmak şartıyla bir takım âsâr ceyyide-i cedîde vücuda getirebilir. Buna en büyük numune olmak üzere Avrupalıların operalarını irâ'e edebiliriz. Hattâ eslâfin kâr namı tahtında bestelemiş oldukları uzun uzun bir takım terennümlü âsâr şeklen pek de mahdûd değildir.

Musıkîyi şîfâhiye dâir bu kadarlık ma'lumat, bu mecmû'aya nazaran kâfi olduğundan maksad-ı aslî olan eski ve yeni âsârdan yalnız notaları zabt ve tahrir edilmiş olanlarının cem'i ve telfikine mübaşeret olunur. 'Acz sebebiyle vuku' bulan hatî'âtımızın erbâb-ı kemâl tarafından hüsn-ü niyetimize bağışlanacağına şüphemiz yoktur.^[5]

3.9.Üçüncü Bölümün Değerlendirilmesi

Önsöz

Toplumda medenileşmenin şuuruna erilmesi ve bu doğrultuda ilerlemenin ne kadar önemli olduğunun idrâkına varılması, bu meyanda çalışılması, o toplumun medeni seviyeye ulaşmasını çabuklaştıracak bir hakikâttir. Bu düşünceye göre yeryüzündeki toplumlar incelenip, araştırılsa, geçim sebeplerinden zevk araçlarına kadar olan ihtiyacın hepsinin arttığı kalıplaşmış kanunlar halinde icra mercilerince yürütüldüğü görülür. Uygarlık seviyesinin derece derece âlemin her köşesini kuşattığı anlaşılır.

İlk insanlar, ihtiyaçlarını basit şekilde karşılayorken, günümüzde medeni imkanlara ulaşım arttığı oranda, insan yeme, içme, giyim gibi ihtiyaçlarında doygunluğa, süse, şatafata, biçimsel, ruhsal güzelliğe teşebbüsle tatmin olabiliyor. Bunun neticesi olarak güzel san'atlar vücuda gelmiştir. Güzel san'atların bir kolu da müzik ilmidir. İlk nağmelerde her türlü kural ve güzelliği saf olarak icra ederlerdi. Musıkî, her kavim arasında ruhların beslenmesi ve neşelenmesi için bir vasıta olarak görülmüş, nağmeleri de nizam ve intizama getirilmiştir. Ruhların tercümanı kaydıyla bakılan musıkînin insanlar özünde ifadesinin, kalbin heyecanı ile zuhur ettiği aşıkardır.

Musıkî, kendi içersinde belli şubelere ayrıldığından, müziğe olan istidadın eğitimle kazanılacağı, bunun yanısıra güzel sesin de bir tesiri olduğu açıktır.

Mevzu derinleştikçe herkesin büyük kıymetle musıkî eğitimi alması, peşin bir fikir haline gelmiştir. Çeşitli milletlerin dini vazifelerinin ifasında bile, manevi kıymet hükmü biçilmiş bir değer olarak, sesli-sazlı estetik musıkînin icraatına lüzum görülmüştür.

Osmanlı kavminin pak idarecileri, musıkî ilim ve eğitiminin önem dairesine alınıp, halkın rağbet ve eğiliminin günden güne arttırılmasına öncülük etmişlerdir. Musıkî ilim ve eğitiminin üstadları tarafından sürekli yeni eserler icra olunması, diğer yandan notaya önem verilmesi, eski-yeni eserlerin tamamının notaya alınmasına özen gösterilmesi, bu birikimin korunup, eğitim alanında incelenip, icraya konulması için, bu kitabın mevcudiyetini gerekli kılmaktadır.

Mecmûada, kâr, nakış, beste, eski ve yeni şarkılar, usûl sırasıyla, fasıllar halinde toplanarak, tertib edilmiştir.

Musikî Tarihi

Musikînin başlangıcı ve tarihi hakkında kayıtlı, kesin bir bilgi olmasa da, ilk yaratılan insanla beraber olduğuna şüphe yoktur. Ancak, Musikînin ilk kanunlarının ne zaman başladığı etraflıca bilinmese de, biraz tayin edilebilmektedir. Mesela, Mısır halkının düğün-cenaze alaylarında Musikî aletlerini kullandıkları tarihte kayıtlıdır. Hintlilerin, zerdüş mezhebinde, ateşperestlerin âyinlerinde, nağmeler icra ettikleri, eski İranlıların Nigîsâ-yı çengi namında bir üstadın “rah-ı camederân” namıyla bir eser bestelemiş oldukları, İsrail kavminin, Babililere esareti sırasında “çeng” denilen bir saz kullandıkları kayıtlıdır.

Eski Yunan döneminde, musikî nazariyatı hakkında Fisagor tarafından çalışmaların olduğu tesbit edilmiştir. Bu nazariye Araplar tarafından kabul görüp, yaygınlaştırılmasına hizmet edilmiş ve kanunlar çerçevesi içerisine oturtulmuştur. Araplar arasında, musikînin olgunlaşmasına hizmeti geçen ve nazariyatı hakkında üstün gayret gösterenlerin en meşhur olanları, Farabî, İbn-i Sina ve Safiyüddin Abdülmümin'dir. Bunlardan sonra, musikî Fars'a, devamla Türklere geçmiştir. Ancak Türklerde, nazariyata fazla önem verilmeyip, icrasına yönelinmiştir. Bu esnada, mükemmel olarak nazariyat bilen Abdülkadir Meragi ile onun oğlu ve torunu olmuştur.

Musikîyle ilgili risaleler yazılmışsa da, bunların bir kısmı, insanın azası; toprak, su, rüzgar, ateşe nisbet etmekle yetinilmeyerek, yerden göğe doğru çıkarılmıştır. Avrupa'da İtalyalı rahip “Guvî Dareço”, Fisagor gamından farklı bir gam oluşturmuştur. Şu ana kadar kullanılmaktayken, buna mukabil şarkda nazariyat unutulmuştur. Zamanımızda ise, şark musikîsi nazariyesinin hakkıyla, Vâkıf Galata Mevlevîhanesi tekke şeyhi Ataullah Efendi ve Rauf Yekta Bey vs. ait olup, onların çalışmalarıyla kemâle ermiştir.

Notaya Dair Düşünceler

İnsanlar, karşılıklı his ve maksatlarını ifade etmek için, Allah'ın onlarda yarattığı kelamı vasıta olarak kullanırlar. Kelamın mana ve inceliklerine binaen her kavmin medeniyet seviyesine uygun olarak ifadesine çalışmışlar ve sonuç olarak kelamı, nesir ve şiir olarak iki şekilde kabul etmişlerdir.

İnsanlar, birbirleriyle konuşmakla yetinmeyip, bazı ifadeleri musikî ve notalar yoluyla işaretle, sazlı-sözlü ifa etmişlerdir. Musikî, hissedilen bir lisan hükmüne

geçmiştir. İnsanı güldürür, ağlatır, uyutur, şevk verir halde hislerin tercümanı olmuştur.

Her milletin telaffuz ve lehçeleri ayrı olsa bile aynı yedi nota üzerinde birleşmişlerdir. Avrupa'da kullanılan gamlar ile, şark da kullanılan gamlar arasında farklar mevcuttur. Nota okumada her perdeye verilen isimler aynen kabul edilmiştir: Do-re-mi-fa-sol-la-si.

Gamlar, aşağı doğru peste, yukarı doğru tize çıkabilir. Hanendenin ortalama bir tonla eseri icra etmesi halinde nağmelerden istenen faydanın oluşması ve sazların suretine uygun düşmesi için, tam ve nim ve çeyrek seslere ayrı ayrı isimler verilmiştir.

Gamları teşkil eden perdelerin her biri arasında uzaklık ve oranları mevcut olup, belli kurallara uyulmaktadır.

Musıkînin Tarif ve Taksîmi

Musikî, vezinli seslerden, ondan hasil olan nağmelerden, kaidelerden bahs eden bir ilimdir.

Bu da, ya sözlü yahut musikî aletiyle olur. Şark musikîsinde fasıl icra olunurken, iki kısım daima iştirak eder. Alafranga musikîde ise, yalnız musikî aleti ile icra olunur. Sözlü musikîde nağmelerin vezni okuyucular tarafından yerinde usûller ile vurularak yapılır. Musikî aletleri ile icra edildiğinde ise, bahsedilen bu hizmet yapılmamaktadır.

Musikî Makamları

Her makamın kendine has perdeleri ve buna bağlı olarak seyri vardır. Mesela, Sûznâk makamını ele alacak olursak, perde isimleri şöyle sıralanır; Sümbüle, Muhayyer, Gerdaniye, Evc, Şûri, Nevâ, Çargâh, Segâh, Dügâh, Rast.

Bu mecmuâda makamların kuralları ve teşkilinden bahsedilmeyip, sadece makamları oluşturan seslerin verilmesiyle yetinilmiştir. Her makamın son bulacağı perde aynıdır. Ama girilecek perde bestecinin hür iradesine aittir. Mesela, Hicaz makamına nevâ'dan, hüseyni'den, rast'tan, gerdaniye'den, dügahtan girilebilir. Fakat hiç bir vakitte çargah ve buselikten girilemez. Her makamın 1.derecesi ile diğer dereceleri birer çizgi ile belirtilmiş olarak gösterilmiştir. Makamı oluşturan sesler 9 ses olup, ikisi nim olarak gösterilmiştir.

ile hangi makam olduğu anlaşılır. Aralarında çeşni farkı olmadığı takdirde, hissiyatla ve makamın karakteriyle ayırd edilir.

Makam Seyirleri

Rast perdesinde karar veren makamlar: Rast, Sazkâr, Nikriz, Büzürg, Sûznâk, Nev-eser. Hicazkâr, Nihâvend, Pençgâh, Sûz-i dilârâ, Pesendîde, Zâvil, Mahur, Şevk-î Dil.

Dügâh perdesinde karar eden makamlar: Dügâh, Sabâ, Uşşâk, Beyâti, Isfahan, Hicaz, Nevâ, Hüseyini, Hisar, Acem, Gülizar, Kûçek, Gerdaniye, Arazbar, Şehnâz, Tâhir, Muhayyer, Sipihr, Beyâti Araban, Muhayyer Sünbüle, Buselik, Nişabur.

Buselik takımı; Sabâ Buselik, Hicaz Buselik, Nevâ Buselik, Hisar Buselik, Acem Buselik, Evc Buselik, Arazbar Buselik, Gerdaniye Buselik, Mahur Buselik, Tâhir Buselik, Muhayyer Buselik, Beyâti Buselik, Şehnâz Buselik.

Segâh perdesinde karar eden makamlar: Segâh, Müstear, Mâye, Hüzzam.

Irak perdesinde karar eden makamlar: Irak, Bestenigâr, Râhat-ül ervah, Dilkeş-hâverân, Evc, Evcârâ, Ferahnâk, Revnak-nümâ.

Acem Aşîrân perdesinde karar eden makamlar: Şevk-efzâ, Şevk-u tarab, Acem Aşîran.

Hüseyini Aşîran perdesinde karar eden makamlar: Hüseyini Aşîran, Buselik Aşîran, Sûzidil, Nühüft.

Yegâh perdesinde karar eden makamlar: Ferahfezâ, Yegâh, Şedaraban.

Makamların Şed Yolunda Kullanılması

Her makam kendisine ait perdeler üzerinde icra edilir. Makam, kendi perdelerine uyumlu yakın olan bazı perdeler üzerinden seyre girebilir. Mesela; Hüseyini makamı, dügâh perdesi üzerinden icra edilecekken, şedde başvurulup, hüseyini beşlisinin ek yerindeki hüseyini perdesi bir sekizli (oktav) aşağı alınıp, icra edilir. Bu perdeler, tizden veya pestten seçilebilir. Enstrümanlarda tını, okuyucu içinse hem tını, hem de rahatlık sağlanması için şed tatbik edilir.

Şedde başvurma, sâzendelere ait bir görev olup, alışkanlık kazanmak ve maharet icab ettiğinden, uygun tatbik edilmediğinde, hatalı sesler ortaya çıkar. Eski üstadlar bunu sürekli olarak mükemmelen icra etmişler, sanatlarını, kazandıkları melekeyle uygulamışlardır.

Musıkî Usûlleri

Nağmeleri istenilen miktarda toplayıp, uzatıp kısaltmak, zamanını sınırlamak ve uygun ahengi vermek için, musıkî ilminde “darb” a müracaat edilmiştir. Hafif-i Evvel, Hafif-i Sâni ve Sakil olarak şekillenmiştir. Hafif-i Evvel, hareketli ve sakin iki harfin telaffuzu esnasında geçen zamanı gösterir. “Ten” gibi.

Hafif-i Sâni, Hafif-i Evvel’in zayıfidır. “Ten ten” gibi. Sakil, Hafif-i Sâni’nin zayıfidır. “Ten ten ten ten” gibi.

Nağmelerin uzatılıp, kısaltılması darblar sayesinde gerçekleşir. Şark musıkisinde darblar, tek olmayıp, bir çoğu bir araya getirilip kullanılır. Buna da “usûl” adı verilir. Eserin notası yazılırken, hangi usûl olursa olsun, darb sayısı dikkate alınıp, usûlün son bulunduğu yerlere işaret edilir.

Usûllerde kullanılan kelimeler, beş tanedir: Düm, tek, te kâ, te ke, tâ hek.

Düm hafzında sağ el, sağ dize vurulur. Tek lafzında sol el, sol diz üzerine vurulur.

Te kâ lafzı, tek ve kâ’dan mürekkeptir. Tek sağ el sağ diz üzerine, kâ sol el sol diz üzerine vurulur. Te ke lafzı, te ve ke’den mürekkeptir. Te sağ el sağ diz üzerine, ke lafzında ise sol el sol diz üzerine vurulur. Tâ hek lafzında, tâ denildiği zaman iki el birden yukarı kaldırılıp, hek derken, aynı zamanda sağ el sağ dize, sol el sol diz üzerine vurulur.

Darb-ı Hafif-i Evvel’in Bir Araya Gelmesiyle Meydana Gelen Usûller:

Düyek (8), Şarkı Düyeği (7), Yürük Semâi (6) Devr-i Hindî (14), Devr-i Revan (26), Katikofti (8) Şarkı Devr-i Revanı (26), Sofyan (4), Süreyyâ (5), Sofyan (5), Aksak (9), Aksak Semâi (10), Evfer (9) Lenkfahte (10), Evsat (26), Hafif (32), Nim Hafif (16).

Hafif-i Sâni’den Olan Darbların Toplanmasıyla Meydana Gelen Usûller:

Sengin Semâi (6), Çifte Düyek (8), Frenkçin (12) Freng-i fer (34), Bereşan (16), Fer’i (16), Muhammes (16), Nim Devir (18), Devr-i Kebîr (24), Hezec (22) Nim Sakil (24), Sakil (48), Remel (28), Zencîr (60), Hâvî (24), Darbeyn.

Darb-ı Sakil’in Oluşmasıyla Meydana Gelen Usûller:

Darb-ı Fetih (88), Devr-i Revan (26), Fahte (24), Çenber (26).

Bestekâr

Musikî ilminin, nazariyat ve kurallarından maksat, vezinli seslerin topluluğundan hasıl olan makamları güzel bir şekilde kullanım sahasına çıkarmaktır. Bunun da bestekârın yorumuna ait bir keyfiyet olduğu açıktır. Besteciler, makamın dahilinde olmayan perdeleri, eserlerine çoğunlukla almazlar. Bu bir kemmiyet meselesidir. Şark musikîsinin özelliği olarak, uygun olmayan seslerin sıralanması, iki, üç veya daha fazla yarım perdenin ard arda getirilmesi olası değildir. Bir melodinin, gidişatının ahenk içersinde bir simetri oluşturması gerekmektedir. Aksi halde, eser önem arz etmez. Bestelenecek eserde nağme, usûlün akıcılığına göre işlenmelidir. Yoksa usûlün darbıtan ibaret olduğu ortaya çıkar ki, mesela, düyek usûlünde bestelenen bir eserin sekiz darb ile uygulanması imkânsızlığıdır. Ayrıca eserin nevine göre usûlün adedine dikkat edilmelidir. Mesela, Şarkı formu – Düyek usûlü

Zemin – 4 ölçü

Nakarât – 4 ölçü

Meyan – 4 ölçü

Nakarât – 4 ölçü olmalıdır.

Musikî, sazlı ve sözlü olmak üzere ikiye ayrılıp, saz musikîsinde güfteye ihtiyaç yoktur. Genellikle faslın başında çalınan peşrevler ve sonunda çalınan saz semâileri ve aranağmeler, saz musikîsine aittir. Sözlü musikîde güfteye ihtiyaç vardır. Bestelenecek olan eser için, şiir ve manzume baz alınmalıdır. Düz yazının bestelendiği görülmemiştir. Bestekârın, şiirin anlamına uygun melodik anlatımları, şiirin manasını kuvvetlendirmezse, kural ve nazari bakımdan uygun olsa bile, eser kabul edilemez. Bestekâr, kalbe bağlı olan heyecan, tevazu, hiddet, şiddet vs. gibi hissiyatı konu almalıdır.

Bestekârın kaffiyeli sözlere ve aruz bilgisine ihtiyacı vardır. Bunun yokluğunda, çok kere sıkıntı çekilip, başarılı olunamaz. Bu noksanlıklar, eskiden beri bestelenmekte olan şarkılarda vardır. Her aruzun bir usûlü olduğundan, eserin usûl-güfte uyumu ile bestelenmesi icab eder.

Bestelenecek Eserlerin Çeşitleri (Formu)

Geçmiş üstadlar tarafından bestelenen eserler, çeşitli formlara ayrılmıştır. Bu formlar, Kâr-ı Nâtık, Kâr, Nakış, Beste, Semâi, Nakış Semâi Şarkı, Âyîn-i Şerif, İlâhî ve Durak'tır.

4. HÂNENDE MECMÛASI'NDAKİ ONBİR FASLIN DÖKÜMÜ VE GÜFTELERİNİN GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE ÇEVİRİSİ

4.1. HÂNENDE MECMÛASI'NDAKİ ONBİR FASLIN DÖKÜMÜ

4.1.1. Nihâvend Faslı

- 1- Kâr-ı Kavî-i 'Araban, Hoca 'Abdülkâdir
- 2- Hafif Nakış Beste, Hoca 'Abdülkâdir
- 3- Nakış Devr-i Hindî, 'Acemler

Birinci Takım:

- 1- Çenber Beste, Na'ti Ahmet Efendi
- 2- Muhammes Beste, Hâfız Efendi
- 3- Aksak Semâi, Hâfız Efendi
- 4- Nakış Semâi, 'Acemler

İkinci Takım:

- 1- Hâvi Beste, Corci
- 2- Nîm Devir Beste, Haham
- 3- Aksak Semâi, Na'lî
- 4- Nakış Semâi, 'Acemler

Üçüncü Takım:

- 1- Zencîr Beste, Nûri Bey
- 2- Hafif Beste, Nûri Bey.
- 3- Aksak Semâi, Nûri Bey.
- 4- Nakış Semâi, Nûri Bey.

Dördüncü Takım:

- 1- Zencîr Beste, Hacı Fâik Bey
- 2- Çenber Beste, Hacı 'Ârif Bey
- 3- Nakış Semâi, 'Ali Efendi

Beşinci Takım:

- 1- Zencîr Beste, Santurî Edhem Efendi
- 2- Haffî Beste, Rif'at Bey
- 3- Nakış Yürük Semâi, Rif'at Bey
- 4- Nakış Yürük Semâi, Santurî Edhem Efendi.

Şarkıât:

- 1- Ağır Aksak Şarkı, Hacı 'Arif Bey
- 2- Ağır Aksak Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 3- Ağır Aksak Şarkı, Emin Bey.
- 4- Ağır Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 5- Ağır Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 6- Ağır Aksak Şarkı, Sultan 3. Selim
- 7- Ağır Aksak Semâi, Zekâi Efendi
- 8- Ağır Aksak Semâi, 'Ali Efendi
- 9- Aksak Semâi, Hacı Fâik Bey
- 10- Aksak Semâi, Hacı Fâik Bey
- 11- Aksak Şarkı, Santurî Edhem Efendi
- 12- Aksak Şarkı, Sabri Efendi
- 13- Aksak Şarkı, Santurî Edhem Efendi
- 14- Aksak Şarkı, Yusuf Bey
- 15- Aksak Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 16- Aksak Şarkı, Nûri Bey
- 17- Aksak Şarkı, Ahmet Ağa
- 18- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 19- Aksak Şarkı, Kemani Tatyos Ağa
- 20- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 21- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 22- Aksak Şarkı, Markar Ağa
- 23- Aksak Şarkı, Yusuf Bey
- 24- Aksak Şarkı, 'Ârif Bey
- 25- Aksak Şarkı, Kibtî İbrahim
- 26- Aksak Şarkı, Tanburî Mustafa Ağa
- 27- Aksak Şarkı, Edhem Efendi

- 28- Aksak Şarkı, Edhem Efendi
- 29- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 30- Aksak Şarkı, 'Ârif Bey
- 31- Düyek Şarkı, Rif'at Bey
- 32- Düyek Şarkı, Hâşim Bey
- 33- Düyek Şarkı, Şevket Bey
- 34- Düyek Şarkı, Hilmi Bey
- 35- Düyek Şarkı, 'Osman Bey
- 36- Düyek Şarkı, Şevki Bey
- 37- Düyek Şarkı, Hâşim Bey
- 38- Düyek Durak, Rif'at Bey
- 39- Düyek Şarkı, Edhem Efendi
- 40- Düyek Şarkı, Rif'at Bey
- 41- Düyek Şarkı, Osep Ağa
- 42- Devr-i Hindî Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 43- Devr-i Hindî Şarkı, Edhem Efendi
- 44- Sengin Semâi, Edhem Bey
- 45- Sengin Semâi, Mahmud Paşa
- 46- Sengin Semâi, Civan Ağa
- 47- Sengin Semâi, Kadri Bey
- 48- Şarkı, Rif'at Bey
- 49- Süreyyâ Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 50- Süreyyâ Şarkı, Galib Bey
- 51- Sofyan Şarkı, Şevket Bey
- 52- Sofyan Şarkı, 'İsmet Ağa
- 53- Sofyan Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 54- Sofyan Şarkı, Rif'at Bey
- 55- Sofyan Şarkı, Kemanî Rıza Efendi
- 56- Yürük Semâi, 'Ali Bey
- 57- Sofyan Şarkı, Rif'at Bey
- 58- Sofyan Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 59- Sofyan Şarkı, Hâfız Yusuf Efendi
- 60- Sofyan Şarkı, Kemanî Rızâ Efendi

- 61- Yürük Semâi, Rif'at Bey
- 62- Yürük Semâi, Hacı 'Ârif Bey
- 63- Yürük Semâi, 'Abdi Efendi
- 64- Yürük Semâi, Hacı 'Ârif Bey
- 65- Curcuna Şarkı, 'Ârif Bey
- 66- Curcuna Şarkı, Galib Bey
- 67- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 68- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 69- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

4.1.2 Nev-eser Faslı:

- 1- Zencîr Beste, Dede Efendi
- 2- Berefşan Beste, Hâfız Efendi
- 3- Aksak Semâi, Hâfız Efendi
- 4- Nakış Semâi, Dede Efendi

Şarkıyât:

- 1- Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 2- Aksak Şarkı, Latîf Ağa
- 3- Aksak Şarkı, Latîf Ağa
- 4- Sofyan Şarkı, Ekmekçi Bağdasar
- 5- Düyek Şarkı, Rif'at Bey
- 6- Devr-i Hindî Şarkı, Hâşim Bey
- 7- Devr-i Hindî Şarkı, Latîf Ağa
- 8- Devr-i Hindî Şarkı, Rif'at Bey
- 9- Devr-i Hindî Şarkı, 'İsmet Ağa
- 10- Curcuna Şarkı, 'Ârif Bey

4.1.3 Sûznâk Faslı

1- Hafif Kâr, Hoca Zekâi Efendi

Birinci Takım:

- 1- Çenber Beste, Ahmet Ağa
- 2- Muhammes Beste, Küçük Mehmed Ağa
- 3- Aksak Semâi, Mehmed Ağa
- 4- Yürük Semâi, Küçük Mehmed Ağa

İkinci Takım:

- 1- Darbeyn Beste, Dede Efendi
- 2- Nakış Semâi, Dede Efendi
- 3- Nakış Yürük Semâi, Dede Efendi

Üçüncü Takım:

- 1- Zencir Beste, Hoca Zekâi Efendi
- 2- Lenk fahte Nakış Beste, Hoca Zekâi Efendi
- 3- Yürük Semâi, Hacı Fâik Bey
- 4- Yürük Semâi, Hoca Zekâi Efendi

Şarkıyât:

- 1- Şarkı, Rif'at Bey
- 2- Aksak Semâi Şarkı, Hoca Zekâi Efendi
- 3- Aksak Semâi Şarkı, Mehmed Bey
- 4- Aksak Semâi Şarkı, Hakkı Bey
- 5- Ağır Aksak Semâi, Rif'at Bey
- 6- Ağır Aksak Semâi, Hacı Fâik Bey
- 7- Ağır Aksak Şarkı, Kemanî 'Ali Ağa
- 8- Ağır Aksak Şarkı, Zekâi Efendi
- 9- Ağır Aksak Şarkı, 'Ali Efendi
- 10- Ağır Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 11- Ağır Aksak Şarkı, Şevki Bey
- 12- Ağır Aksak Şarkı, Ahmet Bey
- 13- Ağır Aksak Şarkı, Hâfız Efendi
- 14- Ağır Aksak Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 15- Ağır Aksak Şarkı, Suyolcu-zâde Salih Efendi
- 16- Aksak Şarkı, Ahmet Bey

- 17- Aksak Şarkı, Ahmet Bey
- 18- Aksak Şarkı, Nikoğos Ağa
- 19- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 20- Aksak Şarkı, Civan Ağa
- 21- Aksak Şarkı, Hristaki
- 22- Aksak Şarkı, Hâfız Yusuf Efendi
- 23- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 24- Aksak Şarkı, Nikoğos Ağa
- 25- Aksak Şarkı, Hristaki
- 26- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 27- Aksak Şarkı, Tanburî Zeki Mehmed Ağa
- 28- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 29- Aksak Şarkı, Tanburî Zeki Mehmed Ağa
- 30- Aksak Şarkı, Şâkir Ağa
- 31- Aksak Şarkı, Tanburî Mustafa Çavuş
- 32- Aksak Şarkı, Nûri Bey
- 33- Aksak Şarkı
- 34- Aksak Şarkı, Hacı Ârif Bey
- 35- Aksak Şarkı, 'Ali Efendi
- 36- Aksak Şarkı, Dürri
- 37- Aksak Şarkı, 'Aziz Efendi
- 38- Aksak Şarkı, 'Âşir Efendi
- 39- Aksak Şarkı, Denizoğlu 'Ali
- 40- Aksak Şarkı, Yusuf Bey
- 41- Aksak Şarkı, Suyolcu-zâde Salih Efendi
- 42- Aksak Şarkı, Nikoğos Ağa
- 43- Aksak Şarkı, Cemil Bey
- 44- Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa
- 45- Düyek Şarkı, Hâfız Mehmed Efendi
- 46- Düyek Şarkı, Balıkçı Hâfız Mehmed Efendi
- 47- Düyek Şarkı, Mevlevî Hâfız Efendi
- 48- Düyek Şarkı, Necîb Paşa
- 49- Düyek Şarkı, Latîf Efendi

- 50- Düyek Şarkı, Latîf Efendi
- 51- Düyek Şarkı, Necîb Paşa
- 52- Düyek Şarkı, Süleyman Paşa
- 53- Düyek Şarkı, 'Ali Bey
- 54- Düyek Şarkı, Nûman Ağa
- 55- Düyek Şarkı, Şerbetçi İbrahim
- 56- Düyek Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 57- Devr-i Hindî Şarkı, Rif'at Bey
- 58- Devr-i Hindî Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 59- Devr-i Hindî Şarkı, Latîf Ağa
- 60- Devr-i Hindî Şarkı, Rif'at Bey
- 61- Devr-i Hindî Şarkı, Hâfız Yusuf Efendi
- 62- Devr-i Hindî Şarkı, Ahmet 'Ârif Bey
- 63- Devr-i Hindî Şarkı, Rif'at Bey
- 64- Devr-i Hindî Şarkı, Edhem Efendi
- 65- Sengin Semâi, Rif'at Bey
- 66- Sengin Semâi, Refik Bey
- 67- Süreyyâ Şarkı, Şâ'ir Serkiz
- 68- Süreyyâ Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 69- Katakofî Şarkı, Edhem Efendi
- 70- Sofyan Şarkı, Mahmud Paşa
- 71- Katakofî Şarkı, Kemâni Tatyos Efendi
- 72- Sofyon Şarkı, Hristaki
- 73- Sofyan Şarkı, Rif'at Bey
- 74- Yürük Semâi, Hoca Zekâi Efendi
- 75- Yürük Semâi, Hoca Zekâi Efendi
- 76- Curcuna Şarkı, Rif'at Bey
- 77- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 78- Curcuna Şarkı, Neş'et Bey
- 79- Curcuna Şarkı, Leon Efendi
- 80- Curcuna Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 81- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 82- Curcuna Şarkı, Enderûni Hafız Hasan Efendi

- 83- Curcuna Şarkı, Santurî Edhem Efendi
- 84- Curcuna Şarkı, Ahmet 'Avni Efendi
- 85- Sofyan Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 86- Curcuna Şarkı, 'Aziz Efendi

4.1.4 Pesendîde Faslı:

Birinci Takım:

- 1- Darb-ı Fetih Beste, Dede Efendi
- 2- Remel Beste, Hâfız Efendi
- 3- Aksak Semâi, Hâfız Efendi
- 4- Nakış Yürük Semâi, Dede Efendi

İkinci Takım:

- 1- Çenber Beste, Sultan 3. Selim
- 2- Hafif Beste, Mehmed Ağa
- 3- Nakış Aksak Semâi, Sultan 3. Selim
- 4- Yürük Semâi, Dede Efendi

Şarkıyât:

- 1- Aksak Şarkı, Hâfız 'Abdullah
- 2- Aksak Şarkı, Usta Yâni
- 3- Aksak Şarkı, Hâşim Bey
- 4- Aksak Şarkı, Usta Yâni
- 5- Devr-i Revan Şarkı, Hâfız Efendi
- 6- Düyek Şarkı, Hâfız Efendi
- 7- Düyek Şarkı, Rif'at Bey
- 8- Düyek Şarkı, 'İsmet Ağa
- 9- Düyek Şarkı, Nûman Ağa
- 10- Curcuna Şarkı, Nûman Ağa

4.1.5 Büzürg Faslı:

- 1- Bereşan Beste, Sadık Ağa
- 2- Hafif Beste, Sultan 3. Selim
- 3- Aksak Semâi, Sadık Ağa
- 4- Yürük Semâi, Sadık Ağa

Şarkıyât:

- 5- Aksak Semâi, Salih Bey
- 6- Aksak Semâi, Dellâl-zâde
- 7- Aksak Şarkı, Dellâl-zâde
- 8- Aksak Şarkı, Hâfiz Efendi
- 9- Aksak Şarkı, Şâkir Ağa
- 10- Devr-i Revan Şarkı, Kemanî 'Ali Ağa
- 11- Düyek Şarkı, Rif'at Bey
- 12- Düyek Şarkı, Sa'îd Efendi

4.1.6 Zavîl Faslı:

- 1- Çenber Beste, Sultan 3. Selim
- 2- Muhammes Beste, Sultan 3. Selim
- 3- Aksak Semâi, Mehmed Ağa
- 4- Yürük Semâi, Sultan 3. Selim
- 5- Muhammes Beste, Hacı Fâik Bey

Şarkıyât:

- 1- Ağır Aksak Şarkı, 'Aziz Efendi
- 2- Aksak Şarkı
- 3- Devr-i Hindî Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 4- Aksak Şarkı, Manuk
- 5- Aksak Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 6- Düyek Şarkı, Kanunî Ömer Efendi
- 7- Düyek Şarkı, İbrahim Ağa

4.1.7 Mahur Faslı:

1- Hafif Kâr, ‘Abdülkâdir Meragi

Birinci Takım:

- 1- Darbeyn Beste, Bekir Ağa
- 2- Hafif Beste, Dede Efendi
- 3- Aksak Semâi, Bekir Ağa
- 4- Nakış Yürük Semâi, Dede Efendi

İkinci Takım:

- 1- Devr-i Kebîr Beste, Dil-hayat Kalfa
- 2- Muhammes Beste, Eyyûbi Mehmed Bey
- 3- Aksak Semâi, Eyyûbi Mehmed Bey
- 4- Nakış Semâi, Bekir Ağa

Üçüncü Takım:

- 1- Darbeyn Beste, Hasan Ağa
- 2- Remel Beste, Sultan 3. Selim
- 3- Aksak Semâi, Ebûbekir Ağa
- 4- Yürük Semâi, Dellâl-zâde İsmâ‘il Efendi

Dördüncü Takım:

- 1- Muhammes Beste, Ahmet Ağa
- 2- Bereşan Beste, ‘İtrî
- 3- Aksak Semâi, ‘İtrî
- 4- Nakış Yürük Semâi, Bekir Ağa

Beşinci Takım:

- 1- Çenber Beste, Na‘tî Efendi
- 2- Lenkfahte Beste, Receb Efendi

Şarkıyât:

- 1- Ağır Aksak Semâi, Suyolcu-zâde Salih Efendi
- 2- Aksak Semâi, Hâşim Bey
- 3- Evsat Şarkı, İbrâhim Ağa
- 4- Ağır Aksak Şarkı, Rif‘at Bey
- 5- Aksak Şarkı, Hâfiz Efendi
- 6- Ağır Aksak Şarkı, Sultan 3. Selim
- 7- Aksak Şarkı, Nûri Bey

- 8- Aksak Şarkı, Suyolcu-zâde Salih Efendi
- 9- Aksak Şarkı, Ekmekçi Bağdasar
- 10- Aksak Şarkı, 'Abdi Efendi
- 11- Aksak Şarkı, Latîf Ağa
- 12- Aksak Şarkı, Usta Yâni
- 13- Aksak Şarkı, 'Ârif Bey
- 14- Aksak Şarkı, Dede Efendi
- 15- Aksak Şarkı, Şâkir Ağa
- 16- Aksak Şarkı, Yusuf Bey
- 17- Aksak Şarkı, Sultan Mahmud Han
- 18- Aksak Şarkı, 'Osman Bey
- 19- Aksak Şarkı, 'Ârif Bey
- 20- Aksak Şarkı, Dellâl-zâde
- 21- Aksak Şarkı, Tanburî Mustafa Ağa
- 22- Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 23- Aksak Şarkı
- 24- Aksak Şarkı, Yusuf Bey
- 25- Aksak Şarkı, Miskali
- 26- Aksak Şarkı, Miskali
- 27- Aksak Şarkı, Nûman Ağa
- 28- Aksak Şarkı, Latîf Ağa
- 29- Aksak Şarkı, Yusuf Bey
- 30- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 31- Aksak Şarkı, 'İsmet Ağa
- 32- Aksak Şarkı, Dellâl-zâde
- 33- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 34- Aksak Şarkı, Latîf Efendi
- 35- Aksak Türkü
- 36- Devr-i Revan Şarkı, Sultan 3. Selim
- 37- Devr-i Revan Şarkı, Şâkir Ağa
- 38- Devr-i Revan Şarkı, Zekâi Efendi
- 39- Düyek Şarkı, Tanburî Mustafa Ağa
- 40- Düyek Şarkı, Dede Efendi

- 41- Düyek Şarkı, Sultan Mahmud Han
- 42- Düyek Şarkı, 'Ârif Bey
- 43- Düyek Şarkı, Manuk
- 44- Düyek Şarkı, Nûman Ağa
- 45- Düyek Şarkı, Rif'at Bey
- 46- Süreyyâ Şarkı, Hâfız Dilâver Efendi
- 47- Sofyan Şarkı, Nûman Ağa
- 48- Sofyan Şarkı, Enderûni Hâfız Hüsnü Efendi
- 49- Sofyan Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 50- Sofyan Şarkı, Rif'at Bey
- 51- Sofyan Şarkı, Rıza Bey
- 52- Curcuna Şarkı, Rif'at Bey
- 53- Cucuna Şarkı, 'Ârif Bey
- 54- Curcuna Şarkı, Rif'at Bey
- 55- Curcuna Şarkı, Rif'at Bey
- 56- Curcuna Şarkı.

4.1.8 Şevk-î Dil Faslı:

- 1- Çenber Beste, 'Abdullah Ağa
- 2- Hafif Beste, 'Abdullah Ağa
- 3- Ağır Semâi, Sultan 3. Selim
- 4- Yürük Semâi, Sultan 3. Selim

Şarkıyât:

- 1- Aksak Şarkı, Ahmet 'Avni Efendi.

4.1.9 Tarz-ı Nevîn Faslı:

- 1- Hafif Beste, Hâşim Bey
- 2- Freng-i Fer' Beste, Hâşim Bey
- 3- Ağır Semâi, Hâşim Bey
- 4- Nakış Yürük Semâi, Hâşim Bey

Şarkıyât:

- 1- Ağır Aksak Şarkı, Hâşim Bey
- 2- Aksak Şarkı, Rif'at Bey

- 3- Aksak Şarkı, Basmacı-zâde ‘Abdi Efendi
- 4- Devr-i Revan Şarkı, Hâşim Bey
- 5- Düyek Şarkı, Hâşim Bey
- 6- Düyek Şarkı, ‘Osman Bey
- 7- Düyek Şarkı, ‘İsmet Ağa
- 8- Düyek Şarkı, Hâşim Bey
- 9- Düyek Şarkı, ‘İsmet Ağa
- 10- Düyek Şarkı, ‘İsmet Ağa
- 11- Sofyan Şarkı, Hâşim Bey

4.1.10 Hicazkâr Faslı:

Birinci Takım:

- 1- Remel Beste, Salih Efendi
- 2- Devr-i Kebîr Beste, Sa’dullah Efendi
- 3- Ağır Semâi, Dellâl-zâde
- 4- Yürük Semâi, Kaz’asker Mustafa Efendi

İkinci Takım:

- 1- Darb-ı Fetih Beste, Zekâi Efendi
- 2- Çenber Beste, Zekâi Efendi
- 3- Ağır Semâi, Zekâi Efendi
- 4- Yürük Semâi, Zekâi Efendi

Üçüncü Takım:

- 1- Zencîr Beste, Zekâi Efendi
- 2- Nakış Lenkfahte, Zekâi Efendi
- 3- Ağır Semâi, Nûri Bey
- 4- Nakış Yürük Semâi, Nûri Bey
- 5- Ağır Semâi, İmam ‘Ali Efendi
- 6- Ağır Semâi, Leon Efendi

Şarkıyât:

- 1- Aksak Semâi, Rif’at Bey
- 2- Aksak Semâi, Hâşim Bey
- 3- Ağır Aksak Şarkı, Sa’dullah Efendi
- 4- Ağır Aksak Şarkı, İbrahim Efendi

- 5- Ağır Aksak Şarkı, Tanburî Şâkir Bey
- 6- Ağır Aksak Şarkı, Nikoğos Ağa
- 7- Ağır Aksak Şarkı, Bağdasar Ağa
- 8- Ağır Aksak Şarkı, Galib Bey
- 9- Ağır Aksak Şarkı, Şevki Bey
- 10- Ağır Aksak Şarkı, 'Ârif Bey
- 11- Ağır Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 12- Ağır Aksak Şarkı, 'Ârif Bey
- 13- Ağır Aksak Şarkı, Hâfiz Cemil Efendi
- 14- Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 15- Aksak Şarkı, Tâhir Ağa
- 16- Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 17- Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 18- Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 19- Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 20- Aksak Şarkı, Latîf Efendi
- 21- Aksak Şarkı, Rif'at Bey
- 22- Aksak Şarkı, Kemanî Sebu
- 23- Aksak Şarkı, Yusuf Bey
- 24- Aksak Şarkı, Nûri Bey
- 25- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 26- Aksak Şarkı, Latîf Efendi
- 27- Aksak Şarkı, Hâşim Bey
- 28- Aksak Şarkı, 'Ârif Bey
- 29- Aksak Şarkı, İbrahim Ağa
- 30- Aksak Şarkı, Tâhir Ağa
- 31- Aksak Şarkı, Hâfiz Efendi
- 32- Aksak Şarkı, Hâfiz Efendi
- 33- Aksak Şarkı, Latîf Efendi
- 34- Aksak Şarkı, Sebu
- 35- Aksak Şarkı, 'İsmet Ağa
- 36- Aksak Şarkı, 'Ali Bey
- 37- Aksak Şarkı, Şevki Bey

- 38- Aksak Şarkı, Sa‘dullah Ağa
- 39- Aksak Şarkı, Rif‘at Bey
- 40- Devr-i Revan Şarkı, Sa‘dullah Efendi
- 41- Düyek Şarkı, Şâkir Ağa
- 42- Düyek Şarkı, ‘Ali Bey
- 43- Düyek Şarkı, Tâhir Ağa
- 44- Düyek Şarkı, Tanburî Nûman Ağa
- 45- Düyek Şarkı, Hâşim Bey
- 46- Düyek Şarkı, Tanburî Mustafa Ağa
- 47- Düyek Şarkı, Rif‘at Bey
- 48- Düyek Şarkı, Hasan Bey
- 49- Düyek Şarkı, Rif‘at Bey
- 50- Düyek Şarkı, İbrahim Efendi
- 51- Düyek Şarkı, Tanburî Mehmed Bey
- 52- Düyek Şarkı, Rif‘at Bey
- 53- Düyek Şarkı, Rif‘at Bey
- 54- Düyek Şarkı, Rif‘at Bey
- 55- Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa
- 56- Düyek Şarkı, Kemani Sebu
- 57- Düyek Şarkı, ‘Osman Bey
- 58- Düyek Şarkı, Rif‘at Bey
- 59- Düyek Şarkı, ‘İsmet Ağa
- 60- Düyek Şarkı, Rif‘at Bey
- 61- Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa
- 62- Düyek Şarkı, Eyyûbi Şemsi Bey
- 63- Düyek Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey
- 64- Düyek Şarkı, Çorlulu
- 65- Düyek Şarkı, Hâfız Efendi
- 66- Düyek Şarkı, Rif‘at Bey
- 67- Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa
- 68- Düyek Şarkı, ‘İsmet Ağa
- 69- Düyek Şarkı, Nikoli
- 70- Düyek Şarkı, Civan Ağa

- 71- Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa
- 72- Düyek Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 73- Sengin Semâi, 'Ali Bey
- 74- Sengin Semâ, Hâfız Cemil Efendi
- 75- Devr-i Hindî Şarkı, Nikoğos Ağa
- 76- Devr-i Hindî Şarkı, Tâhir Ağa
- 77- Devr-i Hindî Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 78- Devr-i Hindî Şarkı, Nûri Bey
- 79- Devr-i Hindî Şarkı, Çorlulu
- 80- Devr-i Hindî Şarkı, Latîf Efendi
- 81- Devr-i Hindî Şarkı, Şevki Bey
- 82- Devr-i Hindî Şarkı, Asdik Ağa
- 83- Devr-i Hindî Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 84- Devr-i Hindî Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 85- Süreyyâ Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 86- Sofyan Şarkı, Tâhir Ağa
- 87- Sofyan Şarkı, Rif'at Bey
- 88- Sofyan Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 89- Sofyan Şarkı, Rif'at Bey
- 90- Sofyan Şarkı, Nûri Bey
- 91- Sofyan Şarkı, Nikoğos Ağa
- 92- Sofyan Şarkı, Çorlulu
- 93- Sofyan Şarkı, Çorlulu
- 94- Sofyan Şarkı, Manuk
- 95- Sofyan Şarkı, Rif'at Bey
- 96- Sofyan Şarkı, Rif'at Bey
- 97- Yürük Semâi, Hacı 'Ârif Bey
- 98- Yürük Semâi
- 99- Yürük Semâi, Hacı 'Ârif Bey
- 100- Yürük Semâi, Kemeñeci Nikoli
- 101- Curcuna Şarkı, Rif'at Bey
- 102- Curcuna Şarkı, Rif'at Bey
- 103- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

- 104- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 105- Curcuna Şarkı, Rif'at Bey
- 106- Curcuna Şarkı, Lâtif Efendi
- 107- Curcuna Şarkı, Rif'at Bey
- 108- Curcuna Şarkı, Hacı Fâik Bey
- 109- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 110- Curcuna Şarkı, Hâfiz Hüsnu Efendi
- 111- Curcuna Şarkı, 'Osman Bey

4.1.11 Kürdili Hicazkâr Faslı:

Birinci Takım:

- 1- Çenber Beste, Asdik Ağa
- 2- Muhammes Beste, Asdik Ağa
- 3- Nakış Ağır Semâi, Asdik Ağa
- 4- Nakış Yürük Semâi, Asdik Ağa

İkinci Takım:

- 1- Zencîr Beste, Kanunî Hacı 'Ârif Bey
- 2- Aksak Semâi, Ahmet 'Avni Efendi

Şarkıyât:

- 1- Ağır Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 2- Aksak Şarkı, Şevki Bey
- 3- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 4- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 5- Aksak Şarkı, Hristaki
- 6- Aksak Şarkı, Şevki Bey
- 7- Aksak Şarkı, Ahmet Rasim Bey
- 8- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 9- Aksak Şarkı, Hakkı Bey
- 10- Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 11- Düyek Şarkı, Civan Ağa
- 12- Düyek Şarkı, Civan Ağa
- 13- Sofyan Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 14- Sofyan Şarkı, Şevki Bey

- 15- Katakofti Şarkı, Şevki Bey
- 16- Curcuna Şarkı, Civan Ağa
- 17- Curcuna Şarkı, Asdik Ağa
- 18- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 19- Curcuna Şarkı, Asdik Ağa
- 20- Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey
- 21- Sofyan Şarkı, Hristaki
- 22- Curcuna Şarkı.

4.2. HÂNENDE MECMÛASI'NDAKİ 11 FASLIN GÜFTELERİNİN GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE ÇEVİRİSİ

NIHÂVEND FASLI

1- Kâr-ı Kavî-i 'Araban, Devr-i Hindî, Hoca 'Abdülkâdir

Âh güzêşt arzû ez Hûda ahha ahha-i nâz
Be pây-ı bûs tomara cânım selâm-ı merdüm çeşmem
Hey hey he hey hey hey hey hey yâr yâr ki gûyed
An kefi-i para cânım tena dir ten dir ten nen ni
Te na dere dilli ni (mükerrer) dillere diller ler dir ten
Nen nen ni tenna (mükerrer) ta ten ta ten nen ne dere
Dilli ni vay selâm-ı merdüm çeşmem hey hey he hey hey
Hey hey hey hey hey yâr yâr yâr ki gûyed....İlh.
Hey cân hey hey yâr hey hey dost hey hey
Hey hey yâr yâr yâr ki gûyed an kefi-i para yâr cânım
Mıyanhane
Bîrun hıram dem tâ-ber averend şhadet
Ta ten ta ten nen ne dere dilli ta ten nen ne dere
Dilli ni vay çu bi-nigerend halâyık hey hey he hey
..... İlh. Kemal-i sun'ı Hûda ra cânım kararı
Sabrez hâfiz yâr tama'ı medarı to ey dil ten
Ne nenni ten ne nenni ten ne nenni te ne ne nen ni
Ten ne ni ten ni te nâ te ne ni ten ni te nâ yâr
Karar çist saburi hey hey he hey hey hey hey hey
Yâr yâr yâr kuca behâb kucara cânım hey cân hey yâr
..... İlh.

2) Nakış Hafif Beste, Hoca 'Abdülkâdir

Kâ'be peymay-ı muhabbet ger be sahra be güzerd
Mevc-i 'aşk-î zemzem ez evc-i Süreyya be güzerd
Det dere diller ler dir ten nen ni ta na dir ni
Ten mızrayı men ten nen ni ten nen ni

Ta na dir ni ta na dir ni te ne ta dir ni
Mevc-i 'aşk-î zemzem ez evc-i Süreyya be güzerd
Hey hey ahha hey ra'nâyı men dost dost
Ahha hey zîbayı men mevc-i 'aşk-i zemzem
Ez evc-i ..... İlh.
Miyanhane
Ez şikestem tu beyayı şîşe çün ayd beseng
Mest-i nâz-ı men eger bazar-ı mîna be güzerd
Terennüm ke-l-evvel

3) Nakış Devr-i Hindi, 'Acemler

Zor kared bud yâr yâr-ı men
Çerh ber hem rûz vay kar zâr-ı men
Bî-hakikât yâr yâr yâr bî- mürüvvet
Dost dost dost dost
Ya lâ yelle lâ tâ-be-key âzar
Bend-i Sâni
Koftemeş harem derd-i yâr-ı to
Koft burden mîr rûyem ez diyar-ı men^[5]
Terennüm ke-l-evvel

Bend-i Sâni
Ey hüsami hest yâr sengin dil
Men ne mîdanem tûyi hâl zâr-ı men

1. TAKIM

1) Beste-i Çenber, Na'ti, Ahmet Efendi

Bağ-ı hüsnün goncasından andelîb-i nâ- tûvân
Derd-i dildir hicr ile her rûz-ü şeb eyler figân
Her ne denli arz edersem hâlimi cânânıma
Merhamet kılmaz o hâsir mâcerama aman
Ömrüm yar yar andelîb-i nâ-tûvân.

2) Beste-i Muhammes, Hâfız Efendi

Bağda mey içilip, nâleler eyler neyler
Sesi çıkmaz acaba bülbül uyur mu neyler?

3) Aksak Semâi, Hâfız Efendi

Dil-i âşüfemiz şimdi yine bir nev-civan ister.
Ruhu gül, zülfü sünbül, serv-kad gonca-dehan ister.
Haris olma derâguş miyânesinde ey cânâ
O şûh-i dilkeşi sayd etmeğe ammâ zaman ister.
Aman yellel li yel li yellel le li vay hey hey
Yâr ömrüm ey civan ister

4) Nakış Semâi, Dede Efendi

Rencide sakın olma nigâh eylediğimden
Ey rûhleri mâhım
Havf- eyle gözüm nûrusun âh eylediğimden
Ey çeşm-i siyâhım
Gel gel cânımda nihan gel gel âh el aman ten nenni
Ten nenni ten nenni tenen (mükerrer) ey çeşm-i siyâhım
Mıyanhane
Cürm ise senin hüsnüne Yûsuf dediğimden
İncinme efendim
Mahcubunam elhâk günâh işlediğimden
Afv eyle günâhım^[5]
Terennüm ke-l-evvel

2. TAKIM

1) Beste-i Hâvi, Corci

Kande varam sâye-i serv-i bülendim var iken
Kime kul olam senin gibi efendim var iken
Kime varam, kimden istimdâda himmet eyleyem
Cânıma cânım gibi bir sîne-bendim var iken
Hey dost yele le le le le le l le l le lelli
Vay yâr bülendim var iken.

2) Beste-i Nim Devir, Haham

Dehânın gonca-i ra'na rûhun bağ-ı melâhattir.
Nigâhın gerçi âfettir kaddin ammâ kıyâmettir.
Sana nakd-i dil cânı bu dem de eyledim teslim
Ânı bir hoşça tut lûtf eyle sultanım emânetdâr
Hey meded ey ey rûhun bağ-ı melâhattir.

3) Aksak Semâi, Na'if

Zülfü dâim 'âşıkâ aklı perîşân ettirir.
Gerdeni sîmîni de çâk-i girîbân ettirir.
Olalı mehcur-u rûyi nâleler etsem n'ola
Hasreti gül bülbüle ah ile efgân ettirir.
Aman aman aman beli beli beli yâr kalmadı
Sabrım gül yüzlü mâhım perîşân ettirir.

4) Nakış Semâi, 'Acemler

Sebz kendemi sebz kendemi dil hâb buri cânım
Dil hâb buri ömrüm dil hâb buri dil hâb buri
To be çengel ma be çengel çengel çengel (mükerrer)
Nakş pur heva be çengel çengel çengel hubla hubla
Çengeli (mükerrer) to be çengel ma be çengel
Çengel çengel çengel (mükerrer) nakş pur heva
Be çengel çengel
Miyanhane

Manem bur dim dilem bu de hasta şîr beli yâr cânım beli yâr
Ömrüm beli dost men toem çi hakka-i serbest
Yeveli..... Terennüm ke-l-evvel

3.TAKIM

1) Beste-i Zencîr, Nûri Bey

Şimdi düştü gönlümüz bir âfetin sevdâsına
Saldı geşt-i gönül hazan ü elem sevdâsına
Zikr ü fikrim gece gündüz ol perî- peyker heman
Zevk ü şevki terk edip düştüm ânın hülyâsına
Ömrüm cânım aman âfetin sevdâsına vay.

2) Beste-i Hafif, Nûri Bey

Bezme gel dök perçemin ruhsâre şebbûlar gibi
Süzme mi çeşm-i siyah mestin sûz-u âhûlar gibi
Çok görüp bir nîm nigâhı Vâsif ol çeşm-i kebûd
Geçti dün Göksu' da yanımdan akar sular gibi
Âh nev-civanım, âh cânânım, gül fidânım aman
Aman cânım yalâ yel lel le li âh beli şâhı men.

3) Aksak Semâi, Nûri Bey

O şûhun ruhlerin gördüm gül-i zîbâ mıdır bilmem.
Dehânın yokladım ben lâle-i hamra mıdır bilmem.^[5]
Hücum etmiş 'adüvvler bağ-ı hüsnün zabt-ı teshire
Visalin meyvası cânâ acep yağma mıdır bilmem.
Cânım ye le le le lelli dili bülbül saçı sünbül
Beli beli ye le le li.

4) Nakış Semâi, Nûri Bey

Gönlümdeki 'aşkın gibi bir hem - demimiz var.
Her lâhza safâ kesb edecek 'alemimiz var.
Ten nen ni ten nen ni ten nen ni tenen na tene
Dir ni (mükerrer) 'aşk âteşine yakma özümü

Lûtf eyle gel dinle sözümlüz vay gel gel gel gel
Hübların şâhı gel gel gel gel gönlümüz mâhı ta dir
Te ni ten ni ten ni ten na te ne dir ni her lâhza safa...
Mıyanhane

Gülşende seni bülbül eden gül ise ey dil
Gül rengine reşk ettiği câm-ı cemimiz var.
Terennüm ke-l-evvel

4. TAKIM

1) Beste-i Zencîr, Hacı Fâik Bey

Visâl-i yâre gönül sarf-ı himmet istermiş.
Gelirmiş o perî bezme da'vet istermiş.
Gönül ki sâye-i lütfunda neş'e bulmak için
Zemîn-i sîne de bir serv-kamet istermiş.
Canım ya lâ lel le le lel lel lel li mirim yâr
Yâ le lel le li vay yâr sarf-ı himmet istermiş.

2) Beste-i Çenber, Hacı 'Ârif Bey

Kâhî gönül firâkın ile derd-nâk olur.
Kâhî hevâyı vaslın ile sîne-çâk olur.
Bir kez nigâhı merhamet eyle terâhhum et.
Yoksa hücum-u gamzen ile dil helâk olur.
Herçi bâ-dâbad ile eyyâm olur.

3) Nakış Semâi, 'Ali Efendi

Bilmezdim özüm gamzene meftûn imişim ben
Âfet-zede dil, hasta ciğer-hûn imişim ben
Ter dilli ter dil li ter dil li tene nen nâ te ne dir ni (mükerrer)
Gel gel gel 'işve- bâzım, gel gel gel çâre- sâzım, sevdi
Seni cân ey meh-i hûban, lûtf eyle aman bende ki
Ey nazlı civan vay âfet-zede..... İlh.

5. TAKIM

1) Beste-i Zencîr, Santurî Edhem Efendi

Nev-bahar oldu gelin azm-i gülistan edelim.
Açalım gonca-i kalbi gülü handan edelim.
Komayıp lâle gibi elden ayağı birden
Mest olup gonca sıfat çâk-i girîbân edelim.
Serv-i nâzım, 'işve-bâzım, dil- nevâzım, çâre- sâzım.

2) Beste-i Haffî, Rif'at Bey

Ey cân-ı derûnum seni bu cânım unutmaz.
Kâküllerini hâl-i perîşânım unutmaz.
Ölsem dahi ben âteş-i 'aşkın elemiyle
Kabrimde biten sünbül-ü reyhânım unutmaz.
Âh yel le lel li te re li ye le le lel li cânım
Yel le le le lel le le lel li seni bu cânım unutmaz.

3) Nakış Yürük Semâi, Rif'at Bey

Yârin bu kadar cevri gelir miydi hayâle^[5]
Güş etmedi âhım beni döndürdü hilâle
Bir bî-amandır, kâşî kemandır, derd-i aşkıyla hâlim yamandır.
Rahmet bana sen ey şûh-i gülten cân ü gönülden
Sevdim seni ben
Miyanhane
Rû'yâ da bilen pâyını bûs etmeği görmem
Elden ne gelir, ağlamadan başka bu hâle.
Terennüm ke-l-evvel

4) Nakış Yürük Semâi, Santurî Edhem Efendi

Senma iklim-i tene hâkim olan cânımdır.
Sinede tîr-i gam gamze-i cânânımdır.
Gel gel kurbânım olam, gel gel hayrânın olam.
Ser-gerdânınam yâr ey yâr ey dadey dadey
Vay 'aşkınam, sâdıkınam, yar ey yar ey vay

Beli beli yârimen beli beli mirimen beli beli şâhimen

Vay sînede tîr-i gam gamze-i cânânımdır.

Miyanhane

Hâb-ı gaflette yatar baht-ı siyâhım aman

Geceler 'alemi bîdâr eden efgânımdır^[5]

Terennüm ke-l-evvel

ŞARKİYÂT

1) Ağır Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Cân-ı cihan Hazret-i 'Abdülhamid

Zıllı Hüda zât-ı hoceste hisal

Rûh-i revân beden-i saltanat

Cism-i cihâne lâ-yezal

Nakarat

Müjde-i Sa'di kavlin işte budur:

Sal-i hayr-i fâl hamid-ül hisal

'Asr-ı zaman-ı hüner ü ma'rifet

Mertebesin bulmada ehl-i kemâl

'İmmeti hamî-i sedad u selâh

Kuvveti mahî-i fesad u dalâl.

2) Ağır Aksak Şarkı, Hacı Fâik Bey

Nâle-i cân- gâhıma yoktur şumâr

Dîl senin hüsnünle dâim bî-karar

Lûtf edip eyle kabul ey şeh-süvâr

Nakarat

Gönlümü verdim sana ben yadigâr.

Rûyini gördükte mâh u âfitab

Devrden 'aciz kalırlar nüh kubab

Ref 'olunca gül yüzündeki nikab.

Eyzan

3) Ağır Aksak Şarkı, Emin Bey

Izdirab-ı sînemi cânâ neden fehm eyledin.
Sen tabîb-i çâre bahşı kalb-i mecrûhum musun?
Bir dakika sensiz ârâm eylemez gönlüm benim.
Tab'ı rûhum rûh-u cismim cismi mecrûhum musun?

Bir nigâh-ı lûtfunu atf etme sen cânâ eğer,
Görmem asla 'alemi sen çeşm-i meftunum musun?
Sendedir derman derd-i dil bana kıl merhamet
Çâre-sâzımsın benim sen sâde memdûhum musun?

4) Ağır Aksak Şarkı, Rif'at Bey

Nâr-ı 'aşkınla senin ey nev-civân
Döndü âteş-zâre cism-ü nâ-tüvân
Hasret-i hâlinle hâl oldu yamân
Nakarat
El aman âhû bakışım el aman.

Sîne-i mecrûhun ey cân pâresi
Göz göz oldu hasretinle yâresi
Lûtfuna kaldı bu zahmın çâresi
Eyzan

5) Ağır Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Tali'i düşkün garib ü 'âşık âvâreyim.
Gün gibi derya-yı 'aşkında gezer bî-çâreyim.
Sana kul oldum kapında gayrı kime varayım.
Nakarat

Şîve-kârım sen dururken ben kime yalvarayım^[5]

Bir perî-sûret güzelsin serv-i hoş-reftârsın.
Mâh-rularda nazîrin yok meselsiz yârsın.
'Âşıkın hâline rahm eyleyici dil-dârsın.
Eyzan

6) Ağır Aksak Şarkı, Sultan Selim Han Sâlis

Olmasın mı müptelâsı serseri
Seyreden eyler fedâ cân-ü seri
Bir nigehle aldı aklım ol peri
Nakarat
Görmedim hiç böyle fettan dilberi.

Nev-nihâl-i bağ-ı 'işve dil-rübâ
Cünbüş-i refâtına olmaz behâ
Gösterir her bir nigehten bin edâ
Eyzan

7) Ağır Aksak Semâi, Zekâi Efendi

Ey hükümdarı muzaffer pâdişâh-ı kâm-rân
Feyz-yâb oldu senin sâyende ebnâ-yi zamân
Doldu sayd-ı 'adl ü dadınla zemin ü âsümân
Nakarat
Devletinle bin yaşa ey mefhar-ı Osmaniyan.

Kapladı âfâk-ı mülki nûr-i 'ilm-ü mârifet.
Dem-be-dem mahv olmada âsâr-ı cehl-ü meskenet.
Buldu 'alem lûtfu mahsusunla feyz-ü terbiyet.
Eyzan

8) Ağır Aksak Semâi, ‘Ali Efendi

Bilmem onu ben, gelmedi misli bu diyâra

‘Alemde güzel varsa, uyar var mı o yâra

Encüm kadar açsa yeri var sîneme yâre

Nakarat

‘Alemde güzel varsa, uyar var mı o yâra.

Mestâne nigâhı eder ‘uşşâkımı ser-mest

Oldu nice dil zülf ü perîşânına peyvest

Her dem sarılır dâmeni dil-sâzına bin dest

Eyzan

9) Aksak Semâi, Hacı Fâik Bey

Ben ‘âşık oldum bir güle

Hiç iltifat etmem müle

Benzer o gonca sümbüle

Nakarat

Hiç iltifat etmem müle.

Bâde ile yok ülfetim

Şampanyadan var nefretim

Demdem geçemem ‘âdetim

Eyzan

10) Aksak Semâi Şarkı, Hacı Fâik Bey

Ey dil nedir bu hâl-i tebâhın

Semt-i semâya peyveste âhın

Hâr-ı cefâdan bağlandı râhın

Nakarat

Feryad elinden baht-ı siyâhın.

Görmüş olaydım bir kerre yâri

Seylâb-ı eşkim olmazdı hârı

Çekmekte mihnet dil ıztırârı^[5]

Eyzan

11) **Aksak Şarkı, Santurî Edhem Efendi**

Nâr-ı firkatle derûnum hayf-ı cânan dağladı.

El çekip dârû-yi lûtfundan tabîban ağladı.

Tâli'î baht-ı siyâhım şimdi kâre bağladı.

Nakarat

El çekip dârû-yi lûtfundan tabîban ağladı.

Vasl-ı cânâneden cüdâ düştüm yine hâlim harâb

Bir cefâ-cû dilbere hiç artık etmem intisâb

Âteş-i cevrinde yandı cism-ü cân oldu kebâb.

Eyzan

12) **Aksak Şarkı, Sabri Efendi**

Çeşm-i mahmûrun süzer

Nâz ile 'âşık üzer

Gelmemiş ey şîve-ger

Nakarat

Sen gibi cevri sever.

Bu rütbe nâz ü edâ

'Âşika görür revâ

Var mıdır hiç bir daha

Eyzan

13) **Aksak Şarkı, Santurî Edhem Efendi**

Bir nigezle aklım aldın.

Gönlümü âl ile çaldın.

Âkıbet ferdâya soldın.

Nakarat

İki gündür nerde kaldın.

Dil görüp hazz etti senden

Cân ile oldum figenden

Saklama beyhûde benden.

Eyzan

14) Aksak Şarkı, Yusuf Bey

Kerem eyle dil-i zâre
Eğer mümkün ise çâre
Esir-i zülf-i dil-dârim.
Gam-ı hicrinle bîzârim.
Aman ey derde dermânım.
Tükendi sabr u sâmânım.

Yazıktır atma gül nâre
Devâ kıl çeşm-i bîmâre
Belâ-yı 'aşka dûçârim.
Devâ kıl çeşm-i bîmârim.
Nazar kıl hâlîme cânım.
Devâ kıl çeşm-i bîmârim.

15) Aksak Şarkı, Hacı Fâik Bey

Nâdîde-i hüsn ü mümtaz
Şûh-i şen akranı pek az
Tâb'ı latîf şîve endaz
Nakarat
Şûh-i şen akranı pek az.

Kendine mahsus edâsı
'Âşık azdır cefâsı
Serdedir zülf-i hevâsı
Eyzan

16) Aksak Şarkı, Nûri Bey

Bî- mürüvvet olduğun ey bî-vefâ
Ben bileydim 'âşık olmazdım sanâ
Çektiğim bunca emek oldu hebâ
Nakarat
Ben bileydim âşık olmazdım sanâ.^[5]

Ben sana derd-i derûnum söyledim.
Yâreme merhem olur zanneyledim.
Bir vefâsız yâr imişsin bilmedim.
Eyzan

17) Aksak Şarkı, Ahmet Ağa

Nâr-ı hasret bende her dem
Âh ü figân gündüz gecem
Hele başım hoş değildir.
Sevda yeli etti sersem.
Nakarat

18) Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Vakfeyleyen de 'aşk idi dil-dâre gönlümü
Lâyık gören de yâr imiş âzâre gönlümü
Dûcâr eden de ta'na-i agyâre gönlümü
Şimdi kiminle eyleyem âvâre gönlümü
Nakarat
Yâre açınca yâre açar yâre gönlümü.

Yansın belâ-yı âteşe mev'id-i vefâ
Rûyâ kaderde sürmedi hayfa dem sefâ
Zehr-âbe-i felâket imiş sunduğu devâ
Takıp kemend-i zülfüne âvâre gönlümü.
Eyzan

19) Aksak Şarkı, Kemanî Tatyos Ağa

Âh cânâ firkatınle sînemi ben dağlarım.
Yâd edip eyyâm-ı vaslı dem-be-dem kan ağlarım.
Şimdi mâtem-gir-i hicranım siyahlar bağlarım.
Nakarat
Yâd edip eyyâm-ı vaslı dem-be-dem kan ağlarım.

Kimlere arz eyleyim ahvâlimi bî-çâreyim.
Vâdi-i hasrette kaldım böyle bahtı kâreyim.
Bî-kes-ü me'yûs-i 'aşkım derdi çok âvâreyim.
Eyzan

20) Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Meyley süzölsün meydâne gelsin.

Meclis donansın peymâne gelsin.

Mahmûr-u nâzım cevâne gelsin.

Nakarat

Âhû bakışım seyrâne gelsin.

Giryân olurken hep firkatiyle

Şâd oldu işte dil vuslatıyla

Ol mehveşi hiç bu nahvetiyle

Nakarat

Kimler umardı şâdâne gelsin.

21) Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Bölböli dem-bes-te etti nâle vü feryâd-ı dil

Dil figân ettikçe ey gonca- dehânım sen de gül

Çünkü sen bir kerre gülsen açılır bin tane gül

Nakarat

Kâse-i çeşimdeki kandır sakın zann etme mül^[5]

Derd-i aşkıdır beni bülböl gibi nâlân eden

Âteş-i hicrindir her dem sînemi süzân eden

Kahr-ı cevrendir ki, dâim bağırmı püryân eden

Eyzan

22) Aksak Şarkı, Markar Ağa

Benim hâlim yaman hâldir.

Hicâbı âradan kaldır.

Diler öldür, diler güldür.

Nakarat

Hicâbı âradan kaldır.

Hâlimi ettim ifâde
İltifat et bana sâde
Bu gece bezm-i safâda
Eyzan

23) Aksak Şarkı, Yusuf Bey

Yâr geldi neş'em erdi kemâle
Lûtfeyle sâki dönsün piyâle
Vâkıf değildir engel bu hâle
Nakarat
Lûtfeyle sâki dönsün piyâle.

Ol gonca-i gam şarkı söyledikçe
Bin nağmelerle hey hey dedikçe
Mahmur nâzım raks eyledikçe
Eyzan

24) Aksak Şarkı, 'Ârif Bey

Benim gönlüm kaldı sende
Gönül senden ayrılır mı?
Yüz bin cefâ eylesen de
Nakarat
Gönül senden ayrılır mı?

Nice bin bî- bedel olsa
Medhi yüz bin gazel olsa
Cümle 'alem güzel olsa
Eyzan

25) Aksak Şarkı, Kıbtî İbrahim

Ayıplaman beni dostlar saçı leylâya ben oldum.
Yanıp pervâneler gibi çâresiz derde dût oldum.
Kendi hâlimde gezerken, nâzlı cânâna sayd oldum.
Nakarat
Â benim gonca-dehânım belki sâyende kul oldum.

Ben hâlimi 'arz eyledim, söz geçmiyor cânım sana
Ey 'âşıklar himmet edin, şu dilber sayd olsun bana
Geçmem ben sevdiğim senden, dünyâ da gelse bir yana
Eyzan

26) Aksak Şarkı, Tanburî Mustafa Ağa

Bir rakkas nev-edâya
Kâşî yâ gözler elâya
Görelî düştüm sevdâya
Nakarat
Gel â canım, nev-civanım ah aman.

Mûmiyânım rûh-i revânım.
İçelim bâde elinden
Sarılısam ince belinden
Gel güzelim meclisime
Kurtulayım gam elinden^[5]
Eyzan

27) Aksak Şarkı, Edhem Efendi

İnfi'âlim tali'i nâsâzedir.
İnkısârım çerh-i bî-en bâzedir.
Yâr elinden çektiğim humyâzedir.
Nakarat
İhtiyâr olsam da gönlüm tâzedir.

Gitmiyor dilden hayâl-i zülfü yâr
Gözlerimden kan akar leyl ü nehâr
Kıldı ahvâlim perîşân rûzgâr
Eyzan

28) Aksak Şarkı, Edhem Efendi

Gönlüm yine bir âteş-i hicrâna dolaştı.
Sevdâ-yı muhabbet bâşıma gör neler açtı.
Bu hâl-i perîşânıma düşman bile şaştı.
Nakarat
Sevdâ-yı muhabbet bâşıma gör neler açtı.

Gönlümde benim etti eser-i 'aşk-ı muhabbet.
Uğrunda fedâ etmeğe cân cânıma minnet.
Râzı kuluna bir kerrecik eyle mürüvvet.

29) Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Buna hiç şüphe yok el gül-nihâlim.
Cihanda vuslatındır hep hayâlim.
İnanmaz mı buna kalbin â yârim.
Nakarat
Cihanda vuslatındır hep hayâlim.

Felekten gayrı gönlüm oldu bîzâr
O rütbe etti firkat cânıma kâr
Yalan zannetme ey şüh-i sitem-kâr.
Eyzan

30) **Aksak Şarkı, ‘Ârif Bey**

Bakmıyor çeşm-i siyâh feryâde
Yetiş ey gamze yetiş imdâde
Gelmiyor hançer-i ebrû dâde
Nakarat
Yetiş ey gamze yetiş imdâde.

Kodu sayd-ı dile câm-ı geysû
Eline aldı kemanı ebrû
Vuruyor dâne-i hâl-i Hindû.
Eyzan

31) **Düyek Şarkı, Rif‘at Bey**

Ey şeh-i evreng-i vâlâyı ‘adâlet ihtivâ
Sûr-u zât-ı hazret-i şehzadegânın sâ‘d ola
Sûr olup hep böyle her rûzun efendim dâima
Nakarat
Pâdişâhım hak ede ömrüm günün bî-intihâ.

Mahvolup şebler sabahı hurrem oldukça bedîd
Rûyini rikâbına sürdükçe her yıl mâh-ı ‘iyd
Mîhr ü meh oldukça hurşîd-i keremden müstefid^[5]
Eyzan

32) **Düyek Şarkı, Hâşim Bey**

Ey şeh-i şâhân-ı memduh ül hisal ey şeh-r-i yâr
Lûtf-u ihsân-ı hümayunla kıldım iftihâr
Edemem şükrün edâ, etmem riyâ leyl-ü nehâr
Nakarat
Zevk-u şevkiyle cihan durdukça dûr ey kâm-kâr.

Nûr-u vechin sâye salmış ‘aleme ey meh senin
Hüsnü ahlâk ile hak etmiş Hüdâ nâzik tenin
Yâverin olsun Hüdâ her işte tevfiğin senin
Eyzan

33) Düyek Şarkı, Şevket Bey

Çıktı nûh tak semâyı Şevkete bî-iştibâh
Pertev-i mihr-i kemalin ey şeh-i 'alem-penâh
Verdi mülk-ü hüsne revnâk çeşm-i 'alemde güvâh
Nakarat
Pertev-i mihr-i kemalin ey şeh-i 'alem-penâh.

Hep münevver oldu el hak safha-i rûy-i zemin
Tâb-ü fer verdi hemîşe halkı kıldı kâm-bîn
Arsâ-yi dünyâyı kıldı sû be sû pür zeyb-ü zeyn.
Eyzan

34) Düyek Şarkı, Hilmi Bey

Erdi bahar ey dil-nevâz
Bir hoşça zevk etsek bu yaz
Lûtf et kulun eyler niyaz
Nakarat
Bir hoşça zevk etsek bu yaz.

Zîra bulunmaz böyle dem
Gel eyle ömrüm def'i gam
Kı! bu sene bâri kerem.
Eyzan

35) Düyek Şarkı, 'Osman Bey

Gördüğüm anda seni ey nev-civân
'Aşkına düştü gönül ol dem hemân
Câna geçti hasretin hâlim yamân
Nakarat
'Aşkına düştü gönül ol dem hemân.

‘Aşkıyle gönlüm yanar subh-u mesâ
‘Âşık oldum ey gül-i nevres sanâ
Eylemiştin bir nazar benden yanâ
Eyzan

36) Düyek Şarkı, Şevki Bey

Ey şeh-i efham cülûsundan gelince bû deme
Şevketinle yeryüzü döndü sipihr-i ekreme
Kalmadı ‘asr-ı celîlinde mahal hüzn-ü gama
Bir ağızdan söylemek farz oldu her bir âdeme.
Nakarat
Pâdişâhım tâze revnak verdi lûtfun ‘aleme
Kim kul olmaz sen gibi şeh-r-yâr â‘zama.

Himmetinle eyledin ihyâ bu mülk-ü devleti
Sa’y ü ikdâmınla meydana çıkardın satveti
Cevher-i iclâlinin takdire sığmaz kıymeti
Pek büyük mevki‘ tutar eltâfinin mâhiyeti^[5].
Eyzan

37) Düyek Şarkı, Hâşim Bey

Saklasın Rabb’im kederlerden seni
Pâdişâhım eyledin ihyâ beni.
Dil harab etmiş iken çarh-ı deni
Nakarat
Pâdişâhım eyledin ihyâ beni.

Renc-i hâtır vermesin Mevlâ sana
Şevketin bulsun dem-â-dem ‘îtila
Oldu ihsânınla dîdem rûşenâ
Eyzan

38) Düyek Durak Hümâyûn, Rif'at Bey

Sen serîr-i şevketin sultânısın.

'Alemin şâh-ı 'adâlet şânısın.

Cism-i mülkûn bâde-i dermânısın.

Nakarat

'Alemin şâh-ı 'adâlet şânısın.

Lûtf ile kıldıkça dâim iltifât

Bulmada 'alem yeni baştan hayât

Böyle devri görmemiştir kâ'inât.

Eyzan

39) Düyek Şarkı, Edhem Efendi

Mihnet-zedeyim 'aşk ile mahrûm-ı safâyım.

Düştüm elem-i zülfe yine düş-i belâyım.

Çâre ararım derdime muhtâç-ı devâyım.

Nakarat

Ey şûh-i cihan muntazır-ı lûtf-u 'âtayım.

Meftun a güzel gözlü bana dîde-i hayrân

Gönlümde midir, bende midir yoksa bu 'isyân

Bî-hûde değil eyledim nâle vü efgân.

Eyzan

40) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Şimdi sanma çoktan ey sîmin beden sevdim seni.

İstesen de, istemez olsan da, ben sevdim seni.

İhtiyârım yok efendim neylesen sevdim seni.

Nakarat

İstesen de, istemez olsan da, ben sevdim seni.

Kâkülündür eyleyen sevdâya ilka gönlümü

Gamzelerdir eyleyen pür yâre câna gönlümü

İşte hep senden değil mi neyleyim ya gönlümü

Eyzan

41) **Düyek Şarkı, Osep Ağa**

Yitirdim gül-i ra‘namı âh el aman
Başıma dâr oldu şimdi cihan
Acep kande giceler ol mihriban
Nakarat
Yaktı beni sûz etti ol nâr-ı hicran.

Hatırma düştükçe ol dilârâm
Nâle ü zâr etmedeyim subh-i şâm
Acep beni anlarmı o gül endâm
Eyzam

42) **Devr-i Hindî Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey**

‘Âşk âteşi sinemde yine şû‘le-feşândır.
Şevk-i rûh-ı dil-dâr ile çeşmim dolu kândır.^[5]
Bî- çâre gönül derd ile bî-tâb-ı tûvândır.
Bu hâle koyan hep beni bir yosma civândır.
Nakarat
Yekta-yı zaman şûh-i cihan rûh-i revândır.
Âhû nigehi ‘akla ziyan âfet-i cândır.

La‘l-i lebidir neşve-i mül turrası sünbül
Rengi rûhu hûy-gerde-i revnak şikenî gül
Olmaz hele bu hüsn ile akrânı tahayyül
Sinem gibi çâk oldu girîban-ı tahammül
Nakarat

Âh ol büt-i tannâz ki, bî-rahm-ü emandır.
Müjgânları peykân-ı kaza kaşı kemandır.

43) Devr-i Hindî Şarkı, Edhem Efendi

Rûy-i handânına bir gül dediler.
Sana gonca, bana bülbül dediler.
Turra-i zülfüne sünbül dediler.
Nakarat
Sana gonca, bana bülbül dediler.

Bana zâhir olamazken hem-hâl
Böyle zanneyledi erbâb-ı hayâl
Sen ne dersin buna ey zühre misâl
Eyzan

44) Sengin Semâi, Edhem Bey

Bildir ne suçum var gönlün ne me küskün.
Hâlâ kalacak mı bu kederle gönül üzgün.
İncitme beni düşkünüm ey meh sana düşkün.
Gönlüm de bu 'alemde n'ola gün göre bir gün.
Nakarat
Çöz yaşmağı, dök kâkülünü 'arz-ı cemâl et.
Mahzun gönüle sevdiceğim va'd-i visâl et.

Gül rengi cemâlin eser-i fahr-i Hüdâdır.
Bir hande-i şîrinine bin gonca fedâdır.
Hüsün yine gönlüm gibi pür hüznü bekâdır.
Bilmem dem-i vuslatta bu hicran ne revâdır.
Eyzan

45) Sengin Semâi, Mahmud Paşa

Âteş-i 'aşkınla sûzan oldu dil
Kayd-ı zülfünden rehâ mümkün değil.
Bendenin hâl-i perîşânı delil
Nakarat
Kayd-ı zülfünden rehâ mümkün değil.

Kalb-i zârım nâr-ı sevdâ dağladı.

Eşk-i çeşmim firkatınle çağladı.

Eyzan

46) Sengin Semâi, Civan Ağa

Hiç seni sevmeyeni sevmeye lezzet mi olur.

Olsa da öyle muhabbette hakikât mi olur.

Yek cihet olmaz ise dilde muhabbet mi olur.

Nakarat

Aldanıp sevmeyeni cân vererek sevmemeli.

'Aklını başına al, herkes için olma deli^[5]

Kanma her dil için va'd-i vefây-ı 'aşka

Söz verir sonra dayanmaz o belây-ı 'aşka

'Aşk ola ol dile ki, raz-ı kazay-ı 'aşka

47) Sengin Semâi, Kadri Bey

Tâ'rife gelir mi o mehin zülfi siyâhı

Teshir ediyor 'âşkıyı tir-i nigâhı

Bî-çâre dilin var mı acep bunda günâhı

Nakarat

Teshir ediyor 'âşkıyı tir-i nigâhı.

Billûr gibi bir sînesi var saf-ı meclâ

Ol sînesinin üzere yatar 'âşık-ı evlâ

Her şivesi, reftarı dil-âvîzdir ammâ

Eyzan

48) **Şarkı, Rif'at Bey**

Zevk-i vuslat var iken 'işretten olma neş'e yâb
Var iken lâ'l-i lebin varsın haram olsun şarâb
Nûş edip sahbay-ı vaslın oldu dil mest-i harâb
Nakarat
Var iken lâ'l-i lebin varsın haram olsun şarâb.

Mey-i dil 'uşşâkı gerçi gussadan âzar eder.
Gam nedir bilmem beni lûtfun dem-a-dem şâd eder.
Bir tebessümle dil-i virânımı âbâd eder.
Eyzan

49) **Süreyyâ Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

Neden tâ subh olunca eşk-bânım.
Nedendir böyle oldu girye-kânım.
Hevay-ı zülfün aldı ihtiyârım.
Nakarat
Ne çâre tîre baht-ı rûzgârım.

Geçer âlâm-ı hicrinle zamânım.
Tahammülsüz olur âh ü figânım.
Tutuştı lâne-i sabr u tevânım.

50) **Süreyyâ Şarkı, Galib Bey**

Dem-i sohbetle bî-hûş olduğum gördükde cânânım.
Humâr-ı bâdeye 'atf eyledi hâl-i perîşânım.
Dîdem hasretle bakıp çeşmine ey mâye-i cânım
Nakarat
Beni ser-mest eden bâde değil, baygın nigâhındır.

Geçer te'sir mi bâkidir ancak mest-i sevdâ
Eder her gamze-i çeşmin gönülde hazz-ı nev-peydâ
Aman âyırma benden dîde-i sehhârını zîrâ.
Eyzan

51) Sofyan Şarkı, Şevket Bey

Gördüğüm senden cefâdır hep cefâ

Böyle bilmezdim seni ey bî-vefâ

Sürmedim bir gün seninle bir sefâ

Nakarat

Böyle bilmezdim seni ey bî-vefa^[5]

Fitne mi, âfet misin bilmem nesin?

Bir nigeşle 'aklın aldın herkesin

Başımı sevdâya saldın nûrusun.

Eyzan

52) 5 Darblı Sofyan Şarkı, 'İsmet Ağa

Seni tenhada bir bulsam

Şu çağın geçmeden sarsam

Kemâl-i zevkine kansam

Nakarat

Güzelim şu çağın geçmeden sarsam.

Gelince rûhlerin yâde

Dil oldu gayet üftâde

Emel ettim pek ziyâde

Eyzan.

53) 5 Darblı Sofyan Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Rûyinden at nikâbı

Doldur şarab-ı nâbı

Ver mutrıba rebâbı

Nakarat

Çalsın da zevkim artsın.

Hânendeler ser-â-ser
Düm tekler hep beraber
Negamat ey ter-a-ter
Eyzan

54) 4 Darblı Sofyan Şarkı, Rif'at Bey

Aman ey gonca-i nevres-nihâlim.
Seni terk edemem yok ihtimâlim.
Reh-i 'aşkın da pek âzürde hâlim
Nakarat
Seni terk edemem yok ihtimâlim.

Rûhun seyr edilip ey şûh-i gülten
Nasıl mecbur-u hüsnün olmayım ben
Ne mümkün vaz geçmek âh ki senden
Eyzan

55) Sofyan Şarkı, Kemanî Rıza Efendi

Süzdükçe çeşm-i nergisin
'Aklın alırsın herkesin
Bir yana eğdikçe fesin
Nakarat
Nâlân-ı dil nev-restesin.
'Âlemde sen bir tânesin.

Gâyet güzeldir gözlerin
Billûr gibi sîmin tenin
Gülberg-i terdir her yerin
Eyzan

56) Yürük Semâi, ‘Ali Bey

Sevdim yine bir şûh-i dil-ârâ pek ilerde
Elbet gönül vaslını ister de, diler de
Bir kaşı kemân, fitne-i cân, âfet-i devrân^[5]
Nakarat
Emsâli bulunmaz onun o safi nelerde.

Oynatma dedim dîde-i dil merdüm-i çeşmin
Güldü dedi mestânedir, oynar da gülerde
Bu girye-i şehnâzıma ta’n eyleme asla
Nakarat
Böyle kuzudan ayrılan ağlar da, meler de.

57) Sofyan Şarkı, Rif ‘at Bey

Sevdim ammâ neyleyim bir duherî
Eylemez merhem kabul gam nişterî
Gayrı lokman ü felâtun hep geri
Nakarat
Eylemez merhem kabul gam nişterî.

Dem-be-dem artmakta âh yazık bana
Zârımı yok bildirir hayfâ bana
Gayrı müşkildir devâ eyvah bana
Eyzan

58) Sofyan Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey

Dün gece rû’yada gördüm yârımı
Lûtf ile etti sû’al ahvâlimi.
Gözlerin yaktı dîdem tâ cânımı
Nakarat
Gamze ki bak yakmak ister cânımı.

59) Sofyan Şarkı, Hâfız Yusuf Efendi

Sâkî getir bâde, mutrib ola âmâde
Bu bezm-i tarab-zâde hiç gam mı gelir yâde
İç câm-ı musaffâyı çekme gam-ı dünyâyı
Nakarat
Dinle tarb-ı nâyı fikr eyleme ferdâyı.

Dil mest-i şebâbettir pür sevk-u şetârettir.
Âzâde-i mihnettir mâdemki fırsattır.
İç câm-ı musaffâyı çekme gam-ı dünyâyı
Eyzan

60) Sofyan Şarkı, Kemanî Rıza Efendi

Bir tıfl-ı nev-reste fidân
Dil-bâz ü gayet mihrîbân
Mecbur olur görse cihân
Nakarat
Ol şîrin esmer dil-sitân
Şeb-bûy-i sahn-ı gülistân.
Âhû gibi gözler süzer
Bülbül gibi sözler düzer
Sünbül gibi zülfün çözer
Eyzan

61) Yürük Semâi, Rif'at Bey

Ey kerem-kânı şehinşâhı cihân
Doldu lûtfunla bütün kevn ü mekân
Dâima kârın 'atâdır bî- gümân^[5]
Nakarat
Sen cihan durdukça dur şâhım hemân.

'Abd-i memlûkünde yokken iktidâr
Lûtfuna müstağrak ettin âşikâr
N'ola sayende edersem iftihâr
Eyzan

62) **Yürük Semâi, Hacı 'Ârif Bey**

Peyâm-ı hüsnüne peymâne gözler
Bayıldı nazdan mestâne gözler
Boyandı gönlüm âsâ kâne gözler
Nakarat
Bayıldı nazdan mestâne gözler.

Değil cânım cihan düştü gözümden
Bu hâlimden olur mu hatırım şen
Sıkıldı dîdesi mahmûrum ahsen
Eyzan

63) **Yürük Semâi, 'Abdi Efendi**

Açıldı bahçede güller
Eder âğaze bülbüller
Beni mecnun eden diller
Nakarat
Gönül düştü şana ra'nâ
Gerdanı elmastan a'lâ.

Kimler ile etse ülfet
Zâyi'eder 'aklın elbet
Gönül arzû eder vuslat
Eyzan

64) **Yürük Semâi, Hacı ‘Ârif Bey**

Üzme bizi ey perî
Eyle kederden berî
Vaslına biz müşteri
Nakarat
Şık değiliz ‘âşıkız.
Merhamete lâyüküz.

Va‘dini bilmez misin?
Sen kerem etmez misin?
Bâdeyi vermez misin?
Eyzan

65) **Curcuna Şarkı, ‘Ârif Bey**

Ya gelme âteş-i ‘aşka ciğergâhını dağlatma
Hayâl-i yâr ile çeşmanını bî-hude ağlatma
Güzellerde vefâ me’ mûl edip de kendin aldatma

Benim yârimle ‘ahdim var desen de aldanırsın sen.
Senin çün gayrı terk eyle hakikat mi sanırsın sen.
İnanmazsan sû‘al et rakîbe belki tanırsın sen.

66) **Curcuna Şarkı, Galib Bey**

Cânâ sana ‘âşık nice bir muntazır olsun.
Hangi güne dek dîde buna münhasır olsun.
Teşrif-i kudûmunla gönül müftehir olsun^[5]
Nakarat
Üftâdene göster yüzünü âyda bir olsun.
Ey şûh-i şenim penbe tenim kaşı kemânım
Eflâke çıkar hasret ile âh ü figânım
Bu rûtbe beni hicr ile ağlatma civânım.
Eyzan

67) Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Uyur dâim uyanmazdı benim baht-ı siyeh-kârım.

Arar bulmazdı aslâ hâb-ı rahat çeşmi bîdârım.

Açıldı gonca-i matlab yine şenlendi gül-zârım.

Nakarat

Beni lûtfunla dîl-şâd eyledin şevketli hünkârım.

Ciğerde sızlar işlerdi hemîşe yâre-i hicrân

Onuldu merhem-i dâdınla dâğ-ı sîne-i sûzân

Pür oldu iltifâtınla efendim bû dil-i nâlân

68) Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Çözülme zülfüne ey dil-rübâ bağlayanlardan

Kaçınma âteş-i 'aşkınla bağrın dağlayanlardan

Düşer mi ictinâb etmek senin çün ağlayanlardan

Nakarat

Sirişk-i çeşmimin bak farkı var mı çağlayanlardan.

Senin bir reng-i zîban var ki, gül-berg-i 'izârında

Bulunmaz gülistan-ı 'alemin bû nev-bahârında

Otur ihrama ârâm et biraz havzın kenârında

Eyzan

69) Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Gelin kızlar ânamıza soralım.

Bağçemize salıncaklar kuralım.

Karşılıklı binip kolon uralım.

Nakarat

Salıncaktır genç kızların oyunu

Kolon urdukça seyredin boyunu.

Bir güzel kız salıncakta sallanır.

Kolon urdukça günlere yollanır.

Şiddetinden yanakları âllanır.

Nakarat

Yanağında gül açılmış sanırsın.

Üstüne güller saçılmış saçılmış sanırsın.^[5]

NEV-ESER FASLI

1) Beste-i Zencîr, Dede Efendi

Nasıl edâ bilir ol dilber-i fedâyı görün.
Aman aman o perî-rûda ki edâyı görün.
Diğerle hem-dem olup Vâsıfa kaçır bizden
O şûhun eylediği vâz'ı nârevâyı görün.
Cânım ya le le li te re le le le le li
Ömrüm ya le li ya le ya le ya le le li
Dilber-i fedâyı görün.

2) Beste-i Berefşan, Hâfız Efendi

O nihâl-i nâzın âyâ saran âşinâsı var mı?
Hele pek güzeldir ammâ acabâ vefâsı var mı?
Sena Vâsıf açtı râzın kerem eyle tut niyâzın
Bu kaçır cefâ ü nâzın a beyim sefâsı var mı?
Ya lâ ya lâ yel le lâ ye le le le le li vay
Saran âşinâsı var mı?

3) Aksak Semâi, Hâfız Efendi

Mecliste bu revnâk, bu şetâret sana mahsus.
Bu nâz ü nezâket, bu letâfet sana mahsus.
Mecliste benimle meselâ sohbet ederken
Ebrû ile etrafa işâret sana mahsus.
Sevdim seni atma beni yâd ellere vermem seni
Gel cânım.

4) Nakış Semâi, Dede Efendi

Diyemem sîne-i berrâkı semenden gibidir.
Yâsemen belki o gül-i nahl-i semen ten gibidir.
Gel gel serde heva, gel gel a pür cefâ (mükerrer)
Âh sana hem bende hem efkende aman (mükerrer)
İşte kulun vay gel gel aman efendim (mükerrer)

Miyanhane

Reng-ü bûy-i güli ta' rife ne zahmet çekeyim.

Gel benim bildiğim ey gonca-dehen sen gibidir^[5]

ŞARKİYÂT

1) Aksak Şarkı, Rif'at Bey

Dilber içre bî-menend dil-cû musun?

Bu beyazlıktan garaz incû musun?

Pertev-i hüsnün güzel meh-rû musun?

Nakarat

Bu beyazlıktan garaz incû musun?

Öyle meftun olmuşum cânâ sana

Gitmezem bezminden asla bir yana

Çok merak oldu güzel bildir bana

Eyzan

2) Aksak Şarkı, Latîf Ağa

Nâz ile süzdün o çeşm-i fülûli

Oldu 'alem sen gülün hep bülbüli

Rûyuna kılma nikâb ol kâküli

Nakarat

Oldu 'alem sen gülün hep bülbüli.

Gülşene teşrif et ey gül-beden

Sîneni görsün, utansın yâsemen

'Âşıkım yoktur deme ey yosma sen

Eyzan

3) Aksak Şarkı, Latif Ağa

Gönlüm ey kâş-ı yâ
Kaddim eden sensin dü-tâ
Vay ey tegafül âşinâ
Nakarat
Gittikçe oldun bî-vefâ.

Hayli zaman ettim niyâz
Rahmet deyu bâri birâz
Olmak dilerken çâre-sâz
Eyzan

4) Sofyan Şarkı, Ekmekçi Bağdasar

Gülüm takmış takıştırmış.
Ne giydiyse yakıştırmış.
Bütün halkı bakıştırmış.
Nakarat
Biraz zannım çakıştırmış.

Yaman ebrû o gül yanak
Çâksan bugün daha parlak
Gönül mahmur nigaha bak
Eyzan

5) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Ey gözleri âhû misâl
Çeşm-i felek görmek muhâl
Esmerde böyle rûy-i âl^[5]
Nakarat
Yandım efendim bî-mecâl.

Müjganların tiğ-i çeker.
Ebrûların cânâ kıyar.
Taştan ola âdem meğer
Eyzan

6) **Devr-i Hindî Şarkı, Hâşim Bey**

Seyr edeliden hüsn-i dîdarını hayrânım sana
Eylemez kalbine te'sir âh ü efgânım sana
'Âşıkım el-hâsıl ey şûh-i dil-sitânım sana
Nakarat
Nakl edersem mâceray-ı seyl-i eşkim ben sana
Çağlayandan farkı yoktur gel acı bâri bana.

Zülfünü dökmüş ruh-u zîbasına ol bî-aman
Her teline bin dil-i bîçare bend etmiş heman
Bâri lûtf eyle efendim gayrı yandı tende can
Eyzan

7) **Devr-i Hindî Şarkı, Latîf Ağa**

Sende şefkât yok mu ey meh tal'atım.
Eyledim meslûb-ı hâb u râhatım.
Gerçi var cevrinle ammâ ülfetim
Nakarat
Âteş-i hicrâna yoktur tâkatım.

Gamzene emreyle ey serv-i revân
Vermesin cân ü dile asla amân
Râzıyım her ne edersen et hemân
Eyzan

8) **Devr-i Hindî Şarkı, Rif'at Bey**

Eyâ mah-ı münîr-i burc-u 'ismet
Sana sa'd ola bu sûr-u meserret
Hüdâ göstermeye rûy-i kedûret
Nakarat
Sana sa'd ola bu sûr-u meserret.

Okunsun şarkılar tanbur-u neyle
Sadâ versin felek âvâz-ı heyle
Sefâ kesb eyle dâim hande ile
Eyzan

9) **Devr-i Hindî Şarkı, 'İsmet Ağa**

Kerem eyle budur sana dileğim.
Sevdiceğim aç yüzünü göreyim.
Bana sadık yâr olduğun bileyim.
Nakarat
Sevdiceğim aç yüzünü göreyim.

Mâh yüzüne sırma saçın telleri
Kaplamaş hep kara kara benleri
Elâ gözle ettin beni serseri
Eyzan

10) **Çarçuna Şarkı, 'Ârif Bey**

Bahar erdi yeşillendi çemenler
Dağıldı seyre hep sîmin bedenler
Açıldı lâleler, güller, semenler
Nakarat
Buyur gül-zâra bülbüller uyansın.
Görüp âl ruhun güller utansın.

Hemen zevk edelim her suda bu yaz.
Dil olsun şâdıman ey menba'ı naz.
Edip etrafa çeşmin nâvek endaz^[5]

SÛZNÂK FASLI

1) Kâr-ı Hafif, Hoca Zekâi Efendi¹⁶¹

Ten ten ta dir ten teneni ta dir dir ten teneni tatil lel lel
Lene ta dir ten (mükerrer) dir dir ten til lil len teneni ta dir dir
Ten teneni ta til lil lene ta dir ten
Dil şevk-i lebet müdâm dâred hey hey hey rânâyı men
Yâ rab zi lebet müdâm dâred hey hey hey rânâyı men
Ten ten ten dir dir dir ten til lil lil lil len ta na
Ta na dir dir dir dir dir ten ta na ta na dir dir dir
Til lil len yârab zi lebet ..... İlh.
Hey cânım, hey ömrüm, hey mirim, makbulü men (mükerrer)
Yâ rab zi lebet çe ..... İlh.
Miyanhane
Sevdây-ı zülf ü yârı dâim hey hey hey rânâyı men
Der dâm-ı belâ makam hey hey hey rânâyı men
Ten dir ten dir ten dir dir dir ten til lil lil lil
Lil lil lil len ter dil la na dir dir ten a dir la na
Dir dir ten teneni ta til lil lene ta dir ten
Hâfız çidemi hoşest-i meclis hey hey hey rânâyı men
Kesbab-ı tarab tamam-ı dâred hey hey hey rânâyı men
Ten ten ten dir dir dir ten ..... İlh.

1. TAKIM

1) Beste-i Çenber, Ahmet Ağa

Bezm-i ağıyâre varıp zevk-u safâ niyetine
Bize geldikte gelir cevr-ü cefâ niyetine
Tîğ-i âhın çekeli saff-ı rakîbâna gönül
Gidelim leşker-i âdâya gazâ niyetine
Ömrüm cânım aman zevk-u safâ niyetine.

2) Muhammes Beste, Küçük Mehmed Ağa

Rûz-ü şeb âh eylemekten çâk-çâk oldum yeter.
Gayri insaf eyle zâlim ben helâk oldum yeter.
El aman Fâzıl o şûha söyle rahmetsin bana
Âteş-i 'aşkıyle yandım sûz-nâk oldum yeter.
Aman aman şeh-levendim, dil-pesendim gel.
Efendim gel aman yâr cânım beli şâh-ı men.

3) Ağır Semâi Usûlünde Aksak Semâi, Mehmed Ağa

Kapılır her gören ol şûh-i cihan-âşûbu
Nâz ile şîveler ettikçe o çeşm-i hûbu
Çâk kıl perde-i nâmusunu Fâzıl gibi ol
Nâ'il olmaz o mehin vuslatına mahcûbu
Bî-kararım sabredemem 'âşkıım ol mah yüzüne
Âhû gözüne şirin sözüne
Yâr ey cânım^[5]

4) Yürük Semâi, Küçük Mehmed Ağa

Ey dil, heves-i vuslat-ı cânân sana düşmez.
Üftâdesin ol sâye-i hûbân sana düşmez.
Gerçi o güzel cevr-ü cefâ pîşedir ammâ
Fâzıl bu kadar nâliş-ü efgan sana düşmez.
Yâr yâr sana düşmez, gel gel gel gel serv-i nâzım.
Gel gel 'işve-bâzım bendene eyle gel vefâ
Âh bu cefâ yâr sana düşmez.

2. TAKIM

1) Beste-i Darbeyn, Dede Efendi

Müşâk-ı cemâlin gece gündüz dil-i şeydâ
Etti nigeş-i 'âtîfetin bendeni ihyâ
Mesrur ede Hâk kalb-i hümâyununu dâim
Ed'iyye-i hayrın dil-ü cânımda hüveydâ
Ya lâ ye le lel ye le lel le le lel le le lel le
Lel le lel lel lel lel li vay çâre-sâz
Dil-nüvâz âh beli şâh-ı men.

2) Nakış Aksak Semâi, Dede Efendi

Nesin sen a güzel nesin? Hûri mi yâ melek misin?
İki gözümün nûrusun, hem gönlümün sürûrusun.
Aman a cânım, aman a gülüm, nedir bu eda?
Nedir bu cefâ? Gel eyle vefâ aman efendim. (mükerrer)
Miyanhane
Saçın sümbül, yüzün güldür, lebin 'uşşâkına müldür.
Gönül şevkinle bülbüldür, beni ağlatma gel güldür.
Terennüm ke-l-evvel

3) Nakış Yürük Semâi, Dede Efendi

Cânâ firâk-ı 'aşkın ile sûz-nâkinem
Hasret fezây-ı gamzen ile sîne-çâkinem
Ter dil li ter dil li ter dil li te ne nen te ne nî tenen
Nâ te ne dir ney (mükerrer)
Âh gül rûhleri
Âlim gel gel 'arz-ı cemâl et hasret fezây-ı ... İlh.
Bend-i Sâni

3. TAKIM

1) Beste-i Zencîr, Hoca Zekâi Efendi

Gözüme külhân olur sahn-ı gülistan sensiz.
Cihânı neyleyim ey şûh-i dil-sitan sensiz.
Bu tâb-ı hüsn ile revnâk fezây-ı 'alemsin.
Hemîşe olmasın ey mâh bu cihan sensiz
Serv-i nâzım, dil-nüvâzım, çâre-sâzım
Aman aman yar sahn-ı gülistan sensiz.

2) Lenkfahte Nakış Beste, Hoca Zekâi Efendi

Serde hevây-ı kâkül dilde hayâl-i cânân
Sînemde dağ-ı firkat çeşmim hemîşe giryan
'İşve-bâzımen, dil-nüvâzımen, çâre-sâzımen, âzibâyımen
Çeşmim hemîşe giryan te ne nen ni te ne nen ni
Dir dir ta na te ne nen ni (mükerrer) gel a cânım
Rûy-i mâhım, hâlîme rahmeyle şâhım, beli beli beli mirim
Beli beli beli 'ömrüm ahha hey hey ahha hey hey ahha hey hey
Ahha yâri men çeşmim hemîşe giryan.^[5]
Bend-i Sâni

3) Yürük Semâi, Hacı Fâik Bey

Bak hâl-i perîşânıma ey serv-i bülendim.
'Aşkınla senin çekmedeyim cevri ü cefâyı
Bir kerrecik olsun dil-i sûzânımı şâd et.
Fâik sana çoktan beri 'âşıktır efendim.
Yâr yâr zülf-ü kemendim, ben seni gayetle beğendim.
Bendene rahm efendim, âh beli yârim.

4) Yürük Semâi, Hoca Zekâi Efendi

Biyâ saki an mey ki hâl avered
Meserret fezayed kemâl avered
Biyâ saki an âteş-i tâb-nâk
Ki ber leşker-i gam zevâl avered
Hey yelee lele lele lele lele lele lele lele li^[5]

ŞARKIYÂT

1) Şarkı, Rif'at Bey^[6]

Ey şehin-şâh-ı cihan adl ile etmiş lem-yezel
Zâtını küsraya fâik ser Faruk'a bedel
Böyle tavsif eyliyor hünkâr mı cümle melel
Nakarat
Hâk yaratmıştır seni 'alemde bî-mesel ü bedel
Mazhar-ı ism-i hamîd olmuşsun ey mihr-i emel

2) Aksak Semâi Şarkı, Hoca Zekâi Efendi

Kamer devr eyledikçe âsumanı
Hüdâ hıfz eylesin şâh-ı zamanı.
Odur bu devlete bâni-i sâni
Nakarat
Hüdâ hıfz eylesin şâh-ı zamanı.

Bütün müstağrak-ı lûtf oldu ekvan
Ziyây-ı adli her suda nümâyan
Hemîşe zâtına 'alem duahan

3) Aksak Semâi Şarkı, Mehmed Bey

Gülzâr-ı hüsnün gülleri
Açıldı hep sünbülleri
Feryad eder bülbülleri
Nakarat
Şimdi bahar eyyâmıdır.

Bezme buyur ey mehlîkâ

Teşrifiniz derde devâ

Üftadeler etsin safâ

Eyzan

4) Aksak Semâi Şarkı, Hakkı Bey

Gönlümü aldı bir hûri tal'at

Sevdim, sevildim ah ne sa'adet

Bahtımdan artık etmem şikâyet

Nakarat

Sevdim, sevildim ah ne sa'adet.

Me'yus mükedder olmuşum evvel

Ben şimdi oldum nâil-i emel

Ye'sim sürûra oldu mübeddel

Eyzan

5) Ağır Aksak Semâi, Rif'at Bey

Ârâm-ı dili koymadı mestane nigâhın

Dağılsa reva ahım ile zülf-ü siyahın

Vechin açılıp kare çıka çehresi mâhın

Nakarat

Dağılsa reva ahım ile zülf-ü siyahın.

Nilüferini aç ki gönül bağı donansın.

Gafletse yeter süzme gözün bahtım uyansın.

Sünbül bu perîşânlığı görsün de utansın^[5]

Eyzan

6) **Ağır Aksak Semâi Şarkı, Hacı Fâik Bey**

Bî-baht olarak devr-i şebâbı heder ettim.
Bir kâfir-i 'aşk uğruna 'ömrü güzer ettim.
Kan ağlayarak her gece vakt-i seher ettim.
Nakarat
Âhır dediler ona da eyvah neler ettim.

Es'ad gibi bî-çârelerin âhını nâgâh
Elbet çıkarır bir gün olur âh-ı sehergâh
Benden beter eyler de ânı nâle-i cangâh
Eyzan

7) **Ağır Aksak Şarkı, Kemanî 'Ali Ağa**

Bezme buyur ey mâh-ı münevver hele bir şeb
Yüz sürse ayağın tozuna bendelerin hep
Nâzın beni öldürdü nedir sende bu meşreb
Nakarat
Ver bezme halâvet gelip ey şüh-u şeker leb.

Tâ cânıma kâr etti benim dünkü o sözler
Gayriye nazar eyleme mümkün mü bu sözler
'İzzet de senin hasılı teşrifini özler
Eyzan

8) **Ağır Aksak Şarkı, Zekâi Efendi**

Vakf-ı râh-ı 'aşkın etmişken bütün cân ü teni
Bir nigâh-ı lûtfâ lâyık görmedim ey meh beni
Âh a cânım kimlere şekvâ edem bilmem seni
Nakarat
Bir taraftan olmasa bâri gam-ı çerhi deni.

Etmedi te'sir-i sûz-i hasretim cânânıma
Uyku girmez ağlamaktan dîde-i giryânıma
Ağlamazdım bu kadar hâl-i dil-i nâlânıma
Eyzan

9) **Ağır Aksak Şarkı, 'Ali Efendi**

'Âşık oldum sana ey gonca-dehen
Sönmez âteşlere yaktın beni sen.
Görmeyeydim ne olaydı seni ben
Nakarat
Sönmez ateşlere yaktın beni sen.

Değilim gerçi sana ben lâyıık
İhtiyarsız sevip oldum 'âşık
Merhamet kıl bana oldu yâzık
Eyzan

10) **Ağır Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

Sûz-nâk etme beni ey mehveşim.
'Aşk ile zaten mücessem âteşim.
Derd ocağıdır dil-i mihnet-keşim.
Nakarat

'Aşk ile zaten mücessem âteşim.^[5]

'Arşa peyveste derun âvâzesi
Var ciğerde dağ-ı hicran yâresi
Âh can-gâhım anın yelpazesini
Eyzan

11) **Ağır Aksak Şarkı, Şevki Bey**

Câm-ı ‘aşkın içtim oldum derd-nâk

‘Arz için geldim huzûra sîne-çâk.

Merhamet kıl dil kebâb-ı sûz-nâk

Nakarat

‘Arz için geldim huzûra sîne-çâk.

Tîr-i hicrin hâlimi gör neyledi.

Deldi bağrım sîne-sûzân eyledi.

Merhem olmazmış tabîbân söyledi.

Eyzan

12) **Ağır Aksak Şarkı, Ahmet Bey**

Etmiyor hiç merhamet cânân benim efganıma

‘Arz eder yok mu acep ahvâlimi cânânıma.

Kalmadı dilde tahammül tâ dayandı cânıma

Nakarat

‘Arz eder yok mu acep ahvâlimi cânânıma.

13) **Ağır Aksak Şarkı, Hâfız Efendi**

Bezm-i ‘uşşâka niçin gelmezsin.

‘Âşıkâ rûyini göstermezsin.

Âh ü efganı da gûş etmezsin.

Nakarat

Sevdiğim resm-i vefâ bilmezsin.

Beste-i zülf-i siyâhındır dil

Hüsn cansızına olmuş mâil

Doğrusu işte kuzum velhâsıl

Eyzan

14) Ağır Aksak Şarkı, Hacı Fâik Bey

İltifâtın eyledi ihyâ beni
Gayrı terk etmem efendim ben seni.
Bende ettin kendine bu bendeni
Nakarat
Gayrı terk etmem efendim ben seni.

Rûz ü şeb dil vaslını eyler dilek
Bildir aslın hûri mi a'ya melek
Görmemiş emsalini çeşm-i felek
Eyzan

15) Ağır Aksak Şarkı, Suyolcu-zâde Salih Efendi

Nâz ü refât ile gül-zâre buyur.
Nev-bahâr oldu çemen-zâre buyur.
Gül gibi nergisleri nezâre buyur.
Nakarat
Nev-bahar oldu çemen-zâre buyur.

Birleşip te bir kaç ahbab gidelim.^[5]
Vaktidir Göksu'da bir zevk edelim.
Gayrı تنها oturup da n'idelim.
Eyzan

16) Aksak Şarkı, Ahmet Bey

Gördüğüm yerde seni büht ile ey gonca dehen
Allah Allah deyû ruhsarını seyreyler iken
Bu gazûbane nigahın acep esbabı neden
Nakarat
Allah Allah deyû ruhsarını seyreyler iken.

17) **Aksak Şarkı, Ahmet Bey**

Cânım dediğim kast ediyor cânıma vah

Allah acısın hâl-i perîşânıma ah.

Te'sir mi eder yarama bu âh seher-gah

Nakarat

Allah acısın hâl-i perîşânıma ah.

18) **Aksak Şarkı, Nikoğos Ağa**

Sûz-nâk-i âteş-i 'aşkımla yetiş feryâda gel.

El aman itfây-i nâr-ı kalb-i gam mu'tâde gel.

Zahmet olmazsa sana semt-i harâb-âbâde gel.

Nakarat

Merhamet kıl dâde gel, insâfa gel, imdâda gel.

Ben harab-ı sadme-i hicranımın ey meh-veşim.

Pek yanıktır iştiyâkımla dil-i mihnet-keşim.

Cûy-bâr-ı iltifatın ile söndür âteşim.

Eyzan

19) **Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey^[6]**

Çekme elem-i derdini bu dehr-i fenânın

Var destini bûs eyle heman pîr-i mugânın

Sunsun sana bir bâde ki rahat bula cânın

Anlarsın o demde nicedir zevki cihânın

Nakarat

Zevk ister isen mey ile meyhânede vardır.

Her ne var ise hâlet-i mestânede vardır.

Ahvâl-i cihâna kapılıp çekme cefâyı

Gel âlem-i zevke bırak efkâr-ı sivâyı

Ağuşuna al sakîy-i şîrin edâyı

Terk etme meyi, meykedeyi ehl-i sevâî.

20) **Aksak Şarkı, Civan Ağa**

Dağ-dâr-ı hasret ettin hicriyle cân-ü teni
Sönmez âteşlere yaktın bî-vefâ şimdi beni
Lâle-zârı neyleyim varken bu sînem gülşeni
Darûlahzân-ı vücudumken bu gönlüm meskeni
Nakarat
Görmemek yeğdir görüp divâne olmaktan seni.
Sevdiğim kim kurtarır zencîr-i zülfünden beni.

Bezm-i hûban-ı muhabbette bulunsam ez kazâ
Neş'e vermez bu dil-i mahzûnuma câm-ı safâ
Girye ü âh-ı elemdir neşvesi subh-u mesâ
Böyle estikçe serimde bu hevây-ı iptilâ^[5]
Eyzan

21) **Aksak Şarkı, Hristaki**

Ey nice dağlar başında böyle efgân edeyim.
Yok ki bir yâr-i şefikim hâl-i zârı söyleyim.
Olsa da şimden gerü gönlüm yıkıldı neyleyim.
Bu harab-âbâdeyi îmare ne var ki peyleyim.
Nakarat
Nâle-i ney eşkim şarab dildârım olsun câm-ı mey
İstemem bezmimde asla sûz-nâktan başka şey.

Sabr-u sâ mânım tükendi dîdem oldu eşk-i bâr
Neş'e mahv oldu gönülde yadigâr kaldı humâr
Sîne pür-sûz u tahammül kalp mahzun-u dağ-dâr
Hâsılı ahvâlimi kıldı perîşan rûzgâr.
Eyzan

22) **Aksak Şarkı, Hâfız Yusuf Efendi**

Kış gidip eyyâm-ı gam döndü mesârre şimdicek.

Goncalar ‘arz-ı cemâl eyler hezâra şimdicek.

Gül‘izarım sende çık seyre bahâra şimdicek.

Nakarat

Goncalar ‘arz-ı cemâl eyler hezâra şimdicek.

Nev-bahar teşrifini i‘lân için bülbül heman

Yırtılır her rûz ü şeb bî-çâre bak eyler figan

Müjdelik yetişir yine bah cânânım aman

Eyzan

23) **Aksak Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey**

Uslanmadı hâlâ emeli bitmedi gönlüm.

Pîr oldu civân sevmegi terketmedi gönlüm.

Derbend olarak silsile-i ‘aşk u hevâya

Nakarat

Pîr oldu civân sevmegi terketmedi gönlüm.

Ma‘sum iken âzâde saffet-i sayd-ı semekte

Sayyâd-ı fuâd dâmene dûş oldu felek de

Aldı fitili şem‘a-i dil sönmedi artık.

Eyzan

24) **Aksak Şarkı, Nikoğos Ağa**

Bir güzele ben de gönül bağladım.

‘Aşk u muhabbet ne imiş anladım.

Vaşlı için hayli zaman ağladım.

Nakarat

‘Aşk u muhabbet ne imiş anladım.

Çâresi yok oldu gönül müptela
Cân ü benim yoluna olsun feda
N'oldu ise oldu bu hâlet bana
Eyzan

25) **Aksak Şarkı, Hristaki**

İnfi'âlin neyse âgâh et beni
Gözlerim özler ela gözlüm seni.
Nâr-ı hasret nice bir yaksın teni^[5]
Nakarat
Gözlerim özler elâ gözlüm seni.

Bâri sen lûtfeyle ey kân-ı vefâ
Sohbetinden bendeni etme cüdâ
Süreyim sâyende bir kaç gün sefâ
Eyzan

26) **Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

Yine mürğ-ı seher âvâzelendi.
Bahar oldu gülistan tâzelendi.
Kitâb-ı goncalar şîrâzelendi.
Nakarat
Bahar oldu gülistan tazelendi.

Gönül câna zaman-ı vaslın andı.
Tutuştı âteş hasretle yandı.
Fezay-ı sîne dağ ile donandı.
Eyzan

27) **Aksak Şarkı, Tanburî Zeki Mehmed Ağa**

Bî-mürüvvet pür cefâsın.

Neyleyim pek bî-vefâsın.

Nâzîrin yok dil-rübâsın.

Nakarat

Neyleyim pek bî-vefâsın.

Meylin senin hep ağıyâre

Ben bî-hûde yanmam nâre

Rahmın yok 'uşşâk-ı zâre

Eyzan

28) **Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

Edemem kimseye hâlim hikâyet

Gönül senden kime etsem şikâyet.

Neler çektim elinden bî-nihâyet

Nakarat

Gönül senden kime etsem şikâyet.

Yine sensin bana hem derd ü dem-sâz

Hemîşe-mûnis-i vehm mahrem-i râz

Acımaz mısın bana hem kendine az.

Eyzan

29) **Aksak Şarkı, Tanburî Zeki Mehmed Ağa**

Hiç eşin yok nev-civansın.

Buna nasıl cân dayansın.

Güzelsin pek mûmiyansın.

Nakarat

Buna nasıl cân dayansın.

Tavrı tarzın başka halet
Yosmasın var hem zarafet
Sana mahsus bu kıyafet
Eyzan

- 30) **Aksak Şarkı, Şâkir Ağa**
Eski hâli hiç göremem.
Sâki n'oldu ben bilemem.
Bu firkate sabredemem.
Nakarat
Sana n'oldu ben bilemem^[5]

Hayli çektim bunca emek
Lâyık mıdır terk eylemek
Rahmeyle bâri şimdicek
Eyzan

- 31) **Aksak Şarkı, Tanburî Mustafa Çavuş**
Hicâb etme benden böyle
Derûnunda ne var söyle
Üzme beni kerem eyle
Nakarat
Etme beni ele kıyas
Bezme gel sen canım elmas.

Gerdan kırıp raks edersin.
Hem oynayıp hem gülersin.
Etmem inkâr pek güzelsin.
Eyzan

32) **Aksak Şarkı, Nûri Bey**

'Uşşâkına eyle edâ
Lâyık mıdır bunca cefâ
Cân ü gönülden mehlikâ
Nakarat
Oldum sana ben müptelâ.

Hüsnün senin ey-mâh-tâb
Verdi cihana fer ü tâb
Yandım sana ben ey cenâb
Eyzan

33) **Aksak Şarkı**

Söyle Allah 'aşkına ey gonca leb.
İnhirâf-ı tab'ına n'oldu sebab.
Ansızın duydum, bayıldım ben bu şeb.
Nakarat
İnhirâf-ı tab'ına n'oldu sebab.

Gül gibi handan-ı bâğ-ı nâz iken
Neş'eli bir şâhid-i dil-bâz iken
Kalb-i bîmâre teselli sâz iken
Eyzan

34) **Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

Beni bîzâr ederken serzenişler
Yürekten şimdi tîrin işler.
Değil bî-hûde bu feryâd edişler
Nakarat
Yürekten şimdi tîrin işler.

Hadeng-i nâze ey kaş-ı kemânım.
Nişan olmuş idi dağ-ı 'ayânım.
Koyup cism-i nizâr-ı na-tüvânım.
Eyzan

35) Aksak Şarkı, 'Ali Efendi

Dil-i mahzûnumu şâd eyle bir gün.
N'olur cânım beni yâd eyle bir gün.
Yıkılmış kalbi âbâd eyle bir gün.
Nakarât
N'olur cânım beni yâd eyle bir gün.

Benim 'uşşâk içinde yok nazîrim^[5]
Derd-i lûtfunda bir 'abd-i hakîrim.
Sana bunca zamandır ki esirim.
Eyzan

36) Aksak Şarkı, Dürri

Meylin niçin eyledin yana
N'oldu beher dilber sana
Bîgane oldun pek bana
Nakarât
N'oldu behey dilber sana.

Derd-i derûnum dem-be-dem
Artmaktadır ey gonca-fem
Erilmez mi hiç senden kerem
Eyzan

37) **Aksak Şarkı, ‘Aziz Efendi**

Bir nev-civan oldu peydâ
Cihânı eyledi şeydâ.
Bir bûsecik ister isem
Nakarat
Tavr ile der yoktur yağma.

Her ‘işvesi cânâ safâ
Amma ki yok bûy-i vefâ
Vuslat sözün desem ona
Eyzan

38) **Aksak Şarkı, ‘Âşir Efendi^[6]**

Vuslat-ı cânân hutûr etse dile
Terk-i cânımla teselli az bile
‘Arz edersem hâlimi gonca güle
Nakarat
Belki insafa gelir ol rahm ile.

Yaktı cânım âteş-i hicran yeter.
Yıktı kasr-ı sînemi neyl-i keder
Sabret ‘âşık gamdan etme sen hazer.
Eyzan

39) **Aksak Şarkı, Denizoğlu ‘Ali**

Ettin bana cevr ü cefâ
Kıldın visâlınden cüdâ
Ağyâre oldun aşnâ
Nakarat
Lûtfet suçum bildir bana
Ey bî-vefa n’ettim sana.

Va'd eylemişken vuslatın
Yaktı derûnum firkatın
Yok mu a cânım şefkatın
Eyzan

40) **Aksak Şarkı, Yusuf Bey**

Rakibi yanına alıp gezersin.
Beni cânâ niçin böyle üzersin.
Görünce tâ uzaktan göz süzersin.
Nakarat
Beni cânâ niçin böyle üzersin.

Sana ağyâr ile gezme demişken^[5]
Yine gördüm geçenlerde gezerken
Niçin çıktın benim sen bu sözümden.
Eyzan

41) **Aksak Şarkı, Suyolcu-zâde Salih Efendi**

Bülbüller eylesin feryâd.
Gülsün, ağlamasın cevâd.
Kusursuz yaratmış üstâd.
Nakarat
Gülsün, ağlamasın cevâd.

Alayım koynuma seni
Yadırgama kuzum beni
Ağlama söyleyim ninni
Eyzan

42) **Aksak Şarkı, Nikoğos Ağa**

Salma nazlım beni gurbet illere

Âhû gözlüm sensiz kande gideyim.

Kimse rahm etmez benim efgânıma

Nakarat

Âhû gözlüm sensiz kande gideyim.

Neyleyim ah nişleyim, başım alıp kangı diyâra gideyim.

Hasretinle ciğerciğim dağlanır.

Sabrolunmaz firakına ağlanır.

Sensiz kande gitsem yolun bağlanır.

Tûti dilim sensiz kande gideyim.

Eyzan

43) **Aksak Şarkı, Cemil Bey**

Beni bigâne-i hâb etti keder

Düşünür âh ederim tâ-beseher.

Arttırır derdimi muzlim geceler

Nakarat

Düşünür âh ederim tâ-be seher.

Firkat-i yâr ile kaldım nâçar

Oldu bin derd ile gönlüm bîmar

Etti gam hâtırımı pek âzâr

Eyzan

44) **Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa**

Hayâlin dîde de âteşler bıraktı cânıma.

Gelmez oldun ey mahru sen de benim yânıma.

Hasılı kâr etti gamzen bu dil-i sûzânıma.

Nakarat

Vechi var, yansam, yıkılsam, 'aşk ile sultânıma

Saklarım esrar-ı 'aşkı sîne de cânım gibi.

N'ola ben ağlayıp ah eylesem leyl-ü nehar.
Hasretinle dâima etmekteyim âh ile zâr.
Dinlese bir dem nevây-ı nâlemi bülbül yanar.

45) **Düyek Şarkı, Hâfız Mehmed Efendi**

Va'd eylemiştin ey peri
Bir bûseni çoktan beri
Var mı bunun şimdi yeri
Nakarat
Üzdün beni dünden beri^[5]

'Aşkınla bak döndüm neye
Her derdi çektim sîneye
Söz geçmedi bir bûseye
Eyzan

46) **Düyek Şarkı, Balıkçı Hâfız Mehmed Efendi**

Gel ey tavr-ı melek 'âde
Mükemmel meclis âmâde
Niyâz eyler bu üftâde
Nakarat
Bana bir bâde ver sâde.

47) **Düyek Şarkı, Mevlevî Hâfız Efendi**

Havf eder tîg-ı belâ nâvek-i müjgânından.
Cân umar rûh-u mesiha leb-i handânından.
Çile-i 'aşkı çekilmez o keman ebrûnun
Çâk olur tîg-ı kaza çâk-i giribânından.

Âh o sengin dile etmedi asla te'sir
Çerh lertzide iken 'âşkın efgânından.
Bûy-i mişkinini şemm etse o Yusuf hüsnün
Ruh-ı Yakub çıkar gulbe-i ahzânımdan.

48) **Düyek Şarkı, Necîb Paşa**

Vakaretle hırâm tâze gelse kadd-i bâlâsı

Olur efkende-i tûrî cihanın ser ü ra'nâsı

'Îzâr alına mâil bu bezmin verd-i ra'nâsı

Nakarat

Olur efkende-i tûri cihanın ser ü ra'nâsı

Âh yele lel ya seyidi âh yele lel ya kalbi yele lel

Ya uyunî yele lel ya ruhî.

Şemîm zülf-i anber bûy-i reşk-i efzây-ı reyhândır.

Semen-i şermende sünbül pîç ü tâb baĝ-ı hayvândır.

Nihâl-i nev-resîde lâle rûh bir âfet-i cândır.

Eyzan

49) **Düyek Şarkı, Latîf Efendi**

Firkatinle beni mahzûn ettin.

Gam-ı hicrinde bıraktın gittin.

Neyleyim gönlümü pek incittin.

Nakarat

Gam-ı hicrinde bıraktın gittin.

Va'di vuslatla beni aldattın.

Sonra âĝuş-u cefâda yattın.

Çeşmimin yaşını kana kattın.

50) **Düyek Şarkı, Latîf Efendi**

Gayet güzeldir çeşm-i rû

Tûti hıram-ı penbe mû

Gördükte zevk eyler gulû

Pek dil-rübâdır şîvesi
Tavr-ı edâsı 'işvesi
Hele o nâz-ü neşvesi
Eyzan

51) **Düyek Şarkı, Necîb Paşa**

Neyle zabt etsem dil-i divânemi^[5]
Gaib ettim dîdeden bir tânemi
Târumar etti yok olsun lânemi
Nakarat
Aldı çok gördü felek bir tânemi.

Hâtıra geldikçe ol serv-ü sehi
Görmüyor bu gözlerim mâh ü mehi
Ağlayıp âh ettiğim sanma tehi
Eyzan

52) **Düyek Şarkı, Süleyman Paşa**

Ey gonca-i gül-zâr-ı nevâziş
Gül, oyna, açıl 'âşık alış.
Ettikçe hezar şevkiyle nâliş
Nakarat
Gül, oyna, açıl 'âşık alış.

'Âşık sana etsin de niyâzı
Sen et ona bin 'işve-ü nâzı
Bîganelere açma bu râzı
Eyzan

53) Düyek Şarkı, ‘Ali Bey

‘Aşk ile yanmaktadır cânâ tenim.
Bir semenderhânedir gönlüm benim.
Tâ ezelden sevdiğim efkendenim.
Nakarat
Bir semenderhânedir gönlüm benim.

Tîr-i gamzen sîne-i ‘üryânıma
Yâre açtı işledi tâ cânıma
Korkum oldur girmek ister kânıma.
Eyzan

54) Düyek Şarkı, Nûman Ağa

Düşmem ben senin üstüne
Benim zevkim dert üstüne
Hiç lâzım değil üstüne
Nakarat
Benim zevkim dert üstüne.

Zanneyleme beni sever.
Kendine bul başka sever.
Ben eylemem asla keder.
Eyzan

55) Düyek Şarkı, Şerbetçi İbrahim

Bir melek sîma ey nâzenin
Şemse benzer gül cemâlin
Sırma tellidir kâkülün
Nakarat
Güzelsin yoktur bahâne
Gelmemiş mislin cihâne
Sevdim seni, yakma beni, gel gel aman (mükerrer)

Uzun boylu ince meyan
Kaşlar keman Hâkka dehan
Yandım elinden el aman.^[51]

56) **Düyek Şarkı, Hacı Fâik Bey**

Kuzucuğım ne kaçarsın benden.
Ayrılır mı bu gönül hiç senden.
Ne çıkar böyle tegafüllerden.
Nakarat
Ayrılır mı bu gönül hiç senden.

Çekerim çile-i hicrin böyle.
Çekilir çile midir gel söyle.
Üzme bî-hude beni sen öyle.
Eyzan

57) **Devr-i Hindî Şarkı, Rif'at Bey**

Söz olmaz hüsnüne sen bir büt-i zîbâ musavversin.
Güzelsin, bî-bedelsin, hâsılı bir yosma dilbersin.
Seni bu andelîb-i zâre sorsunlar ne gül-tersin.
Nakarat
Güzelsin, bî-bedelsin, hâsılı bir yosma dilbersin.

Nihâl-i 'işvedir kâd 'izârın bir gülü hoş-bû
Hevây-ı kâkülün âşüftesidir sünbül ü şebbû
Cihan tasdik eder bir de ne hâcet bana ey meh-rû
Eyzan

58) **Devr-i Hindî Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

Başladım ağyâr ile ünsiyete
Sabrolunmaz göz göre bu nisbete.
İnanıp bî-hude her bir sohbete
Nakarat
Sabrolunmaz göz göre bu nisbete

Gayrıdan çektim sanırdım dâmeni
Söylemişlerken inanmazdım seni
Bu hususta sen de pek üzdün beni.
Eyzan

59) **Devr-i Hindî Şarkı, Latîf Ağa**

Ey gül-i gülşen serây-ı hüsn-ü ân
Gel açıl zevk eyle şâd ol sen hemân
Bülbül etsin şevk-i rûyinle figân
Nakarat
Gel açıl zevk eyle şâd ol sen hemân.

Rûyinin dem-bestesidir verd-i ter
Zülfüne şebbu u sünbül baş eğer
Çatlasın reşk-i lebinle gunceler
Eyzan

60) **Devr-i Hindî Şarkı, Rif'at Bey**

Sevdiğim lûtfeyle bir gün gidelim.
İç Fener'de gel de bir zevk edelim.
Böyle hasret ile gayri n'idelim.
Nakarat
İç Fener'te gel de bir zevk edelim.

Dinle bu sözümü ey serv-i revan
Oldu hâlim hasretinle pek yaman
İşte tertib eyledim saz ü keman^[5]
Eyzan

61) Devr-i Hindî Şarkı, Hâfız Yusuf Efendi

Neş'e-yâb etmekte hüzn ü kalb-i nâ-şâdım seni
Sen benim gerçek 'adüvv-ü kalb-i nâşâdım mısın?
Mâil hâb eyliyor dil-sûz-u feryâdım seni
Nakarat
Söyle Allah 'aşkına mahzûz-u feryâdım mısın?

Dem-be-dem cevrinle te'yid eyleyip hüsrânımı
Pây-mâl-i nâz edip her lahza kalb-i cânımı
Böyle temdîd etmeden maksat nedir efgânımı.
Eyzan

62) Devr-i Hindî Şarkı, Ahmet 'Ârifî Bey^[6]

Rûyini örtmüş görünce saçların bî-irtiyâb
Mâhı sandım kaplamış altın tozundan bir sehâb
Ger melâik görse gökten inmeğe eyler şitâb
Nakarat
Kıskanıp işte gurûba başladı bak âfitâb.

Bak ne oldu sevdiğim, bak nûr-i vechinden cihân
İktibas eyler ziyâyı şimdi yerden âsmân
Reşk ile gizlendiler gûyâ ki mâh-u ahterân

63) Devr-i Hindî Şarkı, Rif'at Bey

Mai gözlüm ne kadar dilber imiş.
Gerden ü lâ'l-i lebi şeker imiş.
Kıyamam öpmeye nâzik ter imiş
Nakarat
Sarı saçım ne peri peyker imiş.

Meclise neş'e verir 'irfânı
Bezm-i 'işrette kurup divânı
Toplayıp başına hep erkânı
Eyzan

64) Devr-i Hindî Şarkı, Edhem Efendi

Gönlümü 'aşk sûz-nâk etti aman
Gel yetiş imdâdına ey nev-civan
Durmaz işler sînedে zahmın yaman
Nakarat
Kara gözlüm bahtım açılsın uyan.

'Arz edip lâ'l-i lebin ey nev-nihâl
Gonca-i ne şükufteye göster misâl
Gel açıl keşf eyleyip manend-i lâl
Eyzan

65) Sengin Semâi, Rif'at Bey^[6]

Şerâr-ı nâr-ı hasret sîneden pertev-feşândır.
Perî rûyim nihândır dîdeden hayli zamandır
Hayâl-i hâtır-ı âyineden gör kim nümâyandır.
Nakarat
Perî rûyim nihândır dîdeden hayli zamandır.

Firak-ı 'ârız-ı âl'i ile ol gül'izârın
Figandır kârı her dem hâsılı bu hâl-i zârın.
Müeyssir mi olur bir dahi görmeye didârın^[5]
Eyzan

66) Sengin Semâi, Refik Bey

Zevkin ne ise söyle hicâb eyleme benden
Zannım seni yâ bâde ya mutribtır eden şen
Çoktan beri mu'tâdın iken sohbet-i gülşen
Nakarat
Hiç tâ bu kadar arz-ı neşât eylemedin sen
Gül bir dahi gül handene kurbân olayım ben.

Güldürdü yüzün bir gelişin bezm-i safânın
Bülbül müdür ey nahl-i çemen gonca dehânın
Aç göğsünü, saç zülfünü, çöz bend-i meyânın
Eyzan

67) Süreyyâ Şarkı, Şâ'ir Serkiz

Efendim nev-civansın sen.
Yeni bir gül-fidansın sen.
Ser-â-pâ hüsn-ü ânsın sen.
Nakarat
Derûnumda nihânsın sen.
Bana bir tâze cânsın sen.

Sözüm budur lûtf-kârım.
Senden başka yok efkârım.
Gel benim gül yüzlü yârim.
Eyzan

68) Süreyyâ Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Yandım o güzel gözlere ben şûh-i sitem-kâr
'Aşkındır eden cânımı bu âteşe dûçâr
Gönlüm yanıyor âteş-i hicran ile her bâr
Cânım alacak sanki benim gamze-i hûn-hâr.
Nakarat

Taş mı yüreğin merhametin yok mu güzel âh
Yandıkça yanar âteş-i 'aşkın ile ey mâh.

Merhem mi urur yâreme bir dest-i vefâ-kâr
Mecrûh gama çâre olur merhem-i idbâr
İdbâr eder erbâb-ı dilin bezmini ezhâr
İkbâle sebep çeşmim iken eyledin âzâr.

69) Katikofti Şarkı, Edhem Efendi

Elverir artık cefâ ey dil-şiken
Dil-harâbım tîşe-i firkatle ben.
Vuslat ümidiyle her dem şâd iken
Nakarat

Dil harâbım tîşe-i firkatle ben.

Derd-i hasret cismi nazar eyliyor
Çeşmime hiç hâb-ı rahat girmiyor
Eşk-i hasret dîdeden eksilmiyor
Eyzan

70) Sofyan Şarkı, Mahmud Paşa

Eksilmez artar cevrin a cânım
Pâmâlin oldum yoktur mecâlim.
Hiç sormuyorsun bir kerre hâlim
Nakarat

Boynunda kalsın vizr-ü vebâlim^[5]

Tiğ-ı cefâdan ten yârelendi.
Hüzn ile gönlüm âvârelendi.
Derdinle sînem bak pârelendi.
Eyzan

71) Katikofti Şarkı, Kemanî Tatyos Efendi

Gel elâ gözlü efendim yânıma
Hasretin kâr etti artık cânıma.
Tesliyet-sâz ol dil-i nâlânıma
Nakarat
Hasretin kâr etti artık cânıma.

Eyledi senden beni ağyâr dûr
Baht göstermez bana rûy-i sürûr
Ağlamaktan kalmadı çeşmimde nûr
Eyzan

72) Sofyan Şarkı, Hristaki

Görünce gerdeninde çifte hâli
Gönül sevdi heman ol gül-nihâli
Eğgan eyler iken bülbül misâli
Cefâyâ kalmadı gönlüm mecâli
Nakarat

Silindi sînen tasvir-i hâli
Gözümde çıktı sevdâsı hayâli.

73) Dört Darblı Sofyan Şarkı, Rif'at Bey

Visâl için o civâne ricalar eylendi.
Terahhum etmedi asla neler geh söylendi.
Temâyül eyledi gönlüm nigâh-ı 'işvesine
Nakarat
O rütbe fart ile âhım semâda dinlendi.

Feragat etmedi gamdan görünce ağyârı
Sorun o şûha cefâdan ne öğrendi.
Kalır mı yanına bilmem bunca feryâdım
Nakarat
Sirişk-i çeşmim ile tâ cihanda söylendi.
Eyzan

74) **Yürük Semâi, Hoca Zekâi Efendi^[6]**

Şehinşeh-i âli-tebar
Hâkan-ı çemşid iktidar
Sultan Hamîd-i kâm-kâr
Tahtında olsun bir karar.
Nakarat
Bakar ve ikbal mezîd
Binler yaşa sultan Hamîd.

Kim mülkünün ihyâsına
İkdâm eder leyl-ü nehâr
Her rûz 'ahd-ı şevketi
Behcetle bir subh-i bahâr
Eyzan

Neşr-i ziyây-ı feyz eder
Cümle bâlâda dem-be-dem
Zill-ı hudâdır sâyesi
Etsin cihanı mu'tenem.^[5]
Eyzan

75) Yürük Semâi, Hoca Zekâi Efendi

Neyledi gör bana o mâh-ı mehi
Doğa düşürdü bu dil-i valihi
Geşt ederim 'aşkla deşt-i verehi
Nâle ü efganımı sanma tehi
Nakarat
Ah mine'l-'aşkı ve hâlâtihi
Ahraka kalbi bi'harâratihî
Mâ nazara'l-'ayni ilâ gayrikum
Uksimu billahi ve âyatihî
Dost, dost, dost, dost.
Mıyan
Bezm-i muhabbetle ol çeşm-i siyâh
Mest iken etti bana bir nim nigâh
Kalmadı 'âşıklığıma iştibâh
Yandı kebab oldu ciğer âh ü vâh.
Eyzan

76) Curcuna Şarkı, Rif'at Bey

O gül-i nevres beni cevri ile nâlân eder.
Bendesine rahmı yok hicri ile sûzân eder.
Yâreleyip sînemi dîdemi giryân eder.
Nakarat
Bendesine rahmı yok hicri ile sûzân eder.

Nâr-ı gam cevri ile cismimi pür yân eder.
Bir nigehi canımı bin kerre kurbân eder.
Nâz ile reftarı kem cânıma hem kâr eder.

'Arzını görse gül hüsnüne bin 'âr eder.
Rûz-ü şeb ağyâr ile 'âşıkını zâr eder.
Eyzan

77) Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Pâ-busuna ermek üzere ey yâr
Hâk oldu râhında 'âşık-ı zâr
Ey 'âşika hasm olan cefâ-kâr
Nakarat
Maksûduna nâil olmadık mı?

Dehrin gam-ı derdi hep banadır.
'Alem bana mahbûs belâdır.
Gündüz de gecem gibi karadır.
Nakarat
Ey çile-i 'aşk dolmadık mı?

78) Curcuna Şarkı, Neş'et Bey

Zâr oldu gönül nazra-i sûziş-eserinden
Yandım o senin cân yakıcı dîdelerinden
Kurtarmasın Allah yine bir dem kederinden
Nakarat
Yandım o senin cân yakıcı dîdelerinden.

79) Curcuna Şarkı, Leon Efendi

Şem'a-i dildâre yaktı gönlümü sad âh ile
Hasbihâl ettim bu şeb ben nâle-i cân-gâh ile.
'Âşıkın vakti geçermiş her zaman eyvâh ile^[5]
Nakarat
Hasbihâl ettim bu şeb ben nâle-i cân-gâh ile.

Subba dek tâ hem-dem oldu âh ü efgânım bana
RAhmeter mi söylesem bu hâl-i cânânım bana
Yâd eder her lahzâ yâri kalb-i nâlânım bana
Eyzan

80) Curcuna Şarkı, Hacı Fâik Bey

Dün gezerken hüzn ile bir hâl-i mahzûnânede.

Bir perî gördüm oturmuş kûşe-i meyhânede.

Şarkı söyler mi içer pek sûret-i rindânede.

Nakarat

Gözlerim rûyinde kaldı, ellerim peymânede.

‘Âşıkane mushaf-ı hüsnünden açmış bir varak

Ehl-i meclis ihtimâm ile okurlardı sabak

Penbelik dersin te‘allüm eylemekteyken şafak

Eyzan

81) Curcuna Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey

Alınca gönlümü mihr-i cemâli

Göründü ‘ıyd-ı ümmidin hilâli.

Kadeh-i meyle gönül şevkiyle mâli

Değil gönlüm gibi bir lâubâli.

Nakarat

Melekler imrenir görse bu hâli.

Kemân etsin dokunma âh-ü efgân

Sefâdan sâgar olsun pertev-efşân

Melekler âsmânda mest-ü raksân

Gelir mi bir dahi âğuşa cânân

Nakarat

İki emrin olur bir ihtimâli.

82) Curcuna Şarkı, Enderûni Hâfız Hasan Efendi

Güzeldir sevdiğim emsâli nâdir
Letâfette eşi yok bî-bahâdır.
Yakar gönlüm heme mahrek-i nevâdır.
Nakarat
Letâfette eşi yok bî-bahâdır.

83) Curcuna Şarkı, Santurî Edhem Efendi

Şimdi gönlüm düştü bir nevres güle
Döndü feryâdım nevây-ı bülbüle
Her ne dem ol gonca-i zîbâ gele
Nakarat
Gösterir bülbül güle, gül sünbüle.

Söz yok ol muğ-beçenin bu çağına
Mest olup eğmiş fesi sağ yanına
Varsa bu perçemle sünbül bağına
Eyzan

84) Curcuna Şarkı, Ahmet 'Avni Efendi

Gönül Ferhad gibi efkâra daldı^[5]
Yine bir kâküle bağlandı kaldı.
Beni sevdâ ile sahraya saldı.
Nakarat
Yine bir kâküle bağlandı kaldı.

Mürüvvet etse olmaz mı vefâsız
Geçirsem ömrümü bir gün cefâsız
Dil-i bi-çâre kaldı pek sefâsız.
Fyzan

85) **Beş Darblı Sofyan Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey**

Meclis bezendi sun bâde sâki
Çıksın gönülden dehrin meşâkkı
Bir câm-ı ahmer bir câm-ı âkı
Nakarat
Doldur sâkî, doldur sâkî
Def eyleyelim dilden merâkı.

Yandı vücudum ‘aşk ateşinden
Çoktan cüdâdır gönlüm eşinden
Câm-ı neşâti bir bir peşinden
Eyzan

86) **Curcuna Şarkı, ‘Aziz Efendi^[6]**

Yadigâr-ı tâli’indir bunca mihnetler gönül
Razı ol bir başka ‘alemdir bu mahzûnluk gönül.
Mûcib hazenin olan yârin utansın ağlasın
Nakarat
Sen yine mağlub-u mihnet olma gel eğlen gönül.

Gerçi dilber cevri edip ağyârı etti neşve-dâr
Gayrılarla zevk edip eyledin sen âh-ü zâr
Merhamet eyler sana bir gün olur encâm-ı kâr^[5]
Eyzan

PESENDİDE FASLI

1. TAKIM

1) Beste-i Darb-ı Fetih, Dede Efendi

Her ne dem 'aşkıyle deryalar gibi cûş eylerim.
'Alemi bir âhı cân-gâhımla bî-hûş eylerim.
Vâsıfa bir neş'e buldum ki, şarâb-ı 'aşkta
Söylesem keyfiyetim dünyâyı sarhoş eylerim.
Yâr cânım yel lel lel li yel le lel le le le le le li
Âh âh cûş eylerim gel gel beli şâhı men.

2) Beste-i Remel, Hâfız Efendi

Ey nam-dâr-ı fazl u hüner-şâh-ı nükte ver.
Tuttu sadây-ı 'âtıfetin dehri ser-te-ser
Her ân budur du'âyı fakir eyleyip safâ
Dil - hâhın üzre hem bulasın düşmana zafer.
Âh ya le lel li ye le le le le li tereli ye le le le le
Lel lel le le le âh âh beli şâhı men.

3) Aksak Semâi, Hâfız Efendi

Oldukça mevc-i hayretim dîde-i giryan
Müjgân-ı dem-âlûdem olur pençe-i mercan
Akdan, karadan, bahtım eder mi acep imdad
Girdâb-ı ham-i zülfe düşürdü beni devran
Ye le lâ ya lâ ye le lâ li.

4) Nakış Yürük Semâi, Dede Efendi

Ey âfet-i cân 'âşık-ı âzâr
Vey gamze-i şûhu gibi hûn-hâr
Zinhâr zinhâr olma böyle ağyâr nevâz
'Âşık-ı âzâr âh meded ey 'âşık âzâr cânım.
Ey sitem-kâr gel gel hâl-i perîşânıma rahmeyle güzel
Bâşın için olma cefâ-cû her tavrı pesendîde efendim.

2. TAKIM

1) Beste-i Çenber, Cennetmekân Sultan Selim Han

Her ne dem sâkî elinden sagâr-ı işret gelir.
Gelmek mümkün mü vuslat hâtıra elbet gelir.
'Âşıkım bir şûha ben kim kesret-i 'uşşaktan
Bûs-u dâmân-ı niyâza yılda bir nevbet gelir.
Mirim cânım aman bî-bedeldir, ince beldir.
'Âşıkâ tûl-u emeldir aman aman aman
Sagâr-ı işret gelir.

2) Beste-i Hafif, Mehmed Ağa

Ne zaman ol gözü mestâne gelir hâtırına
İbtida içtiği peymâne gelir hâtırına
Beni sevmez deyû bî-hûde sitem eylesin
Sevmem ol mehveşi de yâ ne gelir hâtırına
Ben seni ey bî-menendim cümleden â'lâ beğendim.
Aman yâr yâr aman belî yâri men^[5]

3) Nakûş Aksak Semâi, Cennetmekân Sultan Selim Han

Zîver-i sine edip rûh-i revânım diyerek
Emsem ol gonca lebin la'lini cânım diyerek
Ey yüzü mâhım varsa günâhım
Lûtfunla n'olur afveyle şâhım.
Gel gel hâlim yaman oldu, gel gel çok zaman oldu.
Şîveli yâr, kalmadı karar, severim seni eylemem inkâr
Ağyâr ile ülfet eyleme sohbet (mükerrer) bana ey
Mehveş sen eyle şefkat (mükerrer) gel gel ah aman diyerek
Miyanhane

Subha dek arz-ı niyaz ettim o fettana bu şeb
Sevdiğim dilber-i mümtâz-ı cihanım diyerek.
Terennüm ke-l-evvel

4) Yürük Semâi, Dede Efendi

Yel lel li ye le lâ zîbayı men yel lel li ye le la ra'nayı men
Yel lel li ye lel lel lel lel lel li ra'nayı men vay (mükerrer)
Ne gönül sefâya mecbur, ne esir-i dil-rübâdır.
Der şevkette şâhum şeb-i arûz eşim duâdır
Yel lel li ye le lâ ..... İlh.
Miyanhane
Yine bu Said nâ-çâr gam-ı dehre oldu dûçâr
Yetiş ey şeh-i kerem-kâr meded et dem-i atâdır^[5]
Terennüm ke-l-evvel

ŞARKİYÂT

1) Aksak Şarkı, Hâfız 'Abdullah

Benim serv-i ser-efrâzım
Benim ey çeşm-i şeh-bâzım
Benim mahebûb-ı mümtâzım
Nakarat
Efendim şâh-ı hûbânım.

Esîr-i mihnet olmuşum.
Garib-i firkat olmuşum.
Sana ben hasret olmuşum.
Eyzan

2) Aksak Şarkı, Usta Yâni

Serv-i bülendimsin benim.
Zülf-i kemendimsin benim.
'Alem-i pesendimsin benim.
Nakarat
Sen sîne-bendimsin benim.
Kendi efendimsin benim.

Câm-ı lebindir ey peri
Bezm-i meyin zîb-ü ferî
Ağuşa olsam var yeri
Eyzan

3) **Aksak Şarkı, Hâşim Bey**

Ömrüm olmaktadır kutâh
Hep ümidim oldu tebâh
Yazık bunca ettiğim âh^[5]
Nakarat
Ne çirkinmiş yazım eyvâh.

Yaktı elem tâ ciğerim
Âh ü zâr olmaktadır kârim
Hâl perîşân yok inkârım
Eyzan

4) **Aksak Şarkı, Usta Yâni**

Ey benim ‘âli pesendim
Sağ ol heman bî-menendim
Sefa kesb eyle efendim
Nakarat
Hüsn ü melek bir perîdir.
Cümlesinin dilberidir.

Kadd-i mevzûn bir nev-civan
Menendi yok serv-i revan
Onda iken bu hüsn ü an
Eyzan

5) Devr-i Revan Şarkı, Hâfız Efendi^[6]

Kudûm-u yüm-i ikbalin cihanı eyledi şâdân
Açılsın bahtın olsun hâtırın güller gibi handân
Benim ancak du'ay-ı devletindir hizmetim her ân
Nakarat
Açılsın bahtın olsun hâtırın güller gibi handân.

Ne mümkün olmaya rûyin gören ezcan-ü dil mesrûr
Edersin iltifatınla dil-i virânesin mâ'mur
Adüvv-i devlet ü dîne olası galib ü mansûr
Eyzan

6) Düyek Şarkı, Hâfız Efendi

Etti eser-i 'aşk cânıma
Var bir sözüm cânânıma.
Mahfice gelsen yânıma
Nakarat
Var bir sözüm cânânıma.

Ben kimle gönlüm eyleyim.
Sensiz hayatı neyleyim.
Makbul olursa söyleyim.
Eyzan

7) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Olalı endişe-i zülfünle gönlüm serseri
Olmadım bir gün gam u endûh hicrinden beri
Gerçi duymuştum vefâsız olduğun çoktan beri
Nakarat
Her ne hâl ise mürüvvetsiz imişsin ey peri.
Şimdi bildim yokmuş asla sende insafın yeri.

İş bu gayret ile yandı sabr u sâ mânım aman
Oldu kârım fikr-i gül rûyinle bûlbûl-veş figan
Böyle bilmezdim mukaddem ben seni ey nev-civan^[5]
Eyzan

8) Düyek Şarkı, 'İsmet Ağa

Buldu ferâh cümle 'ibâd^[5]
Oldu cihan mesrur-u şâd
Şâhın-şeh-i 'âli nejad
Nakarat
Oldu cihan mesrur-u şâd.

Lûtfeyleyip şâh-ı zaman
Dünyâyı kıldı şâd-mân
Mesrur olup halk-ı cihan
Eyzan

9) Düyek Şarkı, Nûman Ağa

Va'd eyledin sen şitâda
Zevk edelim bu hevâda.
Vakti geldi ol âmâde
Nakarat
Zevk edelim bu hevâda.

Ey çeşm-i siyah-ı mahmur
Lûtfeyle gel eyle mesrur
Düşünüp hiç bulma mahzur
Eyzan

10) **Curcuna Şarkı, Nûman Ağa**

Ben sana bendim

Gel dinle pendim

Dil sana bende

Bil şimdi sende

'İzzet geçerken

Bilmez misin sen

Sensin efendim.

Sensin efendim.

Olmuş geçende.

Sensin efendim.

Hazz etti senden.

Sensin efendim^[5]

BÜZÜRG FASLI

1) Beste-i Berefşan, Sadık Ağa^[6]

Hübân seninle leyl ü nehâr istinâs eder.
Hürşîdden kamer beli nûr iktibâs eder.
Sahn-ı rûhunda hâl-i siyâhın gören beyim
Âteş içinde pâre-i ‘anber kıyas eder.
Vay yalel le lel le le lel le le le li
Vay leyli nehâr istinâs eder.

2) Beste-i Hafîf, Cennetmekân Sultan Selim Han

‘Aşkınla havalandım bî-lâneliğim gel gör
Yanmakta firakınla pervâneliğim gel gör
Peymâne be-kef sakî, bu bezme ayağın bas.
Câm-ı mey-i ‘aşkınla mestâneliğim gel gör
Âh bî-menendim, dil-pesendim, âh nev-civânım
Sîne-bendim aman aman gel gör.

3) Aksak Semâi, Sadık Ağa

Hüsnüne ser-tâ-ser ‘alem gerçi ‘âşıktır beyim
Cümlesinden dil yine mümtâz-ı fâiktir beyim
Tâ be mahşer yâd olunsak ‘aşk ile bizde n’ola
Kıssamız çün kıssa’i ‘Azrâ vü Vâmık’tır beyim
Âh ye le lel le le le le le le le li
‘Âşıktır beyim.

4) Yürük Semâi, Sadık Ağa

Tevbeler ettim ise cürm ü hatâ bir, iki, üç
Yeter ey şûh yeter cevr ü cefâ bir, iki, üç
Firkat ü cevr ü sitem cânıma geçti sakî
Câm sun bana bî-kavl-i hükemâ’ bir, iki, üç
Tir yelli yel le lelli yelle li yel le le li
Yel le le le le li cürm ü hatâ bir, iki, üç^[5]

ŞARKİYÂT

1) Aksak Semâi Şarkı, Salih Bey

Dil sana ey meh bendedir.

Yansa n'ola üfkendedir.

Âsâr-ı 'aşkın bendedir.

Nakarat

Madem ki, cânım tendedir.

Dîvâne gönlüm sendedir.

Etme fedâ tek bendeni

Dünyaya vermem ben seni

Ey şûh böyle bil bendeni

Eyzan

2) Aksak Semâi Şarkı, Dellâl-zâde

Ey serv-i kamet nâzik edâsın.

Cânım efendim pek bî-vefâsın.

Gerçi nazîrin yok mehlikâsın.

Nakarat

Cânım efendim pek bî-vefâsın.

Rahmet dü çeşmim derdinle giryân

Mânend-i zülfün hâlim perîşân

Sînem hemîşe hicrinle giryân

Eyzan

3) Aksak Şarkı, Dellal-zâde İsmâ'îl Efendi

İşte geldi nev-bahâr erişti yaz

Bezme gel gül, ey gül-i gül-zâr-ı nâz.

'Andelib âsâ kulun eyler niyâz

Nakarat

Bezme gel gül, ey gül-i gül-zâr-ı nâz.

Gel rûhun göster gülstanda güle
Kâkülün 'arz et çemende sünbüle
Bu tegâfûl n'ola gayrı bülbüle

4) Aksak Şarkı, Hâfız Efendi

Bulanlar vaslın imkânın
Olur bende-i fermânın
Benim gel lûtfâ şayânın
Nakarat
Senin dil oldu hayrânın
Bırakmam zîra dâmânın.

Nazîrin yok güzelsin sen
Civansın, bî-bedelsin sen
Bana tûl-i emelsin sen
Eyzan

5) Aksak Şarkı, Şâkir Ağa

Beni cevrin harab etti.
Be gayet gücüme gitti.
Dil-i mahzunum incitti.
Nakarat
Be gayet gücüme gitti.^[5]

Niçin kıydın bana öyle
Revâ mı şimdıcik böyle
Efendim doğrusun söyle^[5]
Eyzan

6) Devr-i Revan Şarkı, Kemanî 'Ali Ağa

Niçin ey meh seni 'uşşâkın arayıp taramaz.

Hangi 'âşık acaba sevdiği şûhu aramaz.

Böyle herkesle senin ülfetin işe yaramaz.

Nakarat

Sen de söz dinlesen olmaz mı azıcık yaramaz.

Misli yok tâzesin ey gonca-dehen et hulyâ

Sana lâyük mıdır âğyâr ile gezmek tenhâ

Gerçi çok seviliyor üftâdelerin ammâ.

7) Düyek Şarkı, Rif'at Bey^[6]

Hâkî-pâyine sürüp ey meh rûh-u şermendemi

Kıldım azad-ı elem sîne-i sûzendemi

Geldi cânânım visâlin gitti hicranın demi

Nakarat

Eyledin ihyâ kudûmunla dil-i nâlendemi.

Firkatinle rûz-ü şeb çeşm-i terim giryân iken

Derd-i âhı hicr ile 'alem bana zindân iken

Cism-i zârım âteş-i hasret ile sûzân iken

Eyzan

8) Düyek Şarkı, Sa'îd Efendi

Meclise gel reftâr ile

Böyle kesm-i etvâr ile

Nâzeninim sîne-bendim

Memnun eyle güftâr ile

Nakarat

Yalvarayım, gel sarayım, sen gelmezsen ben

Varayım âh âh kuzum âhû.

Gel senindir Şimdi meydan
'Âşıkların etsin seyran.
Bir görüşte aklım aldın
Ben de oldum sana hayran^[5]
Eyzan

ZAVÎL FASLI

1) Beste-i Çenber, Cennetmekân Sultan Selim Han

Bezm-i 'alemde meserret bana cânân iledir.
İnbisât-ı ezeli vâsita-i cân iledir.
Kâfirin gamzesi çok kimseleri etti esîr
Yürüyüş mülk-i derûna saff-ı müjgân iledir.
Ömrüm aman aman of bana cânân iledir.

2) Beste-i Muhammes, Cennetmekân Sultan Selim Han

O gülden nâzik endamım dayanmaz nâle ü âha
Onun çün başladım bülbül gibi ah seher-gâha.
Hilâl ebrûlerinde kaldı çeşm-i arzuy-i dil
Nigâh etmem felekte gurre-i 'ıyd olsa da mâha.
Mirim aman âh ye le le l le l le le li vay aman aman
Aman aman dayanmaz nâle ü âha.

3) Aksak Semâi, Mehmed Ağa

Bulunmaz nev-civansın, hem-dem-i ağıyârsın hayfâ
Gül rengisin ammâ hem-nişîn hârsın hayfâ
Güzelsin, bî-bedelsin, söz getirmez hüsnün amma
Cânım yele le l le l le l li mirim tere le l le l le l li
Gel cânım, gel ömrüm, gel mirim aman âh
Cenan ey yârsın hayfâ.

4) Yürük Semâi, Cennetmekân Sultan Selim Han

Olmuş nişan-ı tîr-i muhabbet civan iken
Kâş-ı keman çeşm-i cihan pehlivan iken
Âhın tamam etmiş eser Daniş ol mehe
Olmuş hilâl-i hüsn ile mihr-i cihan iken
Cânım yâr, gülüm yâr, mirim yâr, gel efendim gel
Gelse o şûh-u nazeninim dinlese ol âhı enînim
RAhmete şayet mehcebinim aman aman aman
Cânım aman civan iken.

5) Beste-i Muhammes, Hacı Fâik Bey

Yakdı cânı bezm-i ‘aşkın âteşin peymânesi
Bağrı yanıktır o bezmin nâle-veş mestânesi
‘Aşk odur ki, şem‘i hüsnü dilbera bin cân ile
Görmedim mahv-ü vücud etmek gerek pervânesi
Ya le lel li ya le lel li ya le lel li ye le lâ
Âteşin peymânesi.^[5]

ŞARKİYÂT

1) Ağır Aksak Şarkı, Esbak İmam-ı Şehr-yârî ‘Aziz Efendi

Görmüş değil mislin felek
Yoktur nazîrin ey melek
Sen gelmişsin dünyâya tek
Nakarat
Tavrın güzel aslın melek.

Bağ içre sen gül-destesin.
Çeşm-i kebûd-i nev-restesin.
‘Uşşâka bir dil-bestesin.
Eyzan

2) Aksak Şarkı

Cezbe-i hüsnün hırâm kametin
Vasf olunmaz bî-bedel her suretin
Şîvedir ‘uşşâkına dâim ‘âdetin
Nakarat
Nev-nihalim aç nikâb-ı vuslatın
Göster ‘uşşâka fûrûğ-ı tal‘atin.

Gözlerin navek-zen-i pür imtinan
Kaşların da iki kavs-i can-sitan
Kirpiğinin oklarına gönlüm nişan
Eyzan

3) Devr-i Hindî Şarkı, Hacı Fâik Bey

Şem‘i hüsn-i ânına ey mehlîkâ
Yandı dil pervane-veş ser-tâ-be-pâ
İşledi peykân-ı hicrin cane tâ
Nakarat
Merhem vaslınla cana kıl devâ.

Âteş-i ‘aşkın dili püryan eder.
Bîm gamzen dîdemi al kan eder.
Tâ-be-key cevrinle cân efgan eder.
Eyzan

4) Aksak Şarkı, Manuk

Yaktı gönlüm şimdi bir meh-pâresi
Var mı bu derdin efendim çâresi.
Gün be gün artar derûnum yâresi
Nakarat
Var mı bu derdin efendim çâresi.

Merhamet kıl dîde-i pür-hûnuma
Eyle insaf hâl-i diger gûnuma
Tâze dağ düştü dil-i mahzunuma
Eyzan

5) **Aksak Şarkı, Hacı Fâik Bey**

Ayrılık düştü dil-i nâlânıma
Hadd ü pâyân olmuyor efgânıma
Rahm ü şefkat eyle gel sen yânıma^[5]
Nakarat
Bak sirişk-i dîde-i giryânıma.

Kâreleri bâşına dil bağlıyor
Sûz-i hasretle derûnum dağlıyor
Misl-i fevvâre ne türlü çağlıyor
Eyzan

6) **Düyek Şarkı, Kanunî Ömer Efendi**

Ey pâdişâh-ı genc-i nûr
Kıldın cihânı pür sürûr.
Buldu nizâmı her umûr
Nakarat
Kıldın cihânı pür sürûr.

Hakk dâim olsun yâverin
Encüm misâli askerin
Sultanı sensin kişverin
Eyzan

7) **Düyek Şarkı, İbrahim Ağa**

İki çifte bir piyâde bindim kaçına
Gittim fulya bahçesine güller içine
A benim şefkatli yârim bunda suçum ne?
Nakarat
Ben bir yanar âteş idim deryâ söndürdü.

Yârimin kaşları benzer hilâle
Günden güne bak erdi kemâle
Pek kurnazdır gelmez dâm-ı visâle^[5]

MAHUR FASLI

1) Kâr-ı Hafif, Hoca 'Abdülkâdir Meragi^[6]

Ta dir ten ten ten nenni ten nen ta dir na dilli ta nen na
Dere dilli ten cânım (mükerrer) dillere dillere dillere
Der der ta na tene nen ten nen na dere dilli ten cânım (mükerrer)
Gel bî-rûhi yâr hoş nebaşit
Bî bade bahar hoş nebaşit yârimen
Cânım ten dir na dilli ta tenna ta na dir ni
Tene tadir ni detdere diller ler der ta na dere diller ler dir
Ta na dere tillil lil len ne ni tadir ni dere düm düm düm
Der ta na dir dir ta na ten tenni tenni tadir ni cânım
Ahha ahha yârim ahha ahha mirim ahha ahha ömrüm
Meramımen bî-bade bahar hoş nebaşit
Miyanhane
Tarf-ı çemen ve havâyı bostan yâr yâr
Bî-lâle 'izar-ı hoş nebaşit yâr cânımen.
Dilli ta dilli ta dilli ta tenna ta na dir ni tene tadir ni
Cân nakit meh kerset hâfiz
Ez beher neşâr hoş nebaşit
Ter dir na dilli ta ten na ..... İlh.
Ahha ahha yârim ahha ..... İlh.

1. TAKIM

1) Beste-i Darbeyn (Remel ve Muhammes), Bekir Ağa

Bir âfet-i meh-peyker ile nüktelerim var
Fehm etmesi müşkil.
'Aşkî gibi sînem de bulunmaz güherim var
Sâd şevke mu'adil.
Ebrûleri ima ile gizli eder eş'ar
Bir bûse atâsın.
'Ahdî'ye nihanı kereminden haberim var

Müjde sana ey dil.
Âh ben senin hayranınam, âh ben senin kurbanınam.
Aman aman nüktelerim var.

2) Beste-i Haffî, Dede Efendi

Ey gonca-dehen hâr-ı elem cânıma geçti.
Tîr-i sîtemin her biri yâr yânıma geçti.
Şimdi hele ey sabr-ı tahammül sana yâhu
Bu mihnet-i gam çâk giribânıma geçti.
Serv-i bülendim sensin efendim dil sana bende
Zülf-i kemendim sabrımı sâ mânımı yağmaladın.
Ey mâh çekeyim ben âh.

3) Aksak Semâi Usûlünde Ağır Semâi, Bekir Ağa

Yaktı o lâle rûh beni hüsn-i çerağına
Pervane-veş acep mi düşersem ayağına^[5]
Gûş eyleyince oldu heman nağme sazı şevk
Bilmem neyin ne söyledi nutrıb kulağına
Âh meleşim beli beli beli beli yâr âh âh
Hey yâr cihan ey aman beli yârim.

4) Nakış Yürük Semâi, Dede Efendi

Yine zevrak-ı derûnum kırılıp kenâre düştü
Dayanır mı şişedir bu reh-i seng-sâre düştü
Yâr yâr dilde nihânım, dost dost kaş-ı kemânım
Tâkat mı gelir o çeşm-i meste elbette olur gören
Şikeste yâr yâr afveyle efendim
Miyanhane
Reh-i mevlevîde Galip bu sıfatla kaldı hayran
Kimi terk-i nâm-ı şâna, kimi 'itibare düştü.
Terennüm ke-l-evvel

2. TAKIM

1) Beste-i Devr-i Kebîr, Dil-hayat Kalfa^[6]

Tâ-be-key sînemde câ etmek cefâ-vü kîneye
Kâdir isen 'âşık-ı bî-kineyi çek sîneye
Kendin etmezsin tehammül hicrine 'âşık değil
Görünce bî-tâb olursun bakma sen âyineye
Ta dir ten nen dir ten til lil len yele lele lele lele
Lel li âh atma beni, yakma beni, sevdim seni (mükerrer)
Çeşmine hayrânım gel aman etmek cefâ-vü kîneye

2) Beste-i Muhammes, Eyyûbi Mehmed Bey

Ey gözü âhû bana bilmem niçin bîgânesin
İstemez mi leyle-i devran olan dîvânesin
Kâkülün gibi perîşân hâl ider âhım seni
Yıkma gel bu dil hârâbın hâtır-ı vîrânesin
Ta dir ten na til lil len na tene nen dir ten
Nen nen nen nen dir yalâ yalâ yele lele lele lele
Li aman aman yâr aman.

3) Aksak Semâi, Eyyûbi Mehmed Bey

Gösterip rûyin esîr-i lâ'l-i nâb ettin beni
Müptelâ-yı neş'e-i câm-ı şarâb ettin beni
Nûş-i sahbay-ı visâle kalmadı meydân-ı dil
Bir nigehle sâkiyâ yaktın harâb ettin beni
Aman ettin beni cânım ye lele lele lele lele
Lele li mirim terelele lâ li yâr yâr â zîbây-ı men

4) Nakış Semâi, Bekir Ağa

Beni çün kendine ol serv-i revân bende bile
Sâye-veş azm ederim kande ise bende bile
Yâr yâr yâr bende bile vay hey hey dir ten
Ten ni teneni teneni teneni teneni te nen (mükerrer)

Ye le le lâ ye le le lâ ye le le le le le le le le le
Le le li lâ li hey hey yârimen, dost dost
Mîrimen vay âh sâye-veş .....İlh.
Miyanhane
Ne sefâdır hele bir kerre gönül zihnine ur
Seni ey şûh-ı cefâ 'âşık-ı şermende bile^[5]
Terennüm ke-l-evvel

3. TAKIM

1) Beste-i Darbeyn, Hasan Ağa

Açıldı havâ seyr-i çemenzâr gerektir
Bu 'ahd-i safâda
Peymâne-i sahba yine ser-şâr gerektir
Dest-i zurafâda
Bezm-i çemeni bâd-ı bahar eyledi tertib
Güllerle serâser
Mecliste bugün tâze kadeh-kâr gerektir
Ammâ ola sâde
Ya lâ ya lâ ah ye le le li vay tere li ye le
Le le le le le le le li yâr yâr yâr yâr yâr
Gerektir aman aman bu 'ahd-i safâda.

2) Beste-i Remel, Sultan Selim Han Sâlis

Teşrif-i kudûmün gözedir şevk ile cânım
Sihhat gibi gelemiz misin ey rûh-ı revânım
Zîb eyledim ol âfet-i görmek hevesiyle
Çün nakş-i kadem yollara çeşm-i nigerânım
Bir perî-rû zülf-i şebbû kaddi dil-cû
Sevdiğim bu aman gel gel gel â yârim gel.

3) Aksak Semâi, Ebûbekir Ağa

Sarsam miyânımı ey gül-i ter yâsemen gibi
Sürsem hemîşe pâyine rûyim çemen gibi

Dil-dâre varsa hayâl dahi yâre ben gibi
Ya le lele lele lele lele lele lele lele lele tere lelli
Yel lele lele li gel cânım, gel ömrüm, gel mirim aman ey (mükerrer)
Yâr yâsemen gibi vay.

4) Yürük Semâi, Dellâl-zâde İsmâ'îl Efendi

Zehî safâ ki yanımda o fitnecû bilebilir.
Misâl-i âyine de saf-ı ruberû bilebilir.
O bezm-i kim ola kanun sûz-u nağme-i 'aşk
Keman o dağ-ı zede def sîne-kûb iledir.
Beli beli yârîmen, beli beli şâh-ı men, beli beli mirîmen
Beli dost aman aman aman hele
A cânım bilebilir vay.

4. TAKIM

1) Beste-i Muhammes, Ahmet Ağa

Ey perî ruhsârına ben gül desem de elverir.
Hem dahi kâküllerin sünbül desem de elverir.
Rûz-ü şeb feryâd-ı 'aşkın etmeden hâlim yaman
Bu dil-i nâlânıma bülbül desem de elverir.

Âh düm derellâ dere lâ dir dir tene dir tenen
Tene tâ dir ni aman gel desem de elverir.

2) Beste-i Bereşan, 'İtrî

Bu ne leb'dir, ne ağız, ne güzel gülüştür bu
Dür-i terdir ol dizilmiş kimi der ki diştir bu
Gelir ol cefâ-cu kanlı kılınc elinde serhoş
Savul ey gönül yolundan ki, yaman geliştire bu
Ömrüm cânım aman ne güzel gülüştür bu^[5]

3) Aksak Semâi, 'Itrî

Cihânı lâl-gûn eden sirişk-i erguvânımdır.
Gözüm yaşın füzûn eden o serkeş nev-civânımdır.
Kaşın kastı ziyan etmek revâ mı bunda kan etmek
Yolunda terk-i cân etmek hayât-ı câvidânımdır.

4) Nakış Yürük Semâi, Bekir Ağa

'Aklım gider ol cazibe-i hâli görünce
Şebnem duramaz mihr-i dirahşanı görünce
Sîne çâkinem yâr yârimen yâr yârimen
Hey hey yârimen, dost dost mirimen
Ta dilli ta dilli ta dilli tenen te ne tâ dir ni
Kurbânın olam yâr hayrânım olam dost
Şebnem duramaz ..... İlh.
Miyanhane
Erbâb-ı tabi'at zurafâ arz-ı niyâza
Sabreyleyemez şive-i hûbân-ı görünce.
Terennüm ke-l-evvel

5. TAKIM

1) Beste-i Çenber, Na'tî Efendi

Bir safâ kesb eyle kim peymâneler reşk eylesin.
Neş'e-i serşârına meyhâneler reşk eylesin.
Mahrem ol bir bezm-i has-ül hassa kim bî-ihdiyâr
Âşinâlar dağ olup bîganeler reşk eylesin.
Aman aman aman aman peymâneler reşk eylesin.

2) Beste-i Lenkfahte, Receb Efendi

Seyret 'izâr-ı yârı hatt-ı müşki-bâr ile
Hoşdur çemende mevsim-î gül nev-bahâr ile
Dil-dâre bûs-u lâ'l-i için ettim arz-ı hâl
Kaydım Sa'îd şimdi benim der-kenâr ile

Cânım ya lâ yel lel le li, mirim tere le lel le li
Hatt-ı müşki-bâr ile.^[5]

ŞARKIYÂT

1) Ağır Aksak Semâi Şarkı, Suyolcu-zâde Salih Efendi

Ey şâh-ı melek sen gibi 'irfân bulunur mu?

Mislinde senin şâh-ı 'adâlet bulunur mu?

Kullarına adlin gibi ni'met bulunur mu?

Nakarat

Mislinde senin şâh-ı 'adâlet bulunur mu?

Râhında senin etse cihân cânını kurbân

Bâh bulunmaz senin ihsânına şâyân

Vechinde kerâmet senin hûrşîd gibi 'ayân

Eyzan

2) Aksak Semâi Şarkı, Hâşim Bey

İster isen gel gidelim.

Fener'de bir zevk edelim.

Zevkine bâde içelim.

Nakarat

Fener'de bir zevk edelim.

Vermiş iken fırsat ağyâr

Pek geç kalma sonra duyar.

Yalnızca gitmek uyar

Eyzan

3) Evsat Şarkı, İbrâhim Ağa

Sabah olsun ben şu yerden gideyim.

Garip bülbül gibi feryâd edeyim.

Sen dururken ya ben kime gideyim.

Nakarat

Şakı bülbül var uyandır yârimi
Ben kıyamam sen uyandır eşimi.

Sabah oldu tan yerleri atıyor.
Cümle kuşlar destûr almış ötüyor.
İki hasret sarılmışlar yatıyor.
Eyzan

4) **Ağır Aksak Şarkı, Rif'at Bey**

Çek keman ebrûlerin ey şîve-kâr
Göz okuyla şerhalensin cism-i yâr.
Sînede olsun nişân-ı 'itibâr
Nakarat

Göz okuyla şerhalensin cism-i yâr.

Kaşların cânâ el ursun hançere
Gözlerinde başlasın imalara
Eylesin her yânımı yâre yâre^[5]
Eyzan

5) **Aksak Şarkı, Hâfız Efendi**

Ben seni evvel görüşte ey peri
Serseri oldum begâyet serseri
Görmedim ben sen edâ da dilberi
Nakarat
Gayrı bundan sonra lûtfet gel beri
Defter-i 'uşşâka yaz bu kemteri.

Çeşm-i mahmurun süzünce bir yana
Sen bilirsin ki, ne hâl oldu bana
Pek niyâzımdır beyim şimdi sana
Eyzan

6) Ağır Aksak Şarkı, Sultan Selim Han Sâlis

Sen şeh-i hüsn-i behâsın

Bî-bedel bir mehlîkâsın

Yok nazîrin dil-rübâsın

Nakarat

Dilber-i memduh edâsın.

Sevmeye lâîk sezâsın.

Tavrına mâil zerâfet

Hüsnüne 'âşık nezâket

Başkadır sende letâfet

Eyzan

7) Aksak Şarkı, Nûri Bey

Yâre açtı tiğ-i hicrânın dile ey 'işve-bâz

Çâresiz kaldım dem-a-dem eylerim söz-ü güdâz

Merhem vaslın sakınma etme benden ihtirâz

Nakarat

Merhamet kıl hâlîme Allah için ey çâre-sâz

Sen dururken eylemek lâîk mı âğyâra niyâz.

Var iken sende ey âhû gamze-i leşker-şiken

Yâreden hâli kalır mı bir vakt-i cism-ü beden

İmtidâd derd-i hasretle harâb olmakta ten

Eyzan

8) Aksak Şarkı, Suyolcu-zâde Salih Efendi

İnfi'âle nedir sebep

Niçin ettin bana gazep.

Nedir cürmüm benim acep

Nakarat

Niçin ettin bana gazep.

Ülfetine ben inandım.
Beni fedâ etmez sandım.
Şimdi elden pek utandım.
Eyzan

9) **Aksak Şarkı, Ekmekçi Bağdasar**

Âh efendim ömrüm vâri
Kim sevmez böyle reftâr
Buluşsak bir yerde bâri
Nakarat
Sıkıştırırsam sevsem yâri
Geçer gönlümün efkârı.^[5]

Sende var gönlüm ziyâde
Hâlimi etsem ifâde
Bulaydım ah bir tenhâda
Eyzan

10) **Aksak Şarkı, ‘Abdi Efendi**

Gülşen-i ezhâr açtı her yana
Nüzhetiyyedir bu kasr-ı dil-küşâ.
Kandedir gelsin hezâr-ı hoş-nevâ
Nakarat
Nüzhetiyyedir bu kasr-ı dil-küşâ.

Zînet-efzâ olduğun bildi cihan
Şevk ile vaslın okurlar bülbülân
Hâşim ancak söz budur söyle heman

11) **Aksak Şarkı, Latîf Ağa**

Te’lif edebilsem feleği âh emelimle
Dünyâyı fedâ eyler idim mâhasâlimle
Ben uğraşırım belki o dem de ecelimle

Nakarat

Nakdine-i cân-ı veririm kendi elimle
Hem bezm-i visâl olsam eğer ol güzelimle.

Firkatten usandım yeter ey baht-ı siyeh-kâr
Allah için etme beni buhran ile bimâr
Bir kerre geçerse elime dâmen-i dil-dâr
Eyzan

12) Aksak Şarkı, Usta Yâni

Müptelâyım hayli demdir sen bî-vefâya
Âteş-i 'aşkınla düştüm müşkil-i sevdâya
Zerrece merhamet etmezsın bu gedâya

Nakarat

Sevdiğim güzeldir, şîrindir etvârı
Nazardan saklasın Mevlâm bâri.

Sana eylerim günde bin kerre niyaz.
Kuluna etme cefâyı, edersen de gayet az.
Tahammül kalmadı bende etme böyle naz.
Eyzan

13) Aksak Şarkı, 'Ârif Bey

İşittim ki, şûh-i vefâ
Gönül vermişsin sen bana
Ben de sevdalandım sana
Nakarat
Sendedir gönlüm dâima.

Ben seni seveliden beri
Aklımı ettin serseri
Ben gönlümü almam geri
Eyzan

14) Aksak Şarkı, Dede Efendi

Sana lâyük mı ey gülten
Çevirdin rûyini benden
Kusur ettiyse efkenden
Nakarat
Hatâ benden 'atâ senden.^[5]

Kul olmaz kim kusur etmez.
Hilâf-ı tab'ına gitmez.
Bilerek yârin incitmez.
Eyzan

15) Aksak Şarkı, Şâkir Ağa

Dinleyenler hûb sedâsın.
Dahl edemez mübtelâsın.
Hâsılı sen cân-fezâsın.
Nakarat
Küçük gazab-ı pür-edâsın.
Neyleyim pek bî-vefâsın.

Olduk akrânına fâik.
Gören oldu bütün 'âşık.
Ben ne yapsam sana lâyük.
Eyzan

16) Aksak Şarkı, Yusuf Bey

İltifâta mazhar idim bir zaman
Şimdi hicranınla hâlim pek yaman
Bî-mecâlim bana rahmet el aman
Nakarat
Şimdi hicranınla hâlim pek yaman.

Cân ü dilden bendenim çoktan beri
Hasret ile doldu 'aklım serseri
Hâlimi 'arz etmenin geldi yeri
Eyzan

17) Aksak Şarkı, Cennetmekân Sultan Mahmud Han

Aldı 'aklım bir gonçe-leb
Şive engiz şûh-i meşreb
Gördüm bir mâh-ı mâh-tâbân
Nakarat
Tavşan mı âhû mu acep?
Aman aman kâş-ı keman
Tavşanmı âhû mu acep?

Bakınca çeşm-i güzele
Koparır mecliste nâle
Gezdirir elde piyâle
Eyzan

18) Aksak Şarkı, Ser sazende 'Osman Bey

Firkâtin kâr etti câne nev-civan
Hasretinle dîdeler ağlar heman.
Vuslatın çün oldu hâlim pek yaman
Nakarat
Hasretinle dîdeler ağlar heman.

Meyl edeliden bu dil-i nâlân sana
Etmedin asla terâhhum sen bana.
Bakmaz çeşm-i pür-hûn bir yana
Eyzan

19) Aksak Şarkı, ‘Ârif Bey

Görsen ey çeşm-i felek görsen sen

Nâz ile raksa çıkınca ahsen.

Ne güzeldir, ne güzeldir bilsen^[5]

Nakarat

Naz ile raksa çıkınca ahsen.

Goncadır yoktur eşi bir gülde

Bulunur mu ya sedâsı bülbülde

Buna ‘âşık boyun eğmiş sünbülde

Eyzan

20) Aksak Şarkı, Dellâl-zâde İsmâ‘il Efendi

Gönül adlı bülbülüm var.

Yâr olmağa gül istiyor.

Kaş-ı kâre çeşm-i siyah

Kâkülü sünbül istiyor.

Nakarat

Gönüldür bu arzû eyler.

Lûtfunuzu ricâ eyler.

Hayâl-i ‘aşk için bülbül

Zikr ü fikr-i mül ü gül

Dâima yâr-ı refîki

Gece değil, gündüz sünbül

Eyzan

21) Aksak Şarkı, Tanburî Mustafa Ağa

Nazar etti ba‘zı yârân

Ol mû-peçe aldı meydân

Ne ‘ayârdır ma‘lum oldu.

Damgalandı gümüş gerdan.

Nakarat

Geçilir mi şîve-kârdan
Ele girse gümüş gerdan.

Kimyâ idi nazarımız
O şûda idi pazarımız
Gümüş gerdan ele girse
Belki olmaz zararımız.

22) **Aksak Şarkı, Rif'at Bey**

Oldum ey şûh sana bende
Gayrı temkin etme elde
Tahammül kalmadı tende
Nakarat
Gayrı temkin etme elde.

Olalım seninle hem dem
'Âşıkların etsin sitem
Bezm-i âsâyiştir bu dem
Eyzan

23) **Aksak Şarkı,**

Cihanda her zaman var ol.
Heman zevk eyle sultânım.
, Müzeyyen sâz-ı gül-zâr ol.
Nakarat
Heman zevk eyle sultânım.

Senâ hânın olup zîver
Yazar bu güfte şarkılar
Bu vech ile niyâz eyler^[5]
Eyzan

24) Aksak Şarkı, Yusuf Bey

Bu günlerde seni görmek
Bahârın zevkini sürmek.
Bülbül sesini işitmek
Nakarat
Baharın zevkini sürmek.

Ser-â-pâ gülşen hoş-bû
Eder teşrifine arzû
Gelip ey kamet dil-cû
Eyzan

25) Aksak Şarkı, Miskali

Sende nedir bu letâfet
Bu güzellik bu zerâfet.
Sırma saçlı kalem kaşlı
Bir nev-civan güzel âfet.

Güzel oynar edâ ile
Yaktı dil-i sevdâ ile
Fesi eğmiş perçem saçmış
Şarkı okur sedâ ile.
Eyzan

26) Aksak Şarkı, Miskali

Edâsı, cilvesi hoş dil-pesendim.
Seni gördük de, ben gâyet beğendim.
Sana bir doğru sözüm var efendim.
Nakarat
Nazîrin yok cihanda şeh-levendim.
Bir çeşm-i leylâya dût oldum zülf ü kemendim.

Efendim şimdicek meydân senindir.
Heman sen nâze başla cân senindir.
Ne gam eyler senin devrân senindir.
Eyzan

27) Aksak Şarkı, Nûman Ağa

Ben seninle etmem kelâm
Nâfile gönderme selâm
Eğer ülfet ise merâm
Nakarat
Nâfile gönderme selâm.

Demedim mi beni bulsun.
Ne arasın ne de sorsun.
Bu ikrâma sebep n'olsun.
Eyzan

28) Aksak Şarkı, Latîf Ağa

Sen bana ey perî safâ
Cevrini gördün revâ
Bir dahi ey bî-vefâ
Nakarat
Yüz yüze bakmaz mı yâ.

Bir gün olur ey nigâr
Dönse geri rûzgâr
Olmaz mısın şerm-sâr^[5]
Eyzan

29) Aksak Şarkı, Yusuf Bey

Rakibi yânına alıp gezersin.
Beni cânân niçin böyle üzersin?
Görünce tâ uzaktan göz süzersin.

Nakarat

Beni cânân niçin böyle üzersin?

Sana ağyâr ile gezme demişken
Yine gördüm geçenlerde gezerken
Niçin çıktın benim sen bu sözümden
Eyzan

30) **Aksak Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey**

Gelmeyince bir mahalle yâr ile
Derd-i ‘aşka çâre olmaz nâfile.
Böyle geçtikçe ömürler âh ile
Nakarat
Derd-i ‘aşka çâre olmaz nâfile.

Nâr-ı firkiât eyledikçe işti‘al
Her ‘ilaç ile ‘abestir iştigal
Bir tabîb-i hâzika ettim sûal
Eyzan

31) **Aksak Şarkı, ‘İsmet Ağa**

İnanıp va‘dine bel bağlayamam.
Sînemi hasret ile dağlayamam.
Eşk-i çeşmim akıtıp çağlayamam.
Nakarat
Nâfile ‘âşık olup ağlayamam.

Bana bildirmedi yaz ile kışı
Başa çıkmaz bilirim ben bu işi
Çünkü ma‘lûm idi yârin gidişi
Eyzan

32) Aksak Şarkı, Dellâl-zâde İsmâ‘il Efendi

Al yanına bir dil-nevâz
Gönlünce gez, zevk et bu yaz.
Baştan başa işte Boğaz
Nakarat
Gönlünce gez, zevk et bu yaz.

Göksu’yu atma bir yana
Küçüksu pek âlâ sana
Çubuklu’da ey dil-rübâ
Eyzan

33) Aksak Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey

Bir dil-rübâyı sîm-ber
Yâkuta lâ‘l-i ta‘n eder.
Bu hüsn ile dünya değer
Nakarat
Pek yosma kevser gayet ter
Nûr-i mücessem ser-te-ser^[5]

Şekl-i melekte bir peri
Raksına zühre müşteri
Yok misli desem var yeri

34) Aksak Şarkı, Latîf Efendi

Düştün yine bir şûh-i sitem-kâre gönül
Pervâne gibi şûle-i dil-dâre gönül
Olsan elem-i ‘aşk ile sad-pâre gönül
Nakarat
Uslanmayacaksın sana yok çâre gönül.

Ettin beni derdiyle sūzân-ı perîşân
Oldu gam-ı hicran ile ‘alem bana zindân
Bilmem nideyim, nişleyim ettin beni hayrân
Eyzan

35) Aksak Türkü

Ben çiftliğe indim, gittim anneme doymadan
Sol yanımdan urdu beni kıymadan
Gelsin hakîm aygın baygın civanım olmadan
Nakarat
Aman beyler ben yosmamı sarmadım.

Cân bülbülü durmaz eyler kafeste
Benim ahvâlimi bildirin dosta
Yârdan ayrılalı bu gönül hasta
Eyzan

36) Devr-i Revan Şarkı, Sultan Selim Han Sâlis

Gel açıl gonca-dehen, zevk edecek günlerdir.
Gidelim gülşene, gayetle safâ-güsterdir.
Lâleler, güller ile sahn-ı çemen pür-ferdir.
Nakarat
Gidelim gülşene, gayetle safâ-güsterdir.

Dağıtıp zülfünü ol mâh misâli sünbül
Rûh-u rengîni ider bâde-i nâb-ı gül gül
Bezme teşrîfi ile eyledi mîna kûl kûl
Eyzan

37) Devr-i Revan Şarkı, Şâkir Ağa

Zevk-i çoktur şu cihânın

Vaktidir her bir safânın

Gönlünü al 'âşıkânın

Nakarat

Vaktidir her bir safânın

Rûhusun cism-i cihânın.

Nerde kaldın gül-fidânım

Gönlüm aldın mû-miyânın

Gel benim yosma fidânım

Eyzan

38) Devr-i Revan Şarkı, Zekâi Efendi

Ben neler çekmekteyim bilsen dil-i âvâreden

Bir de sen yâre açarsın gamze-i hûn-hâreden

İntikam almaksa kastın 'âşık-ı bî-çâreden

Nakarat

İşte gönlüm, işte sen, ben çıktım artık âreden^[5]

39) Düyek Şarkı, Tanburî Mustafa Ağa

Gel mevsimi seyr edelim bahârı

Bülbül sesi dinleyelim seheri

Merâm bağı belledin yâr âmâde

Heman gelsin sabâ safâ refîârı

Nakarat

Sensiz olmaz tez gel aman ömrüm vâri.

O gül-çehre teşrif ede bu ânda

Hazır ola nây-ü tanbur-u hânende

Şîve ile rakkasların cümbüşü

'Âşıkların güler oynar sâyende

Eyzan

40) Düyek Şarkı, Dede Efendi

Gördüm bugün cânân-ı dil

Cânımda tâze cân-ü dil

Ettim yine seyrân-ı dil

Nakarat

Eğmiş fesin çeşmin süzer

Gâyet güzel cânân-ı dil

Pek bî-bedel cânân-ı dil

Süzdükçe çeşmin ol perî

‘Uşşâkın eyler serseri

Billûra benzer her yeri

Eyzan

41) Düyek Şarkı, Sultan Mahmud Han

Ne ararsak sende mevcut

Zevk mevsimi etti vürûd.

Şâh-ı cihan kıldı hoşnut

Nakarat

Zevk mevsimi etti vürûd.

Zevk eylesen çok görmez ol

Bu âna dek kırmadın tel

Olmaz sana kimse engel

Eyzan

42) Düyek Şarkı, ‘Ârif Bey

Hayli demdir görmedim dilber seni

Âteş-i hasret yakar cism ü teni

Hâlime eyle terahhum ey peri

Nakarat

Vuslatınla kâm-yâb eyle beni.

Va'd-i vaslın ile dil aldanmada
Dem-be-dem hicran tükenmez artmada
Seyl-i eşkim bir taraftan akmada
Eyzan

43) **Düyek Şarkı, Manuk**

Yok kusurum, meşrebimce gitmede
Var mı hakkım, vaslın ümit etmede.
Yeter gamzen, sînemi incitmede
Nakarat
Var mı hakkım, vaslın ümit etmede.

Gönlüm üftâde olaldan pür-mihen^[5]
Rûz-ü şeb çeşmim gamınla girye-zen
Çeşm-i insaf ile bak da söyle sen
Eyzan

44) **Düyek Şarkı, Nûman Ağa**

Gördüm seninle ülfeti
Geldi zaman vesâ'ati.
Bir ân geçirme fırsatı
Nakarat
Geldi zaman vesâ'ati.

Basma çalar zarîf-âne
Kurunca işledi cânê
Efendim etme bahâne
Eyzan

45) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Görmek müyesser mi seni
Günden güne üzdün beni
Mahveyledin cân ü teni
Nakarat
Ya rahm edip güldür beni
Gamzenle yâ öldür beni.

Cânım edip kurban sana
Cism ü teni ettim fedâ
Ey dilber-i 'âli bahâ
Eyzan

46) Süreyyâ Şarkı, Hâfız Dilâver Efendi

Güzel gördüm, gözüm gönlüm açıldı.
Semâdan nûrlar sandım saçıldı.
Gamzen artık hücûmundan kaçıldı.
Nakarat
Semâdan nûrlar sandım saçıldı.

Yine hoş etti dil ver bâde sâki
Gidip gam-ı dilden olsun zevk-i Bâkî

Eder insanı hayran hep güzeller
Güzellerdir cihanda bî-bedeller
Güzeller 'aşkına dönsün ki meyler
Eyzan

47) Sofyan Şarkı, Nûman Ağa

Dinle sözüm ey bî-bedel
Erken olmaz akşama gel
Fırsat gözler dâim engel
Nakarat
Erken olmaz akşama gel.

Sende varken üç, beş ahbâb
Hâl-i kalmaz bize meh-tâb
Doğrusu işte sağ cevâb
Eyzan

48) Sofyan Şarkı, Enderûni Hâfız Hüsnü Efendi

Sabâ taraf-ı vefâdan peyâm yok mu?
O yâr-ı bî-vefâdan selâm yok mu?
Visâl-i lûtfuna dâir kelâm yok mu?^[5]
Nakarat
O yâr-ı bî-vefâdan selâm yok mu?

Acaba 'âşık-ı âvâresine
Firâk elinde bu bî-çâresine
Eyler hicran-ı gam-hâresine
Eyzan

49) Sofyan Şarkı, 'Ârif Bey

Hasretle gönlüm yanmağa kabîl
Her derdine de oldum da kâil.

Vechin cihana vermektedir fer
Olsun yoluna bu cân ile ser.

Gönlümde pinhân 'aşkın efendim
Çeşmimde hayran ey dil-pesendim.

Geldikçe hâlin fikr-ü hayâle
Çâk oldu sînem yandı ne çâre.

50) Sofyan Şarkı, Rif'at Bey^[6]

Çâre-i 'aşkı bilir 'alemde bir fert yok imiş.
Zahm-ı cansûz-u muhabbetten eşedd derd yok imiş.
Nabz-ı ehl-i hâli dilden fark eden merd yok imiş.
Nakarat
Zahm-ı cansûz-u muhabbetten eşedd derd yok imiş.

Sahib-i 'aşk-ı sahîhi edemez keşf-i meram
Gönlü bulmaz hem müdâvât ile asla iltiyâm
Hep tabîbân ettiler bu yolda irâd-ı kelâm
Eyzan

51) Sofyan Şarkı, Rıza Bey

Kâkülünü dökersin
Gözlerini süzersin.
Nakarat
Sevdiceğim nazlıcağım

Niçin niçin beni üzersin.
Âh âh fıkır fıkır fıkırdama
Sen bana gel.

Kadeh kadeh içersin
Azarlayıp geçersin
Eyzan

52) **Curcuna Şarkı, Rif'at Bey**

Aldı dil-i âh bir âhû nigâh
Oldu o meh-pâreye dil-i cilve-gâh
Sabrımı sâ mânımı aldıldım âh
Nakarat
Bak neler ettin bana baht-ı siyâh.

Yaktı kebab etti dil-i nâr-ı gam
Hûn-u ciğer nûş ederim dem-be-dem
Yâr sunar bana şarab-ı sitem
Eyzan

53) **Curcuna Şarkı, 'Ârif Bey**

Çekmemek mümkün müdür cevr ü cefâ ağıyardan
Gonca çîn elbet çeker zahm-ı elem her hârdan
Hazz eder cânân figân-ı 'âşıkân zârdan^[5]
Nakarat
Hande-i gül girye-i bülbül gelir gül-zârdan.

Sebzedâr oldu cihan fasl-ı bahar etti hulûl
Bulmadı amma güsâyîş gonca-i kalb-i hamûl
Böyledir 'alem kimi şâd, kimisi zâr-ü melûl
Eyzan

54) **Curcuna Şarkı, Rif'at Bey**

Bağ-ı hüsnünde efendim bülbül-i nâlânınam.
Nim nigâhla eyle taltîf 'âşık-ı giryânınam.
Şem'i 'aşkında gezen pervâne-i sûzânınam.
Nakarat
Ey meh-i mihr-i cihan olsun fedâ cânım sana
Cevr-i cansûzun cihanı eyledi zindân bana.

Gelmemiş mislin cihana, görmemiş çeşm-i beşer
Âl-i ruhsârın görürse, 'âlemin halkı şaşar
Bir dakika görmesem ger lücce-i 'aşkım coşar
Eyzan

55) Curcuna Şarkı, Rif'at Bey

Oldum ey şûh sana bende
Gayrı temkin etme sende
Tahammül kalmadı bende
Nakarat
Gayrı temkin etme sende.

Olalım seninle hem dem
'Âşıkın çekmesin elem
Bezm-i âsâyiştir bu dem

56 Curcuna Şarkı

Sâki getir câm	İster mi ibrâm
Bezme bu akşam	Geldi bir âfet.
Terk ettim 'âr'ı	Görünce yâri
Hep elde vâ'r'ı	Aldı bir âfet.
Hatırda kat'a	Yok meyl-i dünya
Gönlümde ammâ	Kaldı bir âfet.
Yoktur huzurum	Bildim kusurum
Nakd-i şu'urum	Çaldı bir âfet ^[5]

ŞEVK-İ DİL FASLI

İstanbul

1) Beste-i Çenber, ‘Abdullah Ağa

Niçin pinhân edersin rûyini ey şûh-i nâzende
Efendim doğru söyle hüsnüne ‘âşık mısın sen de
Ne yapsın ‘âşık-ı bî-çâre cânım sen de insaf et.
Hayâlin sînede ‘aşkın gönülde, âteşin tende.
Âh rûyini ey şûh-i nâzende.

2) Beste-i Hafîf, ‘Abdullah Ağa^[6]

Çektiğim cevır ü cefâlar hep senin çün sevdiğim
Pây-mâl oldum yolunda bilmedin âh çektiğim
Gûşuna girmez mi âya bu azîzin zârı hiç
Var ise na hem-vâre-kârım gel bağışla etdiğim.
Âh benim şâhım rûy-i mâhım kendi efendim
Aman hep senin çün sevdiğim.

3) Ağır Semâi, Sultan Selim Han Sâlis

Aman aman yetişir bu edâların cânım
Derûna işledi tîr-i belâların cânım
Yeter yeter dahi insaf yok mudur sende
Fıgan fıgan bana nedir cefâların cânım
İnletme beni, ağlatma beni, nâr-ı hasret yaktı
Bu teni gel sevdiğim vay.

4) Yürük Semâi, Sultan Selim Han Sâlis

Nice bir yakılayım tab-ı rûhun meh-veşine
Nice bir takılayım sâye misâli peşine
Sen bilirsin hele sermaye-i hüsn elde iken
Demidir eyle kerem ‘âşık-ı hasret-keşine
Gel gel ince miyan, gel gel gel gonca-dehan
Gel âh yetişir eyle vefâ, etme bize cevır-ü cefâ
Seni beğendim, gönlümü verdim âh âh sensin efendim.^[5]

ŞARKİYÂT

1) Aksak Şarkı, Ahmet 'Avni Efendi

Oldu gönlüm şimdi şem'i hüsnün pervânesi
Rûyini kim görse olmaz hüsnünün divânesi
Dîdeme bezmin görünmez sâgar-u peymânesi
Nakarat
Âfitâbım doğ ki pür-nûr ola dil kâşânesi.

Gonca-i nev-restesin mislin bulunmaz ey peri
Bezm-i meyde sun bana destinle ey meh sâgari
Merhamet kıl kim silinsin gayri bu çeşmim teri^[5]
Eyzan

TARZ-I NEVİN FASLI

1) Beste-i Hafif, Hâşim Bey

Ömrün efzûn olsun, ey şehen-şâhı 'âli-himem
Kalmadı 'alemde senden görmeyen lûtfu kerem
İşte ez cümle kulun müstağrak ihsânınam
Edemem şükrün edâ enfâsımı hasreylesem
Cânım yevel li tere li yel le lel li yevel lele lele lele lele li
Şehen-şâhı 'âli-himem.

2) Beste-i Frengi Fer'î, Hâşim Bey

Ey şâh'ı cihan kıl beni lûtfun ile mesrûr
Etti keremin 'alemi baştan başa ma'mûr
Günden güne efzûn ede hâk şevket ü şânın
Durdukça cihan devlet ü ömrün ola mevfûr
Sensin efendim.

3) Ağır Semâi, Hâşim Bey

Reşk eder ey gonca-i zîbâ gül ü şebbû sana
Hüsn ü diğerdür rûhu âl ü siyeh kiysû sana
Vâdi-i hüsn içre sen vahşi gazali nazsın.
Düş olur bu dîde-i fettan ile âhû sana
Bir şîrîn zeban bir kaşı keman
Bir âfet-i cân mümtaz-ı cihan vay.

4) Nakış Yürük Semâi, Hâşim Bey

Şâd eyledi cân-ı dilimî şâh-ı cihânım.
Kurban edeyim râhınâ nakd ü dil ü cânım.
Kurban-ı tüem, kurban-ı tüem, kurban-ı tüem vay
Hayran-ı tüem, hayran-ı tüem, hayran-ı tüem vay
Gel gel gel 'işve-bazım, gel gel gel çâre-sâzım
Gel gel gel gel gel aman efendim.
Bend-i Sâni

İhsan-ı hümâyûnuna mümkün mü teşekkür
Tâ' dâd edemez serde hezar olsa zebânım^[5]

ŞARKİYÂT

1) Ağır Aksak Şarkı, Hâşim Bey

Ey şeh-i iklim-i devran âşikâr
Sâye-i şevkette gördük 'itibâr
Kullarında yok iken bu iktidar
Nakarat
Lûtfedip verdin nişân-ı iftihar.

Mâden-i nev-i inâyetsin şeha
Bahr-ı eltafına yoktur intiha
Gark edip ihsanına kıldım 'atâ
Eyzan

2) Aksak Şarkı, Rif'at Bey

Azm-i bağ etmek için ey 'işve-baz
Eyledim cânânıma hayli niyaz
Hasılı ettin bana bin türlü naz
Nakarat
Şâh nâzım geçti pek bî-hûde yaz.

Hep senin çün ey gül-i nâzik edâ
Bağda bülbüller eder iken nevâ
Kılmadın teşrif-i bağ ey mehlikâ
Eyzan

3) Aksak Şarkı, Basmacı-zâde 'Abdi Efendi

Pek yosma edâ gördüm efendim.
'Aşk âteşine yandım efendim.
Doğrusu seni sevdim efendim.

Nakarat

‘Aşk âteşine yandım efendim.

Dil-dâdeliğim bildim efendim.

Va‘d etmiş idin vaslın efendim.

Hâtırda mıdır şimdi efendim.

Eyzan

4) Devr-i Revan Şarkı, Hâşim Bey

Ey şeh-i devrân-ı gerdûn-âsitân

Mahz-ı sensin ‘alemin cismine cân

Şevket ü ömrüm edip hâk cavidân

Nakarat

Kıl safâ her lâhza her dem her zamân.

Vaktin etsin zevk-ü şevkiyle mürur

Görmesin kalb-i hümâyûnun küdur

Kulların istersen etmek pür sürur

Eyzan

5) Düyek Şarkı, Hâşim Bey

‘Aşkına dil efgendedir.

Gönlüm benim bil sendedir.

Can-ü gönülden bendedir.

Nakarat

Gönlüm benim bil sendedir.^[5]

6) Düyek Şarkı, ‘Osman Bey

Ey dilber-i ‘işve-nümâ

Ezan-ü dil ben müptelâ

Kıl dem-be-dem lûtf-u ‘atâ

Nakarat

Olmuş gönül mâil sana.

Dil nice bir âh eylesin
Derdini kime söylesin
Elde değildir neylesin
Eyzan

7) Düyek Şarkı, 'İsmet Ağa

Ey pâdişâh-ı kâm-rân
Sağ ol sefayâb ol hemân.
Sensin cihan cismine cân
Nakarat
Sağ ol sefayâb ol hemân.

Bu 'abd-i nâçizin Rızâ
Kılsın dû'a subh-u mesâ
'Adlin verir cânâ sefâ
Eyzan

8) Düyek Şarkı, Hâşim Bey

Şâhın-şehi şevket nişân
Feth-i zaferle her zaman.
Olsun cihanda kâm-rân
Nakarat
Feth-i zaferle her zaman.

Ey mâh-ı burc-u saltanat
Nûr-u dü çeşm-i ma'delet
Sâyende bu zevk-ü nüzhet
Eyzan

9) **Düyek Şarkı, ‘İsmet Ağa**

Görmüş değil cihan asla
Rûy-i keder senden kat‘a
Olur kulda ekser hatâ
Nakarat
Suçum afvet kerem-kârâ.

Nâr-ı hasret yaktı teni
Hazan oldu dil gülşeni
Ağlar iken güldür beni
Eyzan

10) **Düyek Şarkı, ‘İsmet Ağa**

Gördükte sen şûh-i şeni
Sandım letâfet gülşeni
Açıp ol sîmin gerdeni
Nakarat
Kendine bend ettin beni.

‘Aşkınla ey çeşm-i siyâh
Kılsam acep mi âh ü vâh
Edip bana bir nim-nigâh^[5]
Eyzan

11) **Sofyan Şarkı, Hâşim Bey**

Çeşmin ile ettin nigâh
İşte böyle cânânım âh.
Merâmın ne söyle âgâh
Nakarat
İşte böyle cânânım âh.

Fırsat bulur elbet bir an
Dilimdedir dâim cânân
Ayrı düştüm senden heman^[5]
Eyzan

HİCAZKÂR FASLI

1. TAKIM

1) Beste-i Remel, Salih Efendi

Ey şâh-ı cihân bende-i fermân-berin 'alem
Âsâyiş-i sayenle bütün hoş dil-i hürrem
Bu lûtf-u Hudâ-dâd ile sen eyle safâlar
Dil-hâhını ihsân ede bed-hâhını pür gâm
Âh mirim yalâ yel lel lel li tere li ye le le lel lel li
Yâr eyle safâlar.

2) Beste-i Devr-i Kebîr, Sa'dullah Efendi

Ey şehin-şâhı cihân ârây-ı nev tarz-ı usûl
Nev-be-nev âsâr-ı lûtfun hayret efzay-ı ukûl
Taht-ı âli baht-ı şâhi buldu zâtınla şeref
Hep bula ömr-ü firavan ile dil-hâhın husûl
Bî-menendim, çâre sazım, hayret efzay-ı ukûl.

3) Ağır Semâi, Dellâl-zâde İsmâ'il Efendi^[6]

Ey şâh-ı süvarda meydan-ı fesâhat
İlm-ü hüner-ü ma'rifet ârây-ı belâgat
Sensin o şehin-şâh-ı kerem perver-i devrân
Ettim seni ben Hazret-i Mevlâ'ya emânet
Beli beli şâhım, çâre-sâzım, beli beli beli
Dost âh sultanım ah ah ah aman
Beli şâh-ı men vay.

4) Yürük Semâi, Kaz'asker Mustafa Efendi

Ârâm edemez gönlüm, gönlüm ârâm edemez.
Bilmem sana 'âşık mı? 'Âşık mı sana bilmem.
Sorsam lebini mey mi? Mey mi lebini sorsam.
Bilmem olalı ser-mest, ser-mest olalı bilmem.

Gel gel gel cânım efendim, gel gel gel serv-i bülendim.
Bilmem sana âşık mı? ..... İlh.

2. TAKIM

1) Beste-i Darb-ı Fetih, Zekâi Efendi

Bir kerre iltifâtın ile hürrem olmadık.
Bîgâne denlü sohbetine mahrem olmadık.
Etvârımız müselleme-i erbâb-ı tab‘i iken
Yalnız ey şûh senin yanında âdem olmadık.
Yâr cânım yâr olmadık dâd ey, dâd ey, dâd ey,
Dâd ey, yâr ey, yâr ey, yâr ey, yâr ey, bî-kararım
Sabredemem ah ah dost dost yâr.

2) Beste-i Çenber, Zekâi Efendi

Bûs-u lâ‘l-i dilberi her dem ki efkâr eyledim.
Dâm-ı ‘aşka bu dil-i bimârî dūçâr eyledim.
Bezm-i meyde dilberâ şevk-i kudumunla senin
Beste-i çenberle aheng-i hicazkâr eyledim.
Ömrüm yâr yâr yâr efkâr eyledim.^[5]

3) Ağır Semâi, Zekâi Efendi

Gülşende hezâr nağme-i dem-sâz ile mahzûz
Mutrib tarâb-ü sâz-ı hoş ağaz ile mahzûz
Bî-hûde komaz kimseyi tesliyyet-i hâtır
Muhtac-ı kerem vade-i encâz ile mahzûz
Kurbân-ı tüem, hayrân-ı tüem, üftâde menem.

4) Yürük Semâi, Zekâi Efendi

Bülbül gibi pûr oldu cihân nağmelerinden
Hiç bûy-i vefâ görmedim ol verd-i terimden
Nerm eyleyemez senk-i dil-i yâr eğerçi
Haküster olur çerh-i kemîne şererimden

Gel serv-i revan, gel gonca-dehan, gel kaşı keman
Keman, keman, keman, aman gel.

3. TAKIM

1) Beste-i Zencîr, Zekâi Efendi

O nev-nihâl ki serv-i revân olur giderek
Yolunda cûy-i sirişkim revân olur giderek
Mukarin oldu yüzünde hilâl ile hûrşid
O tıfl-ı gör ki ne sahip kıran olur giderek
Serv-i nâzım, 'işve-bâzım, dil-nüvâzım, çâre-sâzım
Yâr revân olur giderek.

2) Nakış Lenkfahte, Zekâi Efendi

Hicr-i lebinde yârin bir dil ki oldu nâhoş
Cem sunsa gönlün etmez câm-ı cihânnüma hoş
Cân-ı men, cânânı men, câm-ı cihânnüma hoş
Her rûz-ü şeb gönülden cânânımın cemâli
Gitmez ise efendim benden yana hava hoş
Dir dir tene nen dir til lil lene len dir ta na dir ten
Câm-ı cihânnüma hoş.

3) Aksak Semâi Usûlünde Ağır Semâi, Nûri Bey

Benim serv-i hıramânım, benim sen nemden incindin.
Gönül tahtında sultânım, benim sen nemden incindin.
Sâ' det burcunun mâhi letâfet mülkünün şâhı
Kerem kıl söyle billâhi, benim sen nemdem incindin.
Cânım yâ le lel le yel le le leli vay gonca-dehen
Sîmîn beden (mükerre) kurbânın olam incinme sen.

4) Nakış Yürük Semâi, Nûri Bey

Mızrab-ı gam-ı 'aşk ile ey şüh-i sitem-kâr
Ettin dil-i bî-çâreyi sen hasta-i bimâr
Gel gel gel gel gel 'işve-bâzım, gel gel gel gel dil-nüvâzım

Sevdi özüm seni, gözüm budur, sözüüm vay (mükerrer)

Âh ter dilli ter dilli ter dilli tenen (mükerrer)

Na tene dir ney ettin dili .....

Miyanhane

Rahmeylemedin çünkü bana ey büt-i gaddâr

Her dem ederim nâle-ü feryâdı hicazkâr.

Terennüm ke-l-evvel

5) Aksak Semâi Usûlünde Ağır Semâi, İmam ‘Ali Efendi

Nakş-ı lâ‘li gitmez ol şûhun derûnu sînedin

Hiç çıkar mı gevherin zi kıymeti gencînedin

Nakd-i câmi evvelâ sarf et kumaş-ı vasl için

Hifz eder elbette bây‘i akçe-yi pişinedin

Yâr aman, sînedin âh ye le le le le le lelli tere le

Le le le le le li, ‘işve-bâzı men, dil-nüvâzı men, çâre-sâzı men

Gel aman aman.^[5]

6) Aksak Semâi Usûlünde Ağır Semâi, Leon Efendi

Nihân ettim seni sînemde ey meh-pâre cânımsın.

Benim râz-ı derûnum, sevdiğim gözden nihânımsın.

Gönül sende, gözüm hâk-i derinde, ey meh-i devrân

Benim cân-ü cânânım sevdiğim vird-i zebânımsın.

Âh, dil-nüvâzım, çâre- sâzım, kurbânın olam, hâlim pek yaman

Gel sen ol derdime dermân efendim vay cânım^[5]

ŞARKİYÂT

1) Aksak Semâi Şarkı, Rif‘at Bey

Lûtfet benim gel yânıma

Kâr etti hasret cânıma

Rahmetmedin efgânıma

Nakarat

Kâr etti hasret cânıma.

Ey dîdesi âşub-u cân
Kıldın benim hâlim yaman
İnsafa gel canım aman.
Eyzan

2) Aksak Semâi Şarkı, Hâşim Bey

Ey verd-i râ'nâ şûh-i melek-veş
Hüsn-ü cemâlin gayetle dil-keş
Mümkün değildir bulmak sana eş
Nakarat
Yaktı derûnum manend-i âteş.

Ey nev edâli mahbub-u 'alem
Baştan ayağa nûr-u mücessem
Takat getirmez bir lâhza âdem.
Eyzan

3) Ağır Aksak Şarkı, Sa'dullah Efendi

Gel seninle yarın ey serv-i revân
Olalım mahfice Göksu'ya revân
Dîde-i ağıyardan olupta nihân
Nakarat
Olalım mahfice Göksu'ya revân.

Gonca gülsün sen dahi ey verd-i nâz
Zevk et açılın gözün gönlün biraz
İki yıldır gitmedin bâri bu yaz
Eyzan

4) **Ağır Aksak Şarkı, Âsâriye Hâtibi İbrahim Efendi**

Yok hilâfim hem müdârâ bir yana

Eylesem azdır fedâ cânım sana.

Yâr-ı sâdıksın efendim sen bana

Nakarat

Eylesem azdır fedâ cânım sana.

Sevdiğim günden beri cânâ seni

Uğruna vakfeyledim cân-ü teni

Ettin ihyâ iltifâtınla beni.

Eyzan

5) **Ağır Aksak Şarkı, Tanburî Şâkir Bey**

Âteş-i ‘aşkın senin ey mehlîkâ

Yaktı cismim, eyledi mahv-ü hebâ

Gitti hep sabr ve tahammül bir yanâ^[5]

Nakarat

Yanmamak mümkün müdür cânâ sana

Hüsn-ü ‘alem sözüne yoktur baha.

Çâkerin ‘Âli’ye sor ey gonca leb

Sen ne âfetsin, ne âteşsin acep

‘Alemin halkı sana hep yandı hep

Eyzan

6) **Ağır Aksak Şarkı, Nikoğos Ağa**

İftihârımdır bilir Rabb-i ganî

Belki etsem fedâ cân ü teni

Dâim etsin haşre dek Mevlâ seni

Nakarat

Pâdişâhım eyledin ihyâ beni.

Bu ne devlet ey velî ni'metim
Ola makbûlün değersiz hizmetim
Yok iken bir zerrece ehliyyetim.
Eyzan

7) Ağır Aksak Şarkı, Ekmekçi Bağdasar Ağa

Ey şehin-şâh-ı ferîd-i rûzgâr
Vey mürüvvet ma'deni şâh-ı vekâr
Hâtem-i devr-i zamansın âşikâr
Nakarat
Nev-bahâr-ı şevketin gözler hezâr.

İntizâr-ı makdemin çün hayli dem
Yandı dil sûz-i firâka sûbh-u dem
Hamdülillah eyledin azm-i kerem
Eyzan

8) Ağır Aksak Şarkı, Galib Bey

Zât-ı 'aşkım kim dilerse benden olmak müstefîd
Nâmıma etsin kanaat, kendini tutsun ba'îd
Hoş gelir çeşme uzaktan şu'le-i nâr-ı şedîd
Nakarat
Ben ki 'aşkım âteşim yaklaşma tab'ım pek hadîd.

Durmayıp çıkmış da olsam girdiğim dilden eğer
Yanması geçmez o kalbin günler etmekle güzer
'Aşk zâil olsa da ondan kalır mutlak eser.
Eyzan

9) Ağır Aksak Şarkı, Şevki Bey

Öyle şâd oldum ki sâkî sunduğun bir câm ile
Geçmez ömrüm neşve-yâbım bir daha âlâm ile.
Şimdi mest-i neş'e oldum bâde-i gül-fâm ile

Nakarat

Geçmez ömrüm neşve-yâbım bir daha âlâm ile.

Minnet etmem bir daha pîr-i meyın sahbâsına

Başına çalsın bakarsam sâgar-ı mînâsına

Bende olmuşken o bezmin sâki-i râ'nâsına

Eyzan

10) Ağır Aksak Şarkı, 'Ârif Bey

Âh esîr-i derd-i hicran etti cânâ firkatın^[5]

Genc-i gamdan hiç halas etmez beni bu mihnetin

'Andelibi girye ü zâr etti âhır hasretin

Nakarat

El gül-i gül-zâr 'aşk yandı mı bilmem şefkatin

Bir nigah-ı lûfta şâyân kıl yeter bu nisbetin.

Eski demler, şol hayâl-i hâtıra geldikçe yâr

Kan döker çeşmim firak-ı derd ile leyl-ü nehâr

Def kıl benden bu sûz-i hicri ey 'âli tebâr.

Eyzan

11) Ağır Aksak Şarkı, Rif'at Bey

Sevmez oldun ey perî efkendeni

'Alem içre mahzûn ettin sen beni

Kime şekvâ edeyim ey meh seni

Nakarat

'Alem içre mahzûn ettin sen beni.

Neyledim bilmem sana eyle yalan

Doğru söyle sevdiğim kurma yalan

Ben bunu efkâr ederdim her zaman

Eyzan

12) **Ağır Aksak Şarkı, ‘Ârif Bey**

Açıl ey gonca-i sad-berg yaraşır.

Sana gül-zârda gezmek yaraşır.

Takdığın gül rûyine pek yaraşır.

Nakarat

Gül ki, gül rûyine gülmek yaraşır.

Kâkülün reşk-i fezây-ı sünbül

Teşne-i lâ‘l-i lebin neş‘esi mül

Reng-i ruhsârının âşüftesi gül

Eyzan

13) **Ağır Aksak Şarkı, Hâfız Cemil Efendi**

Sevdiğim âzâde-i hicrânınım.

Ben halâs-ı ejder-i müjgânınım.

Bûse çin-i lûtf-u bî-pâyânınım.

Nakarat

Her nefeste nâil-i ihsânınım.

Teşne-lebken lâ‘l-i tâb-efşânına

Muntazırdım her kadeh ihsânına

Eyledin dilber muvâfik şânına

Nakarat

Ey kerem pîşe senin kurbânınam.

Eyzan

14) **Aksak Şarkı, Rif‘at Bey**

Yâre te’sirin ümid etmez iken efgânınım

Kalmadı yaşı esersiz dîde-i giryânınım

Gonca-i âmâlimi açtın dil-i sûzânınım

Nakarat

Vuslatıyla kâm-yâb oldum bugün cânânınım.

Şu'le-i şem'a hased pervâneyi etsin helâk
Eylesin şeb tâ seher gayrı hezâr-ı girye-nâk
Sîne-i verd-i teri bu reşk kılsın çâk çâk^[5]
Eyzan

15) Aksak Şarkı, Tâhir Ağa

Ey gül tebessüm bilmez misin sen.
Ey büt tekellüm bilmez misin sen.
Tarz-ı terahhum bilmez misin sen.
Nakarat
Rahmin mi yok, insafın mı yok.

Tab'ın vefâya mâil mi olmaz.
Yoksa rakîban kâil mi olmaz.
Bilmem figânım vâsıl mı olmaz.
Eyzan

16) Aksak Şarkı, Rif'at Bey

Eyler rica senden bugün üftade-gân
Gül-zâre kıl nâz ile pây endâz-ı şân
Güller ile oldu müzeyyen gül-sitân
Nakarat
Nüzheth-gehi 'alemde ey gonca-dehân
Şevk-u tarab olsun karfinin her zamân.

Gül seyrine gel gülşene ey gül-'izâr
Güller küşâde hep hezârın kârı zâr
Göster hemen teşrife sen rûy-i ağıâr.
Eyzan

17) **Aksak Şarkı, Rif'at Bey**

Var hey züğürt zanpara
Cebinde yok beş para
Kendinin dengini ara
Nakarat
Düşme güzeller peşine
Elvermez senin işine.

Murdar o boyun bağı
Fesinin çıkmış yağı
Sonra yersin dayağı.
Eyzan

18) **Aksak Şarkı, Rif'at Bey**

Ki hep vakt-i zamanım kâre geçti.
Safây-ı hâtırım âvâre geçti.
Nakarat
Nasibim yâr iken ağıyâre geçti.

Şu hâlim ehl-i 'aşkı dağlamaz mı?
Sirişk-i lâle gûnum çağlamaz mı?
Gözüm yaşa bedel kan ağlamaz mı?
Eyzan

19) **Aksak Şarkı, Rif'at Bey**

Firkatinle hal-ü kârım zârlık
Cânıma kâr eyledi bu ayrılık.
Kıl mürüvvet etme cânâ gayrılık
Nakarat
Cânıma kâr eyledi bu ayrılık.

Âh-ü efganla geçer cümle günüm.
Tali'i nâ-saza dilden küskünüm.

İftirâk-ı yâr ile pek düşkünüm^[5]

Eyzan

20) Aksak Şarkı, Latîf Efendi

İltifâtın yok mu ey bî-menendim
Kâilim kul edeyim sana kendim
Gördüğümle tavr-u tarzın beğendim.

Nakarat

Müptelâlık 'ayıp değil efendim.

Söylesem hâlim acep ey gonca leb
Neyleyim ben gönlüme oldum sebeb
Âh-ü efgan eylerim her rûz-u şeb.

Eyzan

21) Aksak Şarkı, Rif'at Bey

Ey melâhat burcunun meh-pâresi
Tâli'i nâ-sazımın bir çâresi
Oldu gönlüm hüsnünün âvâresi

Nakarat

Tâli'i nâ-sazımın bir çâresi.

Kaş atıp kıldın o gün ey meh-cebîn
Bir bakıp ettin esîr-i perçemin
Gel olursa vuslatından ba'd-ezîn.

Eyzan

22) Aksak Şarkı, Kemanî Sebu

Sîne de muhtâc-ı yâre var.
Ey dil-i bî-çâre yalvar yâre var.
Vuslatında derd-i 'aşka çâre var.

Nakarat

Ey dil-i bî-çâre yalvar yâre var.

Artmada sevdâ ile dağ-ı derûn
Zahm-ı te'sir hava eyler füzûn.
Eyzan

23) Aksak Şarkı, Yusuf Bey

Sensin melce-ü penâhım
Binler yaşa pâdişâhım.
Afveyledin her günâhım
Nakarat
Binler yaşa pâdişâhım.

Dâim ol tahtında mevcûd
Hatâdan hıfz ede ma'bûd
Subh-ü mesâ budur maksûd.
Eyzan

24) Aksak Şarkı, Nûri Bey

Be hey dilber n'idersin sen.
Ben ağlarken gülersin sen.
Niçin cevri seversin sen.
Nakarat
Ben ağlarken gülersin sen.

Cefâ mu'tasın cânâ
Edersin 'âşık-ı şeydâ
Neden ey bî-vefâ âyâ.
Eyzan

25) Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Ey şehin-şâh-ı cihân-ü 'adl-ü dâd^[5]
Kalb-i nâlân oldu ihsanıyla şâd.
Şevketin olsun efendim berz-i yâd

Nakarat

Kalb-i nâlân oldu ihsanıyla şâd.

Ben duâ-hânım yeni baştan sana

Bu sa'âdet gayrı kâfidir bana

Zerre-i şükrün edâya cân fedâ.

Eyzan

26) Aksak Şarkı, Latif Efendi

İster isen biz bize ey dil-şikâr

Aynalıkavağa gitsek bu pazar.

Sen de reftâr eylesen orda ne var

Nakarat

Aynalıkavağa gitsek bu pazar.

Bir müferrih yer değildir Ihlamur

Şimdi Boğaziçi'ne gitmek de zor

Canbaza gitsek olursun bî-huzur.

Eyzan

27) Aksak Şarkı, Hâşim Bey

Gözleri âhû bir mâh-ı tal'at

Hâlim perîşân eyledi gâyet

Nâzik tabi'at mahbûb-u ülfet

Nakarat

Bulsa sezâdır şân ile şöhret.

Bir mûmiyân gonca-dehândır.

Versem yoluna cânım sezâdır.

Eyzan

28) Aksak Şarkı, 'Ârif Bey

Ne derdim tazelensin
Ne görsün gözüm yâri.
Geçme güzel yolumdan
Korkmaz mısın gönlümden.
Nakarat
Aman aman Ereğli
Sana bir şey dedik mi?
Sana bir şey dedikse
Bir tarafın yedik mi?
Aman aman kaşı keman
Hâlim yaman gönlüm alan.

Bir güzeli sever isen
Aslın sor, zâtın ara
Niçin deyû sorarsan
Yanmışım zâti nâra.

29) Aksak Şarkı, İbrahim Ağa

Ay mı doğmuş, gün mü doğmuş, 'alem rûşen
Ben bugün yârimi gördüm 'aklım perîşân
İki kaşın arasında bir elif nişân
Nakarat
Elâ gözlüm, top zülüflüm, ne oldu sana
Ne olduysa yâr bana oldu, ne oldu sana
Yâr yâr ne oldu sana^[5]
Eyzan

30) Aksak Şarkı, Tâhir Ağa

Kim görse ol lâ'1-i mülû
Olur esîr-i kâkülû
Ölsem sezâdır bülbülû
Nakarat

Açıldı bir sakız gülü
Gel gel aman aman sakız gülü.

Yok misli şûh-i ince bel
Gâyetle nâzik bî-bedel
Etvârı kendinden güzel.
Eyzan

31) Aksak Şarkı, Hâfız Efendi

O şûhun kaddi dil-cûdur.
Harâmı bir içem sudur.
Demek lazım mı şu budur.
Nakarat
Rûhi gül, zülfü şeb-bûdur.

Eşin yoktur tegafülde
Velâkin iş tahammülde
Gül-istân-ı tahayyülde
Eyzan

32) Aksak Şarkı, Hâfız Efendi

Ey nev-bahâr-ı 'izz-ü nâz
Geçmek ne mümkün serv-ü nâz
Pek goncasın açıl biraz
Nakarat
Zevk edelim kuzum bu yaz.

Gel gülüm etme edâyı
Sürelim zevk-i safâyı
Ver doldur câm-ı sahbâyı
Eyzan

33) Aksak Şarkı, Latif Efendi

Rahmetmedin asla bana
Ey bî-vefâ n'ettim sana
Bî-rahm imişsin dil-rüba
Nakarat
Yazık sana, yazık sana.

Mahfice dün ağyâr ile
Gezdin Fener'de el ele
Haydar'da ettiğin hele
Eyzan

34) Aksak Şarkı, Sebu

Pençe-i gamdan gönül bulmaz rehâ
'Aşk esîr etti beni dilber sana.
Kıl terahhum hâlîme etme cefâ
Nakarat
'Aşk esir etti beni dilber sana.

Dîdeme târ etti dehri dûh âh
Cism-i zârım firkatın kıldı tebâh
Yok mu cânım hâlîme bir kez nigâh
Eyzan

35) Aksak Şarkı, 'İsmet Ağa

Olduğum günden beri 'aşk-âşına^[5]
Her kimi sevdimse nâz etti bana.
Hep helâl olsun yine benden bana
Nakarat
Her kimi sevdimse nâz etti bana.

Her kimi sevdimse oldum bî-huzûr
Gayri dilber sevmeden geldi fütûr

Bende mi, bahtımda mı bilmem kusûr
Eyzan

36) Aksak Şarkı, ‘Ali Bey

Menendin yok gülüm bir mehlikasın.
Güzelsin, neyleyim pek bî-vefâsın.
Ne türlü vasf olunduysan sezâsın.
Nakarat
Güzelsin, neyleyim pek bî-vefâsın.

Kadd-i mevzûnun andırdım fidâne
Hırâm-u tarz-ı tavrın nazikâne
Efendim gelmemiş mislin cihâne
Eyzan

37) Aksak Şarkı, Şevki Bey

Ey bana cevri-ü felek isnâd eden
Kara bahtımdır beni berbâd eden.
Gece gündüz kârımı feryâd eden
Nakarat
Kara bahtımdır beni berbâd eden.

Dem-be-dem artar melâli gönlümün
Kalmamış âh’a mecâli gönlümün
Kimseden yok infi‘âli gönlümün,
Eyzan

38) Aksak Şarkı, Sa‘dullah Ağa

Efendim gûş-i efgân et
Beni ağlatma handân et
Kerem kıl vasla şâyân et
Nakarat
Ne emrin varsa fermân et.

Vasılınla beni güldür.
Bu zîra mevsim güldür.
Ya âzâd eyle yâ öldür.
Eyzan

39) Aksak Şarkı, Rif'at Bey

Firkatin te'sir etti cânıma
Sevdiğim başın için gel yânıma
İstemezsin girmek elbet kanıma
Nakarat
Sevdiğim başın için gel yânıma

El verir sûz-i firakın ey peri
Derd-i 'aşkın âteşe yaktı seri
Bakmadın hiç sevdiğim günden beri
Eyzan

40) Devr-i Revan Şarkı, Sa'dullah Efendi

Hırâm et gülşene gûş eyle 'ar'ardan müdârâyı
Utandır serv-i kadd-i dil-keşinle serv-i bâlâyı
Süzüp nergislerin mecliste sarhoş eyle minâyı
Nakarat
Açıl güller gibi nûş eyleyip câm-ı ferâh-zâyı.

Giribânın küşad et sînen aç mânend-i âyine
Vücudun reng-bereng 'aks eylesin ta Çin-ü Maçin'e
Mey iç mestâne 'arz et 'arızın gül-berk-i rengine
Eyzan

41) Düyek Şarkı, Şâkir Ağa

Cân ile ben ey dil-rübâ
Sevdim seni etmem riyâ
Sen de beni etme fedâ
Tâ haşre dek ey mehlîkâ.

Derd-i derûnum rû-be-rû
Artmaktadır ey fitne-cû
Lâyık mıdır şimden gerû
Ben 'âşkın etme fedâ.

Derd-i derûnum dem-be-dem
Artmaktadır ey gonca-fem
Olmaz ise senden kerem
N'etsin, ne yapsın müptelâ.

42) Düyek Şarkı, 'Ali Bey

'Âşkın sermâyesi feryâd imiş.
'Âşka âh-ü figan mu'tâd imiş.
Bilmedim 'aşkın sonu berbâd imiş.
Nakarat
Cism-i sûzânım meğer pulâd imiş.

Dîdeden oldu revan eşk-i terim
Sûzişimden âteşe döndü yerim
Pek dayandı kalb-i sevdâ perverim
Eyzan

43) Düyek Şarkı, Tâhir Ağa

Seyreleyip sîmîn-tenin
Mecburun oldum ben senin.
Şemm eyleyip nâzik benin
Nakarat
Mecburun oldum ben senin.

Etsen n'olursun bir nigâh
Zahmettir ammâ gâh gâh
Âh etmemek mümkün mü âh.
Eyzan

44) Düyek Şarkı, Tanburî Nûman Ağa

Sen gibi bir sîmîn
Görmüş değil çeşm-i felek
Sana fedâdır mâ-melek
Nakarat
Ağyâr ile yâr olma tek.

Yok mislin 'anberdir benin
Gayetle nâziktir tenin
Nem var ise olsun senin^[5]
Eyzan

45) Düyek Şarkı, Hâşim Bey

Ey melek haslet, şehin-şâh-ı vâhid
Eylesin Hâk zâtını gamdan bâ'id
Olsun ikbâlin gibi ömrün mezîd
Nakarat
Her şebîn kadr ola her rûz'un sâ'id.

Menba'ı lûtf-u 'inayetsin şeha
Yoktur ihsanına 'add-ü intiha
Ferr-ü şevketle safâ sür dâima.
Eyzan

46) Düyek Şarkı, Tanburî Mustafa Ağa

Âh, geleydi nûr-u 'aynim şimdi
Pâyine yüzler süreydim şimdi
Gelmezse yâr kan ağlarım şimdi
Nakarat
Bir kerre gördüm cemâlin şaşırdım.
Ne yaman âteşe düştüm şimdi.

'Aşkınıla dil yanmaklığa kâildir.

Zîra ki o zülf-ü yâre mâildir.

Bâb-ı vaslında kulundur sâildir.

Eyzan

47) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Lûtf-u mahzın eyledi bir kat daha ihyâ beni

Müstedâm etsin Hûda şevketle hünkârım seni.

Oldu 'alem 'asr-ı 'adlinde meserret gülşeni

Nakarat

Müstedâm etsin Hûdâ şevketle hünkârım seni.

Ey şehin-şâh-ı cihân, ey şeh-r-yâri nâm-dâr

Taht-ı devlet zât-ı şahanenle oldu bahtiyâr

Bende-gân eyler sana kullukla her dem iftihâr

Eyzan

48) Düyek Şarkı, Hasan Bey

Ben bülbül-i şûridey-i 'aşkın çemende

Nâliš dem-i gülbank-ı tarabdır dehenimde

Her dem nazarım gonca-i nâzik bedenimde

Nakarat

Âsûde dilim sâye-i serv-ü semenimde.

Ârâm gehim bağ-ı safa hârice gitmem

Bülbül negamı gûş ederim gayrı işitmem

Ben kumruy-i âvâre gibi nâleler etmem

Eyzan

49) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Eyle vaslınla efendim behre-dâr
İltifâtınla hem eyle kâm-kâr
Ben sana üftâdeyim bu âşikar
Nakarat
Sen gibi görmedim bir şive-kâr.

Herkesin 'alemde var bir dilberi
Sensin ol dilberlerin çün serveri
Dil-rübâsın, hoş edâsın ey peri^[5]
Eyzan

50) Düyek Şarkı, Âsâriye Hâtibi İbrahim Efendi

Hûri gibi ol nev-nihâl
Kendi cihânda bî-misâl
Reftarna yok kıl ü kâl
Nakarat
Gâyet güzeldir hüsn-ü hâl.

Böyle misilsiz bir melek
Görmüş değil çeşm-i felek
Kim görse vasl eyler dilek
Eyzan

51) Düyek Şarkı, Tanburî Mehmed Bey

Eyledi ihyâ vaslın dil-harâb âbâdımı
Neyle teskin eyleyim bu 'aşk-ı fevk-al-'âdemi.
Çeşm-i âhûlar ile mahveyliyorsun âdemi
Nakarat
Neyle teskin eyleyim bu 'aşk-ı fevk-al-'âdemi.

Sevdiğim günden beri oldum seni şûride hâl
Bir nigâhın verdi cânâ ez nev-ümmid-i visâl
Gel gel ağuş-u vefâya kalmasın dilde melâl
Eyzan

52) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Gördükte rûyin ey verd-i âlim
Kalmazdı dilde hüzn-ü melâlim.
Bir nigâh etsen pek bî-mecâlim
Nakarat
Kalmazdı dilde hüzn-ü melâlim.

Kıl vasla şâyân ey bî-menendim
Reftâr-ı râ' nâ âli pesendim.
Üzme beni sen böyle efendim
Eyzan

53) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Ettin ihyâ 'askeri baştan başa
Pâdişâhım devletinle bin yaşa.
Düşmanın gelsin başı taştan taşâ
Nakarat
Pâdişâhım devletinle bin yaşa.

54) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Gittim İstanbul'da gevher sûlara
Aktı gönlüm Sarıyer'de sûlara.
Bir taraftan hem bakıp dil-cûlara
Nakarat
Aktı gönlüm Sarıyer'de sulara.

Dil-rübâlarla müzeyyen ser-te-ser
Yolları mecrây-ı âb-ı zevk-ü ter
Hem verir her çeşme-sârı çeşme fer.
Eyzan

55) Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa

Ol dökülen kumral saç^[5]
Cânımı yaktı ey peri
Penbe yanak, elâ göz
Sînemi aman aman deldi kaşların
Nakarat
Misk-i 'anber nefsi
Yaktı ciğerim pâresi.

Ol kâkülün telleri
Örtmüş siyah benleri
Bülbül gibidir dilleri.
Eyzan

56) Düyek Şarkı, Kemanî Sebu

Nim nigâhla yaktın nârına
Düşürdün cihânın böyle diline
Neden idi inanmıştım sözüne
Nakarat
Efendim rahmeyle bâri kuluna.

Güzellikte sensin Yusuf menendim.
Tarz-ı etvârını gayet beğendim.
Hâlime rahmeyle zülf-ü kemendim.
Eyzan

57) Düyek Şarkı, 'Osman Bey

Getir sâkî bâdeyi mâye-i cândır.
Virandır hâne-i hâtır virândır.
Ol şereften dûr olduğum zamândır.
Nakarat
Virandır hâne-i hatır virândır.

Saplanan sîneye tîğ hicrândır.
Bulunmaz çâresi bir gam resandır.
Bu yüzden kâr-ı dil âh-ü figândır.
Eyzan

58) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Etmeyin ta'yib edersen âh-ü zâr
Sırrım oldu neyleyim ben âşikâr
Hayf kim yâr olmadı ol fitne-kâr
Nakarat
Sırrım oldu neyleyim ben âşikâr.

Sevdiğim hûri sana fâik midir?
Can-ü dilden ben gibi 'âşik mıdır?
Bunca cev-ü mihnetin lâyük mıdır?

59) Düyek Şarkı, 'İsmet Ağa

Gönlüm aldın ey meh-cemâl
Kalmadı hiç sabre mecâl
Geçmek senden gayet mahâl
Nakarat
Gel küsme ey nevres-nihâl.

Bir kerre baktım yüzüne
Mecburum âhû gözüne
Aldanıp eyler sözüne^[5]
Eyzan

60) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Geldi eyyâm-ı bahâr-ı yasemen
Seyr-i gül-zâr edelim ey gül-beden.
Tâze revnak buldu ezhâr-ü çemen
Nakarat
Seyr-i gül-zâr edelim ey gül-beden.

Güllere verdi terâvet nev-bahâr
Bülbüller eder yine feryâd-ü zâr
Oldu her yerde letâfet âşikar
Eyzan

61) Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa

Eyledin bunca zaman âh gönül
Yine uslanmadın eyvâh gönül
Sırr-ı 'aşka olup agâh gönül
Nakarat
Yine uslanmadın eyvâh gönül.

Kendime âh acıyıp, kâh sana
Eyledin derd-i te'essüfle bana
Kalmadı çekmediğin derd-ü belâ
Eyzan

62) Düyek Şarkı, Eyyûbi Şemsi Bey

'Aşkınla sen nevres-gülün
Feryâdına bak bülbülün
Ağzı sulandı sünbülün
Nakarat
Gâyet güzeldir kâkülün
Gâyet güzeldir perçemin.

Rûyine vermiş başka hâl
Olmaz buna hiç kıl ü kâl
Vasf eylemek emr-i muhâl
Eyzan

63) Düyek Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey

Nev-bahar oldu açıldı goncalar
‘Andelib-i hoş nevâ eğlenceler
Meh cemâlin tal‘atını geceler
Nakarat
Sabah olunca muntazırdır niceler.

Dem-be-dem gül-zâr-ı vaslın ey nigâr
‘Aleme revnak verirse vechi var
Yalnız bir ben değilim âşikâr
Eyzan

64) Düyek Şarkı, Çorlulu

Ey efendim, a sultanım, gözüm doldu yaşla
Yâr sîneme yâre açtı bir kalemtıraş ile
Kendim ettim, kendim buldum, döğüneyim taş ile
Nakarat
A benim mahmur efendim çok severdim ben seni
Ol kadar ‘aşkım ziyade hûn eder âhım seni.

Ey efendim, a sultanım bir işaret olmadı.^[5]
Gizli gönül hastasıyım, yâr hâtırım sormadı.
Ol kadar ‘aşkım ziyade sabra takat kalmadı.
Eyzan

65) Düyek Şarkı, Hâfız Efendi

Ey dilber-i şîrin edâ
Olsun sana cânım fedâ
Göstermedin rûy-i safâ
Nakarat
Lâyık mıdır bunca cefâ
Üftâdenim ey bî-vefâ.

Cândan gönül verdim sana
Gayrı yâri ettim fedâ
Sende vefâ eyle bana

66) Düyek Şarkı, Rif'at Bey

Hicrinle yârim pek dil-fikârım
Âhınla geçti leyl-i nev-bahârım
Gitti gönülden sabr-u kararım
Nakarat
Rahmeyle artık ey şîve-kârım.

Hayli zamandır mecbûrunum ben
Gönülden ey meh meftûnunum ben
Zencîr-i zülfün mecbûrunum ben.
Eyzan

67) Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa

'Âşıkları inandırır.
Yalan va'dine kandırır.
Bu huy seni utandırır.
Nakarat
Çok nâz 'âşık usandırır.
Aman aman ömrüm vâri
Bir kerrecik sorsam yâri.

Nim teninin düğmesin çöz.

Sîm tenin görsün bu göz.

Eskiden söylenir bu söz.

Eyzan

68) Düyek Şarkı, 'İsmet Ağa

Kuzum söyle bana şimdi

Sana akşam gelen kimdi?

O bir elbette bildikdi.

Nakarat

Sana akşam gelen kimdi?

Fenersizce gelip تنها

Sizin hâneyi bî-pervâ

Saat üçte idi hatta.

Eyzan

69) Düyek Şarkı, Nikoli

Gönül verdim ben bir güle

İsmi söylesem ele

Bin yalvarsan da nâfile

Nakarat

İsmi söylesem ele^[5]

Aman aman hâlim yaman

Kendi bilir, ben bilirim

Yârin yoluna ölürüm.

Tûtî gibi söyleşirler

O gülüşler, o revişler

'Âşıkın aklın alışlar

Eyzan

70) Düyek Şarkı, Civan Ağa

Riyâsız çeşm-i âhûyu severdim.
Dem-â-dem nâz-ü istiğna çekerdim.
Safây-ı meclis-i vaslın diler, dilerdim.
Aman der âh ile feryâd ederdim.
Nakarat
Meğer pek bî-vefâ imiş o dilber
Neler çekti elinden hasta diller.

Ne râ'nâ meclis-i işret düzerdi.
İçince bâdeyi gözler süzerdi.
Gelince şevke kâküller dökerdi.
Fakat 'uşşâkını gayet üzerdi.

71) Düyek Şarkı, Nikoğos Ağa

Görmek müyesser olmadı mâhım
Vermedi ruhsat baht-ı siyâhım.
Beyhude oldu âh ile vâhım
Nakarat
Vermedi ruhsat baht-ı siyâhım.

Mahrum sanırdım ben seni evvel
Esrarım açıp bağladım ben bel
Görmeğe vechin mani'dâr engel
Eyzan

72) Düyek Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Bir hâlet ile süzdü yine çeşmini dil-dâr
Evvel nâzarı etti beni 'aşka giriftâr
Gel bâri nigh-bânlığa ey tali'i bîdâr
Nakarat
Nâz uykusunun mestidir ol şûh-i sitem-kâr.

Hasretle gönül çekmededir âh ile vâhı
Sayd eyledi dil mürgin-i geysu-yı siyâhı
Şemşirini tâ cân evine attı nigâhı
Eyzan

73) Sengin Semâi, ‘Ali Bey

Ol kaşı keman cevr-ü cefâ yâynı kurdu.
Tîr-i nigehe mürğ-i dil-i zârımı vurdu.
Peykân-ı gamı geçti ciğer-gâhıma durdu.
Nakarat
‘Âşıklığımı nâlelerim halka duyurdu.
Sultân-ı kader neyleyim böyle durdu.

Mehcûr olalı ol gül-i nadide edâdan
Kurtulmadı bî-çâre gönül hâr-ı cefâdan
Feryâdımın ‘aksi gelir semt-i semâdan^[5]
Eyzan

74) Sengin Semâi, Hâfız Cemil Efendi

Lâyık mı sana bu dil-i sevdâ-zede yansın
Bu âteş-i hicrana nasıl sîne dayansın.
Göster a gönül yandığımı yâre inansın
Nakarat
Bu âteş-i hicrana nasıl sîne dayansın.

Düştüm aman ol âteş-i sevdâya ne çâre
Bağlandı gönül âh ederek zülf-i nigâre
Çâre bulunur belki deyû yandı bu nâre.
Eyzan

75) Devr-i Hindî Şarkı, Nikoğos Ağa

Söylesem doğrusunu şimden gerû
'Âşık isen gezme yahu serseri
Vaktini etmez hebâ 'aşkın eri
Nakarat
Çamlıca seyrinde görmezsün beni
Beklerim Bağlarbaşı'nda ben seni.

İşte geldi mevsim-i evvel bahâr
Başladı 'arz-ı cemâle yine yâr
'Âşık olan yârsız eder mi karar
Eyzan

76) Devr-i Hindî Şarkı, Tâhir Ağa

Ey verd-i rûy-i âl sana
Varım vereyim âl sana
Şâyeste penbe şâl sana
Nakarat
Gayet yaraşmış âl sana.

Ettin dile çok reng-i âl
Ben saklasam ey nev-nihâl
Eyler isen benden sûal
Eyzan

77) Devr-i Hindî Şarkı, Hacı Fâik Bey

Var uzak ol çeşm-i giryânımdan ey çerh-i deni
'Âkıbet kıldın cüdâ bir şûh-i nâzımdan beni.
Estirip bâd-ı fenâyı, soldurup ol gül-teni
Nakarat
'Âkıbet kıldın cüdâ bir şûh-i nâzımdan beni.

78) Devr-i Hindî Şarkı, Nûri Bey

Güllerle doldu her kenar
Zevk eyle gel, geldi bahâr.
Bülbüller eyler âh-ü zâr
Nakarat
Zevk eyle gel, geldi bahâr.

Geldi dem-i iyş-ü tarâb
Zevkin için ey gonca leb
Ahabab ile her rûz-ü şeb
Eyzan

79) Devr-i Hindî Şarkı, Çorlulu

Bir gün seni görmez isem olur bana dünyâ dar
Hasretinle bülbül gibi etmekteyim âh ile zâr^[5]
Âh efendim sûz-i 'aşkın oldu bu gönlümde nâr
Nakarat
İşitse zârımı bülbül, gül solar, bülbül ağlar.

Hasretinle gece gündüz senin ey kaşı keman
Yanmada dil-i sûzânım, rahmeyle gel nev-civan
Âteş-i 'aşkınla yandım oldu hâlim pek yaman

80) Devr-i Hindî Şarkı, Latîf Efendi

Sanma bî-hûde figânlar ederim.
Şimdi bir dilber-i Rum-u severim.
Gam-ı 'aşkıyla zahmet çekerim.
Nakarat
Şimdi bir dilber-i Rum-u severim.

İstemem başkasını cânânım
Yâr-ü yâver bana sensiz cânım
Ergunun olsa n'ola efgânım
Eyzan

81) Devr-i Hindî Şarkı, Şevki Bey

Gönlümü dûçar eden bu hâle hep
Kâre gözlüm, kâre bahtımdır sebep.
Ettiğim âh-ı figânı rûz-ü şeb
Nakarat
Kâre gözlüm, kâre bahtımdır sebep.

Âteş-i 'aşkınla nâlân olduğum
Sîne-i çâk, dîde giryân olduğum
Eyzan

82) Devr-i Hindî Şarkı, Asdik Ağa

Olmasın sende gönül 'aşktan şikâyet niyeti
'Aşktır takdire ba'is bil nişât-ı vahdeti
'Aşka mebnidir hayâtın her safâ-yı lezzeti
Olmasaydı 'aşk eğer olmazdı cânın kıymeti
Nakarat
Böyle der vâkıf olan 'aşkın nedir mâhiyeti
'Aşktır ancak eyleyen tezyin zât-ı fitreti.

Gerçi çoğun ettiği 'aşktan şikâyettir gönül
Bilmiş ol ki bu şikâyet sırf kabâhattir gönül
Belki küfran raddesinde bir cinâyettir gönül
Gayeti noksan idrakin nedâmettir gönül.
Eyzan

83) Devr-i Hindî Şarkı, Hacı Fâik Bey

Sâkiyâ sun bâde-i lâ'lin bana
'Âşıkım 'âşık ezelden ben sana.
Sanma cevrin ettirir şekvâ bana
Nakarat
'Âşıkım 'âşık ezelden ben sana.

Lûtf-u kahrın bellemiş bir bendenim.
Rah-ı 'aşkında tarab-ı efkendenim.
Bağrı yanmış ney gibi nâlendeyim.
Eyzan

84) Devr-i Hindî Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Nerdesin ey tatlı sözlü sevdiğim^[5]
Sarı saçlı, mâi gözlü sevdiğim.
'Âşıkına doğru sözlü sevdiğim
Nakarat
Sarı saçlı, mâi gözlü sevdiğim.

Bahçeli bir yer müheyyâdır sana
'Âşıkân teşrifini eyler reca
Nûş-u meyle eyleriz zevk-u safâ
Eyzan

85) Süreyyâ Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Dil harîm-i vaslını arzu eder.
İltifât et sevdiğim gayrı yeter.
Tal'i nâ-sâz ise 'aksi gider.
Nakarat
İltifât et sevdiğim gayrı yeter.

86) Sofyan Şarkı, Tâhir Ağa

Gönlümü bir tıfl-ı dil-bâz
Eyledi kendine hem-râz
Misli yok bir şûh-i mümtâz
Nakarat
Hüsn-ü ser-tâbe kadem nâz
Aman aman kaşlar keman
Hüsn-ü ser-tabe kadem naz.

Cilveli çeşm-i siyâhı
Cânâ işler her nigâhı
Kimsenin yok iştibâhı.
Eyzan

87) Sofyan Şarkı, Rif'at Bey

Ol goncanın etrafını almış yine ağyâr
Şâh-ı güle gûyâ ki sarılmış nice bin hâr
Ben başlayayım gayrı figan etmeğe her bâr
Nakarat
Feryâdıma hayrette kalır bülbül gül-zâr.

Ellerle görüp yâri gönül adlara yandı.
Hicran o ki, cân evine geçti dayandı.
Âh seherim halk-ı cihan duydu uyandı.
Eyzan

88) Sofyan Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Çal kemeçe nâz ile dilber bana
Dön yüzün Allah için benden yana.
Kim ne der şimden gerû ey meh sana
Nakarat
Dön yüzün Allah için benden yana.

Rast gelip bir gün nevây-ı âhıma
Tutuşursun âteş-i güm-râhıma
Sûznâkim ilişti cân-gâhıma.
Eyzan

89) Sofyan Şarkı, Rif'at Bey

Olmak sana her yâr ile
Lâyık değil gül hâr ile
Gördüm seni ağyâr ile^[5]
Nakarat
Şâm-ü seher gül-zâr ile
Ağlar gözüm efkâr ile.

Hem dem olup gezdiklerin
Bâde için süzdüklerin
Hâtırlayıp ettiklerin.
Eyzan

90) Sofyan Şarkı, Nûri Bey

Mâlik-i hüsn-ü bahâsın
Mâil-i nâz-ü edâsın
Medh-ü tavsife sezâsın
Nakarat
Bî-müdârâ dil-rübâsın.

Pek ısındı sana cânım
Kaynadı gayetle kanım
Böyle bil ey mûmiyânım
Eyzan

91) Sofyan Şarkı, Nikoğos Ağa

Geldi safâ cân ü dile

Kim kapılmaz âşnâ dile

Gönlümü aldın el ile

Nakarat

Kim kapılmaz âşnâ dile.

Gayet küçük nev-restedir.

'Alem ona dil-bestedir.

Etvârı pek âlüftedir.

Eyzan

92) Sofyan Şarkı, Çorlulu

Aldı beni aldı beni iki kaşın arası

Yaktı beni kul eyledi gözlerinin karası

İçimizde tabib yok mu, nedir bunun çâresi

Nakarat

Sevdim ne çâre, ne söylesem o yâre eller 'ârifdir.

İsterim yâre varayım hasmım galiptir.

Ne bakarsın kömür gözlüm sen de bana yâr mısın?

Bir görüşte 'aklım aldın 'akıl başta kor musun?

Rahm-ü şefkat etmeyip sen bana kıyar mısın?

Eyzan

93) Sofyan Şarkı, Çorlulu

Ben sana gönlümü vereli bak ne hâl oldum.

Açılmış gonca gül iken sararıp soldum.

Göz görerek gönül verdim 'aşkına yandım.

Nakarat

Ey efendim bu hâlimi kime söyleyim.

Dünyâ bana haram oldu sensiz neyleyim.

Cürmüm nedir gülmüyorum, güldürmez felek
Bir 'aşka düştüm efendim tahammül gerek
Kalmadı sabra kararım Mevlâ'dan dilek^[5]
Eyzan

94) Sofyan Şarkı, Manuk

Bağa girdim karnışa
Su ne yapsın yanmışa
Mevlâm sabırlar versin
Yârinden ayrılmışa.

Kalenin burcu muyum?
Dil bilmez gürcü müyüm?
Beni gurbete yollar
Ben gurbet harcı mıyım?

95) Sofyan Şarkı, Rif'at Bey

Dil mâil oldu zülfüne
Takıldı gitti zülfüne.
Dayansın artık hicrine
Nakarat
Takıldı gitti zülfüne.

Alınca câmı sen ele
Bakılmaz ömrüm hiç güle
Agyârı gördüm ben hele
Eyzan

96) Sofyan Şarkı, Rif'at Bey

Bu şeb recây-ı dil ol dil-rübâya söylendi.

O şûha hâle münasib hikâye söylendi.

Nigeh-i 'işvesi etti ifâde gamzesine

Nakarat

O nûktelerle o şirin edâya söylendi.

Ferâgat etti âh'dan görünce ol yâri

Hezâr kere dil bî-nevâya söylendi.

Tutuştı yandı çıkardı sipihre feryâdı

Meğer ki söz edelim gûş nâye söylendi.

97) Yürük Semâi, Hacı 'Ârif Bey.

Söyle derûnundaki zârın gönül

Belki acır hâline yârin gönül.

Eyle fedâ yoluna varın gönül

Nakarat

Belki acır hâline yârin gönül.

Saklama hiç doğrusunu söyle de

Baht ile uyutur eşini piyâle de

Cân ü yürekten de bir âh eyle de

Eyzan

98) Yürük Semâi

Gönül bend oldu bir 'ismet sıfâta

Sezâ-var olduğum gün iltifâta

Yeni cân geldi cism-i bî-hayâta

Nakarat

Sezâ-var olduğum gün iltifata

Aman gel cânım, gel sevdiğim, sen bana gel.

Sakın kimse duymasın efendim, akşama gel.

O mihr-i nâze ol yar sadıka
Nasil şükür etmeyim her bir dakika
Vefâ-perverlik etti fi-l-hakika^[5]
Eyzan

99) Yürük Semâi, Hacı ‘Ârif Bey

Eyyâm-ı bahâr oldu güzel, müjdeler olsun.
Gülşende açan gonca gülün bülbülü olsun.
Zevk eyleyelim taraf-ı çemen zevk ile dolsun.
Nakarat
Gülşende açan gonca gülün bülbülü olsun.

‘Uşşâk-ı cefâ pîşelerin hâline eyvâh
Mahzûn dilim etmektedir âh-ı seher-gâh
Teşrihi ile eylese ihyâ beni ol mâh
Eyzan

100) Yürük Semâi, Kemeñçeci Nikoli

Mecbûr oldum kuzum sana
Cevr-ü cefâ etme bana
Cânım fedâ olsun sana
Nakarat
Bir iltifât eyle bana.

Tig-i cevrin kâr eyledi.
Dâim dil-i zâr eyledi.
Hem sînemi nâr eyledi.
Eyzan

101. **Curcuna Şarkı, Rif'at Bey**

Güller açılıp, lâleye düştü yine şebnem
Gül-zârı kudumiyle bahar eyledi hurrem
Ağyârı sakın etmeyelim meclise mahrem
Nakarat
Zevk eyleyelim, hem güzelim şimdi dem-â-dem.

Kalsın mı kırışte kulağı sîne kemânın
Dursun dili bağıly ney ile beste meyânın
Fevt etmeyelim zevkini bir böyle zamann
Eyzan

102. **Curcuna Şarkı, Rif'at Bey**

Çeşm-i âhû bir güzel
Sîm tensin ince bel
Raks edince bî-bedel
Nakarat
Pek güzelsin, pek güzel.

Neyleyim ey nev-civan
Mecbûr idim çok zaman
Oldu hâlim pek yaman
Eyzan

103. **Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

Güldü, açıldı yine gül yüzlü yâr
Gülşen-i hüsnünde göründü bahâr
Ben de gönül bağıny 'arz eyleyim
Tâ ola âsâr-ı çemen âşikâr.

Nakarat
Su yerine cûş eden eşk-i terimdir benim.
Bülbülü hâmuş eden nâlelerimdir benim.

Bağ-ı dilin dağ-ı sîtemdir gülü
Bezm-i meyin hûn-u ciğerdir mülü
Ben o nevâ-kâr-ı bahâr-ı gamın
Nâlelerin epkem eder bülbülü^[5]

Bağa letâfet veren goncelerimdir benim.
Bülbüle hayret veren nânelerimdir benim.

104. **Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

Dâima feryâd-ü efgândır gönül
Çile-i 'aşkınla hicrândır gönül.
Âh eder dü çeşmim 'ummandır gönül
Nakarat
Çile-i 'aşkınla hicrândır gönül.

Ağlayıp tâ subha dek feryâd eder
Yok mudur kalb-i hazinim şâd eder
Kalmadı 'âlemde hiç insaf eder
Eyzan

105. **Curcuna Şarkı, Rif'at Bey**

Hüsn-ü vechin âfitâb-ı şûle-dâr
'Âşık-ı mecbûrunum ey dil-fikâr
Boş yere dil etmesin feryâd-ü zâr
Nakarat
'Âşık- mecbûrunum ey dil-fikâr.

Mülk-i 'aşkında gezerdim serseri
Eylesem cânım fedâ vardır yeri
Görmedim mihr-ü vefâ hiç ey peri
Eyzan

106. Curcuna Şarkı, Latîf Efendi

Yoktur zaman gel.

Cânım heman gel.

Hâlim yaman gel.

Nakarat

Cânım aman gel.

Güller küşâde

Bülbül nevâda

'Alem safâda

Eyzan

Güller dökülsün

Pâ-mâlin olsun

Peymâne dolsun

Eyzan

107. Curcuna Şarkı, Rif'at Bey

Bir meh-i tâb'ın yüzü

Hem dahi âhû gözü

Tûti misâli sözü

Nakarat

Yaktı ciğer-gâhımı.

Sen gibi bir gül-beden

Görmedim ey şûh ten

Mest olur elbet gören

Eyzan

Hâtırın ey meh cemâl

Etse bu kemter suâl

Eyleme hiç kıl ü kâl

108. Curcuna Şarkı, Hacı Fâik Bey

Muhabbet 'âşika gerçi belâdır.^[5]

Teşekki eylemek ammâ hatâdır.

Unulmaz derde gönlüm müptelâdır.

Nakarat

Teşekki eylemek ammâ hatâdır.

Ciğer pür-hûn dem-â-dem dîde giryân

Dil-i zârım neden böyle perîşân

Felek kılmış beni her cevre şâyân

Eyzan

109. Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Seyr-i bahara açıldı dağlar

Dağlar, fidanlar, hep gonca bağlar

Göz yaşım ammâ sel gibi çağlar

Nakarat

Güldü, açıldı, şenlendi dağlar

Güller safâda, bülbüller ağlar.

110. Curcuna Şarkı, Hâfız Hüsni Efendi

Meclis-i 'uşşâka cânâ ruh-fezâdır gözlerin

Hâlet-i bî-çare-gâna âşinâdır gözlerin

Kâmiyâb-ı vuslata bahş-i sefâdır gözlerin

Nakarat

Gül gibi lâ'l-i lebin gayet elâdır gözlerin.

Bezm-i rindânı donatsın zînet-i câm-ı 'arak

Nûş-i meyle def'i gam eyle efendim zevke bak

Neş'e-i âvâz-ı heyle inlesin buna revak

Eyzan

111. Curcuna Şarkı, ‘Osman Bey

Gül yüzünü seyredip cân ile sevdim seni
Kim ki görüp sevmeye sen gül-i nâzik teni
Cevre sezâ var edip hasılı bu bendeni

Nakarat

Kim ki görüp sevmeye sen gül-i nâzik teni
N’oldu sebep firkate rûyine yaktın beni.

Sabri güç, ârâmı güç derde uğrattın beni^[5]

KÜRDİLİ HİCAZKÂR FASLI

1. TAKIM

1. Beste-i Çenber, Asdik Ağa

Meyle şâyân ey gönül bir verd-i âlim var sana
Bülbül olmaks merâmın gül-nihâlim var sana
Mûmiyân nâzına şâyeste aguşum gibi
Bir yeni çıkma güzel lâhûri şâlim var sana
Ömrüm cânım aman âh verd-i âlim var sana.

2. Beste-i Muhammes, Asdik Ağa

Müjde ey dil müjde kim bir nev-civan buldum sana
Cân fedâ kılmağa bir rûh-ı revân buldum sana
Bülbül-i nâlende-i gül-zâr 'aşkım der idin.
İşte bir gül çehre ü gonca-dehen buldum sana
Vay beli yârim, beli mirim, âh cenânım, mihribânım
Yâr yâr yâr ah beli şâhı men.

3. Nakış Ağır Semâi, Asdik Ağa

Görüp büstânların bildim kemâlin gül-bedenlikte
Turunç ammâ ki bilmem nice bitmiş yâsemenlikte
Cânım yel le le le le le le le le le li
Mirim tere lele gel efendim gel gel ömrüm gel gel
Aman aman ey cânım
Hayâl ettim ki divân içre bir bir ceste mısra'dır.
Gezerken ol kadd-i bâlâya baktım nârinlikte.
Terennüm ke-l-evvel

4. Nakış Yürük Semâi, Asdik Ağa

Getir ey sâki-i gül-çehre biraz nûş edelim
Gam-ı dîrîne-i eyyâmı ferâmûş edelim.
Gel gel serv-i revan gel gel ey gonca-dehan

Nâzlı cânânım cân sana kurban âh
Kâş-ı kemanım ey meh-i devran âh âşıkın
Her dem hüsnüne hayran gel gel gel gel nâlân
Olalım gel âh
Nâleye başlayalım şevk-i gül-i rûyin ile
Şöyle kim bülbül-i nâlendeyi hamûş edelim.
Terennüm ke-l-evvel

2. TAKIM

1. Beste-i Zencîr, Kanunî Hacı 'Ârif Bey

Ne kadar yâreledi gamzelerin bak bedenim
Rîze rîze dökülüp mahvoluyor cism-ü benim
Sineni aç ki yatıp kendime mesken edeyim
Yakıştır çeşmine zîra odur eski emelim
Serv-i nâzım, şîve-kârım, yakma cânım aman
Gamzelerin bak bedenim.

2. Aksak Semâi, Ahmet 'Avni Efendi

Aman ey sâki-i gül-çehre derdim var bana mey sun.
Kesilsin gayrı dilde çağlayan seyl-i cefâ mey sun.^[3]
Usandım fikr-i ferdâdan ki etti gönlümü bîmar
Bu bîmari-i hicr ü firkate olsun devam mey sun.
Cânım yele lel le le lâ mirim yele lâ yevel leli
Of of of dadey yâr ey yâr ey senin 'aşkınla
Çâkım ben aman ey yâr bana mey sun.

ŞARKİYÂT

1. Ağır Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Geçti zahm-ı tîr-i hicrin tâ dil-i nâşâdîma
Merhamet ey gamze-i câdû yetiş imdâdîma
Öyle bî-hûş eyledin âzâr ile kim tab'ımı

Gelmez oldu bir dahi lûtf-u kelâmın yâdına.

Nakarat

Meclis-i ehl-i suhande yek kalemdir bu gazel

Es'ada söz var mı hüsn-ü tab-ı isti'dâdına.

Bi-mehâbâ eylerim ben geşt-i sahrây-ı hümûm

Rahmet olsun mülk-ı 'aşkı vakfeden üstâdına

Ol çerağ-ı lâleyi verdim bu gül-zâr içre kim

Âşiyândır sine mürğ-i bâğıma derzâdına.

Eyzan

2. Aksak Şarkı, Şevki Bey

Safvet-i 'aşkı bilip ey gültenim.

Gönlümü lûtfunla şâd ettin benim.

Ömrüm oldukça senin efkendenim.

Nakarat

Gönlümü lûtfunla şâd ettin benim.

Eyzan

3. Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Dilerim zülfüne ber-dâr olayım.

Melek tenden çıkayım yâr olayım.

Tâ-be-key bezmine ağyâr olayım.

Nakarat

Melek tenden çıkayım yâr olayım.

Çekemez oldu gönül bu sitemi

Çekilir çile midir yâr elemi

Bana hoş gelmedi dehrin bu demi

Eyzan

4. Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Güzelim hiç aramaz mı dil-i âvâre seni
Ne kadar de seviyor bilsen o bî-çâre seni.
Beri gel göstereyim dîde-i hûn-pâresini
Nakarat
Ne kadar da seviyor bilsen o bî-çâre seni.

Beni bilmez mi sanırsın seni mekkâre seni
Ölürüm terk edemem sevdiğim ağyâre seni
Eyzan

5. Aksak Şarkı, Hristaki

Gidelim Göksu'ya bir âlem-i âb eyleyelim.
Ol kadeh-kâr güzeli yâr olarak peyleyelim.
Bize bu tali'imiz olmadı yâr neyleyelim.
Nakarat
Ol kadeh-kâr güzeli yâr olarak peyleyelim^[5]

Yanarak âteş-i 'aşk içre semendercesine
Çakarak semt-i Kalender' de kalendercesine
Ederek zevk-i safâ hâl-i Sekendercesine
Eyzan

6. Aksak Şarkı, Şevki Bey

Tâ-be-key hicr ile giryân olayım.
Bana yâr ol sana kurbân olayım.
Derd-i 'aşkınla perişân olayım.
Nakarat
Bana yâr ol sana kurbân olayım.

Omzuna zülf-i perişânını at.
Kâşımı başın için hışm ile çat.
Azıcık gel güzelim yanıma yat.
Eyzan

7. Aksak Şarkı, Ahmet Rasim Bey

Cüdâ düşse sevdiğinden bir âdem.

Perişândır onun 'aklı dem-â-dem.

Nakarat

Perişândır onun 'aklı dem-â-dem.

8. Aksak Şarkı, Hacı 'Ârif Bey

Sırma saçlı yâre kim haber versin.

Bağlı kaldı gönül zülf-i teline

Peyâm-ı hicranı sabâ getirsin.

Uğradıkça yolu cânân eline

Ne hoştu bir zaman bu semtin bağı

Çemeni olmuştu yârin durağı

Kenar-ı eşkime kurup otağı

Bakardı sevdiğim belâ seline.

9. Aksak Şarkı, Hakkı Bey

Niye mahzun duruyorsun öyle

Aman Allah'ı seversen söyle

Beni kırma bunu yapma böyle

Nakarat

Aman Allah'ı seversen söyle

Niye mahzun duruyorsun öyle.

Seni sevdimse hâtâ mı ettim.

Yoksa bir şey mi dedim incittim.

Yüreğim kalmadı gayrı bittim.

Eyzan

10. **Aksak Şarkı, ‘Ârif Bey**

Muntazır teşrifine hazır kayık
İnce yaşmakla bu cum‘a seyre çık.
Penbe mantinden ferâcen pek de şık.
Nakart
İnce yaşmakla bu cum‘a seyre çık.

11. **Düyek Şarkı, Civan Ağa**

El erdirmek visâl-i yâre pek güç.
Şu mahzun gönlüme bir çâre pek güç.
Tahammül hande-i ağıyâre pek güç^[5]
Nakarat
Şu mahzun gönlüme bir çâre pek güç.

Hayâl-i yâr ile hiç uyku görmez.
Akar gözyaşlarım bir lâhza durmaz.
Benim hâlîmi bilmez kimse sormaz.
Eyzan

12. **Düyek Şarkı, Civan Ağa**

Her kimde vardır ‘aşk iptilâsı
Eksilmez artar derd-ü belâsı
Kânun-u ‘aşkın bu muktezâsı
Nakarat
Gamla kurulmuş sevdâ binâsı.

Hâli değildir dil-i ehil gamdan
Zahm-ı ciğerden sehm-i sitemden
Kurtulmaz ‘âşık bir dem elemden
Eyzan

13. **Sofyan Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey**

Sana hiç nâle eser etmez mi?

Nâzenin kalbini incitmez mi?

‘Âşıkâ cev-r-ü sitem bitmez mi?

Nakarat

Açtığın zahm-ı derûn yetmez mi?

Va‘d-i vaslın yine te‘kid etme

Beni âşüfte-i ümmid etme

Köhne dağ-ı deli tecdîd etme.

Eyzan

14. **Sofyan Şarkı, Şevki Bey^[6]**

Harab oldu yerim, yurdum, otağım.

Gözüm yaşı ile söndü ocağım.

Karardı bahtıma döndü çerağım.

Gülüm soldu, yıkıldı nahl-i bağım.

Nakarat

Felek bu gülşenin gayrı sefâsı

Senin olsun bana yok iktizâsı.

Siyah hâke girince ol gül-endam

Günüm gece, sabah oldu akşam

Helâk eyler beni bu derd-i vâlâm

Tek ü تنها ne mümkün gayrı ârâm

Eyzan

15. **Katikofti Şarkı, Şevki Bey**

Mahmur nigehi ‘âşıkâ bin lûtfâ bedeldir.

Vallahi güzel gözleri billâhi güzeldir.

Bir kere nigâh etmesi aksây-ı emeldir.

Nakarat

Vallâhi güzel gözleri billahi güzeldir.

Yok hüsnüne söz tavrı dil-ârâsı pekâlâ
Olmaz mı gören böyle yeri manzar-ı şeydâ
Etti nıgeh-i mesti benim aklım yağma
Eyzan

16. **Curcuna Şarkı, Civan Ağa**

Vay ne müşkilmiş güzel sevmek meğer
Yâr elinden gör neler çektim neler.
Sevmeyim bir dahi olsun tövbeler^[5]
Nakarat
Yâr elinden ben neler çektim neler.

Bister hicranda kaldım bir zaman
Bir zaman bülbül gibi ettim figan
Âh üvah oldu bana verd-i zibbân
Eyzan

17. **Curcuna Şarkı, Asdik Ağa**

Hançer-i ebrûsu saplandı dile
Gamze-i fettânı verdi velvele
Bilmiyor ahvâlimi ölsem bile
Nakarat
Söyle artık gönlümü alsın ele.

Dün gece mahfice buldum şûh seni
Sıkıştırdım incittim o gül teni
Çok yalvardım mesrûr etmeden beni
Nakarat
Elbet bir gün tenhâda geçer ele.

18. **Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

'Aşkın eser-i sûzişine cân acımaz mı?

Cânım acıyınca bana cânan acımaz mı?

Âzârına olmaz mı peşîman acımaz mı?

Nakarat

Cânım acıyınca bana cânan acımaz mı?

Âzâde-i 'aşk olmuş iken hayli zamandır

Âsâr-ı muhabbet yine gönlümde nihandır

'Aşkın eserinden acıyan var ise candır.

Eyzan

19. **Curcuna Şarkı, Asdik Ağa**

Çeşm-i mestin hasretiyle cism-ü cânı dağlarım.

Kâre gözlüm kareler giydin senin çün ağlarım.

'Âşık çeşmânın oldum lûtfuna el bağlarım.

Nakarat

Tâ-be-hengâm-ı seher cûlar misali çağlarım.

Hâlimi arz etmiş idim vaktiyle cânânıma

Gûş edip feryâd-ü zârım girme cânâ kanıma

'Âşık-ı nâlerdenim âteş bırakma cânıma

Eyzan

20. **Curcuna Şarkı, Hacı 'Ârif Bey**

Hazan erdi gül-istân-ı bahâra

Çekildi 'andelîb-ân bir kenâra

Dilim oldu figandan pâre pâre

Nakarat

Nedir bu derd-i bî- dermâne çâre.

Safâ bezm-i dağıldı gitti sâki

Gamı kaldı dil-i zârımda bâki

18. **Curcuna Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey**

‘Aşkın eser-i sûzişine cân acımaz mı?

Cânım acıyınca bana cânan acımaz mı?

Âzârına olmaz mı peşîman acımaz mı?

Nakarat

Cânım acıyınca bana cânan acımaz mı?

Âzâde-i ‘aşk olmuş iken hayli zamandır

Âsâr-ı muhabbet yine gönlümde nihandır

‘Aşkın eserinden acıyan var ise candır.

Eyzan

19. **Curcuna Şarkı, Asdik Ağa**

Çeşm-i mestin hasretiyle cism-ü cânı dağlarım.

Kâre gözlüm kareler giydin senin çün ağlarım.

‘Âşık çeşmânın oldum lûtfuna el bağlarım.

Nakarat

Tâ-be-hengâm-ı seher cûlar misali çağlarım.

Hâlimi arz etmiş idim vaktiyle cânânıma

Gûş edip feryâd-ü zârım girme cânâ kanıma

‘Âşık-ı nâlerdenim âteş bırakma cânıma

Eyzan

20. **Curcuna Şarkı, Hacı ‘Ârif Bey**

Hazan erdi gül-istân-ı bahâra

Çekildi ‘andelîb-ân bir kenâra

Dilim oldu figandan pâre pâre

Nakarat

Nedir bu derd-i bî- dermâne çâre.

Safâ bezm-i dağıldı gitti sâki

Gamı kaldı dil-i zârımda bâki

Yer etti cânâ cânânın firâkı

Eyzan

21. Sofyan Şarkı, Hristaki

Karşiyaka'da İzmir'in gülü

Seyran ediyor elinde mülü^[5]

Beri yakada gönül bülbülü

Nakarat

Ne garip garip öter yuvada.

Bakın şu kızın güler yüzüne

Sabah güneşi girmiş özüne

Sitem hançeri takmış gözüne

Eyzan

22. Curcuna Şarkı

Düğünüm olmak için verdim netice

Geline bir sözüm var güveyi girdiğim gece.

Gülelim, eğlenelim, ol şeb gizlice

Nakarat

Geline bir sözüm var güveyi girdiğim gece^[5]

5.SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Yapılan araştırmaya göre; Hânende Mecmûası'nda toplam 95 makamda bestelenmiş fasıl yer almaktadır. Mecmûada yer alan güfte sayısı 2784 olarak tespit edilmiştir. Diğer yazılı kaynaklarda bu sayı (2706) eksik verilmiştir.

Mecmûanın baş tarafında yer alan 38 sahifelik fihrist bölümü ile güfte bölümünde farklılıklar vardır.

Mecmûada, toplam 218 bestekârın eseri yer almakta olup, fihristi sunulmuştur.

84/217 sahifeleri arasındaki makam fasıllarının güfte çevirileri yapılmıştır. Nihâvend faslında 91, Nev-eser'de 14, Sûznâk'da 98, Pesendîde'de 18, Büzürg'de 12, Zavîl'de 12, Mahur'da 75, Şevk-î Dil'de 5, Tarz-ı Nevîn'de 15, Hicazkâr'da 125, Kürdilihicazkâr faslında ise 28 eser olmak üzere toplam 493 eserin güfteleri Osmanlıcadan Türkçeye çevrilmiştir.

Mecmûanın nazari bölümünün çevirisinde bazı harfler bugünkü Türkçeye göre değiştirilerek yazılmıştır.

Güfteler ile ilgili bölümde, eserler başka bir güfte mecmûası ile karşılaştırılmış, farklılıkları işaret olunmuştur. Bazı güfteler bilinen usûlleri ile değil, farklı usûllerle yazılmıştır:

Tahir Ağa'nın "Gönlümü bir tıfl-ı dilbaz" mısraıyla başlayan Hicazkâr şarkısı, Sofyan usûlü ile yazılmıştır. Bu eser, günümüzde Türk Aksağı usûlü ile icra edilmektedir.

Hacı Ârif Bey'in "Sana hiç nâle eser etmez mi" mısraıyla başlayan Kürdili hicazkâr şarkısı, Sofyan usûlü ile yazılmıştır. Günümüzde ise, Aksak usûlü ile icra edilmektedir.

"Karşıyaka'da İzmir'in gülü" mısraıyla başlayan Kürdili hicazkâr şarkı, Hristaki'nin bestesi olarak yazılmıştır. Bu güftenin bestekârı bazı kaynaklarda, Rahmi Bey olarak da gösterilmiştir.

Usûl bahsinde verilmiş olan Çifte Düyek, Frengi fer, Berefşan, Muhammes, Zencîr usûllerinin darb sayıları nim olarak gösterilmiştir.

Yine usûl bahsinde; Devr-i Hindî (14), Devr-i Revan (26), Sofyan (5), Devr-i Kebîr (24), Hâvî (24), Fahte (24), Çenber (26), Süreyyâ (5) usûlleri verilmiştir. 26 zamanlı olarak yazılan Devr-i Revan usûlünün verilen darb sayısına göre, Beste Devr-i Revanî usûlü olması gerektir. Nim Sakîl usûlü 24 zamanlı olarak yazılmıştır. Ancak verilen darb sayılarına göre 22 zamanlı olarak gözükmektedir. Çenber usûlü 26 zamanlı olarak verilmiştir. Fakat, verilen darb sayısına göre 30 zamanlıdır. 5 darblı olarak yazılmış olan Sofyan usûlü bugün kullanılmamaktadır. Yine 5 darblı olarak verilen Süreyyâ usûlü ise, bilinen Türk Aksağı usûlüdür. Ayrıca Şarkı Düyeği adında bir usûl zikredilmiştir. Yılmaz Öztuna'nın Türk Musikîsi Ansiklopedisi'ne göre bu usûl, Devr-i Hindî usûlüne bir zamanlar verilmiş addır.

Nota bahsinde, bugün kullanılmayan bazı perde ve makam isimlerine yer verilmiştir. Nerîme, Şûrî, Müberkaa, Nevruz, Hisarek gibi. Yılmaz Öztuna'nın Türk Musikîsi Ansiklopedisi'ne göre;

Nerîme; dik hicaz perdesi olarak, geçen asır sonlarında kullanılan bir perde adıdır.

Şûrî; bazı eski kitaplarda dik şehnâz perdesine verilen isimdir. Bugün nim hisara tekabül etmektedir.

Müberkaa; Türk Musikîsi'nde elimizde örneği bulunmayan bir makamdır. En az 5,5 asırlıktır. Kararı Dügâh perdesidir. 18.yüzyıla kadar kullanılmıştır.

Nevruz; en eski makamlardan biridir. En az 7 asırlıktır. Acem perdesinde kalan Acem aşîrân makamına bu isim verilmiştir.

Hisarek; Türk Musikîsi'nde günümüzde örneği olmayan en az 5 asırlık mürekkep bir makamdır. Kararı Dügâh perdesidir.

Bazı usûl ve perde isimleri günümüze gelinceye kadar, farklı isimlendirilmiştir. Bunun sebebi, Türk Musikîsinin zaman ve medeniyetler arasındaki değişkenliğidir.

Çevirisi yapılan 11 makam faslı içinde bugün kullanılmayan, bestesi yapılmayan makamlar da yer almaktadır: Pesendîde, Büzürg, Şevk-î Dil, Tarz-ı Nevîn makamları.

Mecmûada yer alan basit, şed, birleşik makamlar karar perdelerine göre bir araya getirilerek sıralanmıştır. Bu eser, böylelikle makamların tasnifi açısından toplayıcı olmuştur.

Yegâh perdesinde karar veren makamlar içersinde, Ferahfezâ, Yegâh, Şed Araban makamlarına yer verilmiştir. Mecmûada, Hammâmî-zâde İsmail Dede Efendi'nin terkiib etmiş olduğu Sultaniyegâh makamına değinilmemiştir. Eserde,

Ferahfezâ, Yegâh, Şed Araban makamları dışında, yegâh yerdesinde karar veren diğer makamların unutulduğu, eser verilmediği anlatılmıştır. Ahmet Avni Konuk'un hayatı anlatıldığı bölümde, dönemin ünlü bestekârı Zekâi Dede'nin talebesi olduğu ifade edilmiştir. Hammâmî-zâde İsmail Dede Efendi ise, Konuk'tan yaklaşık yarım asır önce yaşamıştır. Buna göre bahsi geçen yazıda, verilen 3 makam dışında yegâh perdesinde karar eden makamların unutulduğu belirtilmiştir. Oysa Dede Efendi'nin bu makamlardan, önemli ölçüde yararlandığı, hatta adeta bu makamlarla özdeşleşmiş olduğu bilinmektedir.

Yapılan bu çalışma ile, Türk Musikîsi Nazariyatının geçmişteki dönemi sergilenmiştir. Mecmûa, bugün bilinen nazariyat ve usûl bilgilerinin kaynakları arasında yer alır. Ahmet Avni Konuk'un yazmış olduğu bu eser, Türk Musikîsi tarihi, nazariyatı ve solfeji açısından yol gösterici olmuştur ve bu konularda öncelik kazanarak aydınlatıcı olacağı muhakkaktır. Bu tür çalışmalar genç araştırmacılara faydalı olacağı gibi Türk Musikîsi konularını farklı bir açıdan ele almak gereğini de gündeme getirecektir.

KAYNAKLAR

- [1] Öztuna, Y., 1990. Türk Musıkîsi Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, No:1, s.348.
- [2] Musıkî Mecmûası, 1949. No: 16, s.12.
- [3] Tahralı, M. ve Eraydın, S., 1987. Fusûsu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi I, Dergâh Yayınları, İstanbul, s.18-28.
- [4] Devellioğlu, F., 1988. Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- [5] Konuk, A., 1899. Hânende Mecmûası, s.2-24, 84-217.
- [6] Üngör, E.R., 1981. Türk Musıkîsi Güfteler Antolojisi I-II, Eren Yayınları, İstanbul-1981, No:I., 105, 106, 314, 315, 642, 643, 669, No:II., 876, 1081, 1086, 1096, 1100, 1112, 1116, 1172.

ÖZGEÇMİŞ

1971 yılında İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1990 yılında İstanbul Üniversitesi Belediye Konservatuarı Türk Musikîsi Nazariyatı Bölümü'nü kazandı. Süheyla Altmışdört'ten solfej dersleri aldı. 1991 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikîsi Devlet Konservatuarı Temel Bilimler Bölümü'ne girdi. 1996 yılında mezun oldu. Aynı sene İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yüksek Lisans sınavını kazandı. Prof. Dr. Selahattin İçli, Prof. Dr. Nevzat Atlığ ve Prof. Dr. Alaattin Yavaşca'dan repertuar, Doç. Cahit Atasoy'dan müzik tarihi ve terminoloji dersleri aldı. 6 yıl boyunca İstanbul Üniversitesi Öğrenci Korosu'nda korist olarak görev aldı. Yüksek lisans öğrenimini sürdürürken, özel bir okulda müzik öğretmeni olarak çalıştı.

Halen bu görevini sürdürmektedir.

